

વિદ્યા વિલાસીની વાર્તા.

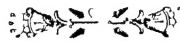

મહા કવિ શામળ ભટ્ટની રચેલી.

સાશેઠ્ઠાર કરનાર,

ભટ્ટ. ઇચ્છાશંકર રવિશંકર,

આસિસ્ટન્ટ માસ્ટર હાઈસ્કૂલ વડોદરા,

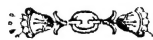

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શાસ્ત્રી નાથાશંકર પુંજશંકર

તથા

જેશી ગંગાશંકર શિવશંકર.

અમદાવાદમાં:

આરોડિયા ચકલાની સડક ઉપર

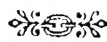
શ્રેડ. માણુકલાલ બેલબાઈના મકાન મધે

“આર્યોદય પ્રેસ” માં છાપી.

ગ્રંથ કંઠાએ હક રાખ્યોછે.

કિંમત ૪ આના.

પ્રસ્તાવના.

શ્લોક.

૧૮૫૬
૧૬૨૬

દેશાટનં પંડિત મિત્રતાચ, વારાંગના રાજ સભા પ્રવેશ ॥
અનેક શાસ્ત્રાણિ વિલોકિતાનિ, ચાતુર મૂલાનિ ભવંતિ પંચઃ ॥૧॥

ભાવાર્થ.

દેશાટન, પંડિતની મિત્રતા, વારાંગના, રાજ સભામાં જવર આવર, અને અનેક શાસ્ત્રનું અવલોકન કરવું, એ પાંચ ચતુરધનાં મુળ છે.

જેવી રીતે વ્યાસ મહા મુનિએ, સપ્ત શ્લોક ઉપરથી ભાગવતની રચના કરી તેવીજ રીતે પોતાની યથા બુદ્ધિ પ્રમાણે યુજ્જરાતી ભાષાના શ્રેષ્ઠ કવિ શામળભટ્ટે મથાળે આગેલા શ્લોક ઉપરથી આ ગ્રંથની રચના નવરસમય પોતાની સુરસ કાવ્યમાં કરી છે. જે લીટીના શ્લોક ઉપરથી આવડી મોટી વાર્તાની રચના કરી, તેથી આપણને સહજ અનુમાન થાય છે કે, આ કવિની કલ્પના શક્તિ અત્યાગ હશેજ. હાસ્યરસ પ્રાધાન્ય, આ ગ્રંથની રચના કરવામાં આવી છે. નિતિ, વિદ્યા, દયા, ધર્મ, અને બુદ્ધીને વધારનારો, શોકની વખતે હર્ષની પ્રાપ્તિ કરનારો, અવિદ્યાર્થી દરિયામાં બુડ્ડા જનને તારનારો, અને સદગ સુખમય આ ગ્રંથ, કીયા સૈકામાં, અને કયાં રચાયો, તેની માહિતી મને પ્રયત્ન કરતાં પણ મળી નહિ, એ ઘણુંજ દીન-ગીરી ભરેલું થયું છે. આ વાર્તામાં નિતિયાળવાથી થએલા ફાયદાનો દૃષ્ટાવ, આ કવિએ આખેહુખ વર્ણવેલો છે; તેનો લાભ સર્વ સદ-ગૃહસ્થોએ લેવો એજ મારી નમૂના પૂર્વક વિનિતિ છે.

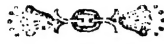
આ વાર્તા છપાવતો વેળાએ સુધારવા વિગેરેની કોશિશ વ્યા. ભાદલાલ જેશંકરે ઘણીજ લીધી છે, તેમજ વ્યાસ ભાદલાલ સુરજરામ તથા રા. ગણુપતરામ દલપતરામે ગ્રંથના ગ્રાહકો વધારવાને ખતતો પ્રયત્ન કર્યો છે; માટે એ ગૃહસ્થોનો હું ઘણાજ આભાર માનું છું.

આ વાર્તામાં કોઈ પણ જગાએ બૂલ માલમ પડેતો દરયુજર કરી વાંચશો એવી આશા છે.

શાસ્ત્રી. ના. પું.

અર્પણ પત્રિકા.

હરિગીત છંદ.

પાતાળ લોક પ્રકાશવા મણિ શેષને શિર રાજતો,
બૂરાદિલોકનું તમ નિરંતર સૂર્ય દિનમણિ ભાજતો;
લોહાદિ ધાતુ સ્પર્શ મણિયિ સુવર્ણ અને વખાણાધ છે,
એ સહુ મણિ જડરૂપ પણ એતન મણી મણિભાધ છે.
જન માલના અંતઃકમળના એ પ્રબોધક દિનમણી,
જેથી હું અજ્ઞાન-તમની રાત્રીઓ જન મનમણી;
સુવરણ બખી સુવરણ કરે દુર્વરણને પારસમણી,
હિસાહ-જીવીત આણવા જશભાધના સુત છે મણી.
પારસ કરે સુવરણ પરંતુ ન તેહની જડતા મટે,
મણિભાધ કેરા સ્પર્શથી મણિ થાય ને જડતા હટે;
નર-નિપુણ કવિતા વિપયની કરવી પ્રશંસા અધિકશી,
રવિને ખતાવા પ્રગટવી ખત્તી કહો કરમાં કથી.

દોહરા.

જશભાધ સુત જશનિધિ, મણિભાધ મણિરૂપ;
નરમણિ નર મસ્તકમણી, વિદ્યા રૂપ અનૂપ.
વિદ્યા વૃદ્ધિ થવા ઘણું, આપો છો નિજ ધ્યાન;
એને આશ્રય આપવા, જાહેર જેનું માન.
આ પૂરતક ઉદ્ધારવા, આપે આશ્રય દીધ;
તેથી આપને અર્પિએ, પૂરતક કરી પ્રસિદ્ધ.

ઈંદ્રવજા.

સ્વીકારશો તે કંઈના કરીને,
એ પ્રાર્થના છેજ્ ફરી ફરીને;
શ્રી પાંચ પામો ત્રણ તાપ વામો,
સહીતિ શોભા દશ દીશ બમો.

વિદ્યા વિલાસીની વાર્તા.

— ❧ ❧ ❧ ❧ ❧ —

સકલ કવિ શિરોમણિ શામલ વિરચિત વિને-
ચટાશ્યાનં લિખ્યતે.

— ❧ ❧ —

ચોપાઈ.

શ્રોગણપતીના પુંજું પાય, જેથી કામ સકળ શુભ થાય;
તેનેતો છે એકજ દંત, સહુકો ધરેછે એને ચંત. ૧
રક્ત ચંદન તે અંગે ધરે, પ્રથમ પૂજા તેની સહુ કરે;
દુઃદાળો દુઃખ ભંજન દેવ, તેત્રીસ કોડ કરે સહુસેવ. ૨

છાંપો.

સિદ્ધિ હૃદિ છે નાર, લક્ષા લાભ ખે પુત્ર,
શિવ સરખો શિરતાત, ચિતામણિના ઘર સુત;
આઘ શક્તિ ઉભાય મહા માયાછે માઠી,
દોષ કલ્યાણ જામાત્ર, ખાણ રત્નોનીખાડી;
અક્ષા વિજયુ રવિ રૂપી,^૧ પ્રથમ પૂજા ગણપતિ તણી,
શામળ કંઠે સેવો સહુ, સુખ સાગર સોમા ઘણી; ૧

દોહરો.

અક્ષ તનયા તુ સરસ્વતિ, વ્યાસની વાણી વિલાસ;
કવિ જન કેરી માતતું, આપો હૃદિ પ્રકાશ. ૩
અક્ષ તનયા ભાવે ભવ, તજ મમત હું મુર્ખ;
પ્રતાપે મા તાહરે, કહંભાવ રૂપે પૂર્વ. ૪
સૌથી શુભ તુજમાં અપીક, તે મેં કહ્યો નજાય;
લક્ષ્મીથી લાયક ઘણી, પરમેશ્વરી લાગુ પાય. ૫
માતંગી હંસનાહીની, વિગા પ્રસ્તક પાણ;
વિશ્વભરી વરદાયિની, કૃપાનિધિ કલ્યાણ. ૬
કે કોટી કે લક્ષ્યા, કેક થયા કે થાય;

શિવનો શેવક શામળો, કીધો પંડીત રાય.	૯૭
પ્રીતિ સારદા પ્રણમ, હંસવાહિની હેન,	
વિજા પુરતક ધારણિ, તરણી ^૧ વધતું તેજ.	૯૮
કવિતાનો શો આશરો, સારદર કેરે શાર્દ;	
મહિમા મહા માયા તણે, વાયુ વશ જેમ તણું;	૯૯
જેને ત્રુઠી સારદા, નેક રહી શી ગુન;	
કવિ કેવાય કલ્પ તરે. પ્રગટેમોઢાં પૂન્ય.	૧૦૦
આશ્રય શ્રીઆંખા તણે, વિદ્ય સમે કરજો જહાર;	
ખરદાળી ખાળી ખલુચરા, નોધારા આધાર.	૧૦૧
ગાવા ગુણ વિનેચટ તણા, મનમાં મોટી આરા;	
હું મુઢ મતો અમાન છું, રસનાએ કિજે વાસ.	૧૦૨
વળતિ સરસ્વતિ એમ વદે, મનમાં ન આણીય બાંત;	
વિને ચટના ગુણ ગાશે જહાં, ત્યાં વસુવાસ એકાંત.	૧૦૩
શેવક મહારો વલ્લભ મુને, જેમ જેમ શેવે અપાર;	
અક્ષર મુખથી હચરે, તેમાં કરે હું સાર.	૧૦૪
કવણ વિનેચટ ક્યાં હવો, કોણ જાત કોણ દેશ;	
માત તાત કોણ તેહનાં, રંક કિંવા નરેશ.	૧૦૫

ચોપાઈ-

ભરત ખંડ જાંબુદ્વીપ સાર, સોમ પુરી નગરી અનુસાર;	
સોમપાળ રાજનુ નામ, વસે વિનેચટ તેણે કામ.	૧૦૬
પ્રસે વાસ અઘાદશ વર્ણ, સૌને વહાલા અશ્વર્ણશર્ણ;	
નહિ કોઈના મનમાં અદેશ, ^૩ નહિ ચાડી ચુગલી લવલેશ. ૧૦૭	
વણજ વેપારમાં લાભજ જડે, ચોર ચખાર કોઈને નવ નડે;	
રદયત દેખી રીજે રાય, દુઃખ તેમનું નવ સેવાય	૧૦૮
લાડવંતા રાજના લોક, ખાન પાન મન ગમતા ભોગ;	
વસે ત્યાં એક વેહેવારીઓ, રીખવદંત નામે જાણીઓ.	૧૦૯
જાતે શ્રીશાધરો વાણીઓ તેહ, કુળવંતો કેહેવાયે એહ;	
રાજદારે કરે કારભાર, મોદીવટાનો છે અધિકાર.	૧૧૦
રૂપમાદે અખળા છે ઘેર, પુત્ર પાંચને લીલા લેહેર;	
પ્રથમ પુત્ર કહીએ જેહ, શ્રીદંત નામે ગુણવંતો એહ.	૧૧૧

- ખીન્ને પૂત્ર રતનદંત જાણુ, લક્ષ્મી દંત ત્રીન્ને પ્રમાણુ;
દુદ્રદંત ચોથો ગુણધામ, વિમળદંત પાંચમાનુંનામ. ૨૨
- ગાર પુત્રતો ચતુરસ્રજાણુ, ભણ્યા ગણ્યા મહા વિદ્વાન;
પોંચમો વિમળદંત જોહુ, શ્રદ્ધા અક્ષર નવ જાણુ તોહુ. ૨૩
- ખાર વર્ષ નિશાળે ગયો, રહ્યો અભણુ જાણુ ખળદિયો;
દેખીતા જાણુ તે રૂખ, મનમાં ધરતો નવ કાંઈ દુઃખ. ૨૪
- ભુંડો મતિ મનમાંહે ધરે, કહ્યું માત તાતનું નવ કરે;
ખેન ખનેવી સમજાવે કથો, કાદનું કહ્યું માનતો નથી. ૨૫
- જે ચટલે તે કરવું કામ, માટે મુરખચટ પડીયું નામ;
ચોરી છાતી ઘરમાં કરે, પંડ્યાનું^૧ ઘર જઈને ભરે. ૨૬
- રખે મેહેતાજી દેતો માર, માટે આપો કરે પ્રકાર;
ગુણજીએ વિચારજ કરી, ખેસાડયો ભાણવા મન ધરી. ૨૭
- જેમ તેમ કરી સમજાવે ચિત્ત, પોતે આણી ઝાઝી પ્રીત;
ભાણુ ભાઈ તું સારી રીતથી, આજસુ થયે કંઈ સિધ્ધિ નથી. ૨૮

દોહડો.

- ભાણવા માંડ્યા ભાવથી, કે' એક જે ભણુ ચાર;
પાંચ છ પછી સાત આઠ, નવ દશને અગીઆર. ૨૯
- એકને અરડો કહે, બેને કહેછે બાડ;
ત્રણને તરડો કહે, ચોથાને કહે બાડ. ૩૦
- પાંચમાને કહે ષાણીઓ, છને કહેછે છાર;
સાતને દે સુળીઓ, આઠને કહે છે હાર. ૩૧
- નવને કહેછે નાળીઓ, દશને કહે દાટ;
અગીઆરને કહે હારડો, બારને નાખે બાડ. ૩૨
- પંડિતે વિચારીયું, આંક ચડે નહીં મુખ;
સુગાહાર ભાણવીઓ, તો તેથી પામે સુખ. ૩૩
- ત્યારે કકાને કરડુ કહે, ખખાને કહે બાડ;
ગગાને કહે ગણુ તુને, ઘઘાને કહે ઘડ. ૩૪

ચોપાઈ.

- એવી ગતી મુરખચટ તળી, અવિદ્યા એવી ખીજ ધાણી;
મેનત કરી મેહેતો હારીઓ, અરથ એકુ નવ સારીઓ. ૩૫

તેનું દુઃખ સ્વજનને સહી, કન્યા કે પરણાવે નહી,
એક સમે રીખવદંત વદે, કહું વાત તે ધરજે હૃદે. ૩૬
શૂદ્રાવસ્થા મારી થઈ, ચિરંજીવી રહું નહી કોઈ;
સંસારમાં સરજ્યું જેટલું, કાળે સૌ ખાધું તેટલું. ૩૭
મુરખ જન રાખે ઝાઝી આરા, ક્ષણ ભંડુરનો શા વિધાન;
તેમણે કહું છું અમો, કેવો ધંધો કરશો તમો. ૩૮

દોહરો.

પ્રિય પુત્ર પ્રિયુ અમો, શાંશાં કરશો કામ;
દલમ શા કરશો તમે, કહાડશો કેવું નામ. ૩૯

છાંપા.

કપુત કેહેવાયે તેહ, નીજ દલમ જે ખોળે;
કપુત કેહેવાયે તેહ, છિદ્ર પોતાનું ખોલે.
કપુત કેહેવાયે તેહ સ્વજનને દુઃખજ કરતા;
કપુત કેહેવાયે તેહ, પેટ પરવશ રહી ભરતા.
કપુત એવાછે ઘણા, કેહેતાં પાર પામું નહીં;
શામળ કહે કપુત પુત, કોઈને પેટ પડશો નહીં. ૨
સપુત તેહ કેહેવાય, જે સિદ્ધે મારગ ચાલે;
સપુત તેહ કેહેવાય, અધર્મને જે ટાળે.
સપુત તેહ કેહેવાય, જે સ્વજનને સુખ આપે;
સપુત તેહ કેહેવાય, દિનનાં દુઃખડાં કાપે.
પળી સપુત તેનું નામ છે, જેણે પ્રભુને પ્રિતે અરચીઆ;
શામળ કહે સપુત નરે, હામ પરમારથ ખરચીઆ. ૩
સપુત તેહ કેહેવાય, વેપારથી જોડે ગર્વ;
સપુત તેહ કેહેવાય, પુન્ય કરે હરી અર્થ.
સપુત તેહ કેહેવાય, ચોરી ચાડી નવ કરતો;
સપુત તેહ કેહેવાય, અપયશથી રે' ડરતો.
સપુતને સુખ છે સ્વર્ગમાં, જોતાં સદગુણ અતીઘણા;
શામળ કહે આ અવનીમાં, ધન્ય અવતાર તે નરતણા. ૪

ચોપાઈ.

એ કારણ પુછેછે તાત, વડો પુત્ર વદેછે વાત;
શ્રીદંત કહે પીતાળ સુણો, વણજ કરીશું વા'ણજતણો. ૪૦
તજ તેજના માલજ ઘણા, આવે દરિઆ પારજ તણા;

- એમાં મુજને અદકી ગતી, તમ પ્રતાપે સુજે મતો. ૪૧
 વળતો રતનદંત વહે, વાત કહું તે ધરજે હૃદે;
 વાહાણો મુજને ઉદયમ ધણો, કરીશ વ્યાપાર ઝવેરી તણો. ૪૨
 જોલીશીલીના હોસાખ, જેથી પામું ખમણો લાભ;
 પરવાળામાં મંગળ રાજ, ખુશ પાનુ 'મહરપત પોખરાજ. ૪૩
 શુક્ર નામનો હીરો સહી, યની નામે તો લીલમ કહી;
 રવિ માણિકને મોતી સાંમ, લસણીઓ કેતું જોઈતો^૧ ભોમર. ૪૪
 લક્ષ્મી દંત વળતો કહે વાત, રૂણે વણજ છે મારે હાથ;
 હુંડોઆમણને વ્યાજજ જેલ, વ્યાપાર નાણાવટનો તેલ. ૪૫
 માંડુ પેદી દેશવિદેશ, લાંછન જ્યાં નવ લાગે લેશ;^૨
 ભાત ભાતના સિક્કા ખડુ, એની પારખ મૂજમાં સડુ. ૪૬
 ત્રીશ વાલ^૩ માસા અગાંઆર, એછો એટલો એમાં વિકાર;
 ભેગ સોસા લાંબા તણો, સિક્કો તેના કરણે ઘણો. ૪૭
 વાર વ્યાજ શાહુકારી નામ, જેમાં રળીએ સવાયો દામ;
 ઈંદ્રદંત કહે સુણજે તમો, દોશી વટુ કરીશું અમો. ૪૮
 વર વછીઆદ આપે સડુ જેલ, માલ ભણેશે લાવે તેલ.
 ભર દુકાનો કાપડ તણો, જડે લક્ષ્મી જેમાંથી ઘણી. ૪૯
 ચારે પુત્રની સુણી વાણ, પુછે મુરખને પીતા પ્રમાણ.
 શો કરશેા જાઘ કહો ઉદયમ, કાળ સકળ નિરગમશેા કેમ; ૫૦
 મુરખચટ તવ વાણી વહે, વહેપાર અમારો ધરજે હૃદે.
 આપણા નગ્ર વીધે નિરધાર, સોમપાળ રાજ અવિધાર; ૫૧
 તેને અમો કાઢીશું ખહાર, પુરપતિ અમો થઈશું સાર.
 પરણું પુત્રી એની જેલ, રિદ્ધ સિદ્ધ ભોગવું સડે તેલ; ૫૨
 એ ઉદયમ મારે મન વરયો, એવું કહીને ખડખડ હરયો.
 મુરખચટની વાણી સુણી, સૌને ચિંતા પ્રગટી ઘણી; ૫૩
 પીતાએ ઘરયા ખે હાથ; આ મુરખો શી જોહયો વાત.
 આપિ વાત જો કોઈ સાંભળે; રાજને જઈ તતક્ષણ મળે; ૫૪
 કાન તેના રૂડી રીતે ભરે; રોસ રાયતો હૃદે ધરે;
 શો ઉપાય કરીએ ચંડાળ, જ્યારે આણે સૌનો કાળ; ૫૫

૧ એક જાતના હીરાનું નામ છે ૨. શાહુ નામનો હીરો. ૩ ૩૦ વાલઅને ૧૧ માસાનું વજન ખરોખર ૧ રૂપીઆ ભાર થાય છે.

રિધ્ધ તિધ્ધ તે હુટી લે; દાંડ અતી ભારે તે દે.
માત તાત કહે કાં ઉછર્યા એહ; મુઝા શે નહી જન્મતાં તેહ; ૫૬
એમ કહી રીસ અધિકી ધરી; થગ્યાપડ લપડાકજ કરી.
વાધ્યો ક્રોધ મુરખચટ મન; રીસાવી સાલ્યો તે દન; ૫૭
છપ્યો.

જ્યારે વ્યાપે ક્રોધ, અમૃત વિષ કરી બનણું;
જ્યારે વ્યાપે ક્રોધ, બોધ ક્રોધનો નવ માને.
જ્યારે વ્યાપે ક્રોધ, હુખ ફેડી દુઃખ આણું;
જ્યારે વ્યાપે ક્રોધ, સગાંને શત્રુ બનણું.
ક્રોધ ક્રોધ ઠરશે નહીં, પેટ ચોળે શુભછે;
શામળ કહે શાણા સમજાવે, ક્રોધ પાપનું મૂળછે.

ચોપાઈ.

મુરખચટ સાલ્યો પુરખા'ર, હવે રહું નહી નય મોબર;
વાયુ વેગે સાલ્યો જન, ખીક કરી મનમાં નવ થાય. ૫૮
ત્રણ જોજન પોણાચ્યો પ્રમાણ, એટલે આઠ્યું મોટું રાન;
આંખા આંખલી આસો વૃક્ષ, બાવળીઆ બારડીઆ લક્ષ. ૫૯
ખાખર ખેર શિસમ સાદણે, અરણી એરંગે આકણે;
પીપર પીપળો મહુડો ઘણો, ભારે જયો બીલામા તણો. ૬૦
ખીલી બાવચી અદકી કંથાર. જેનો ફેરેતાં ના આવે પાર;
ભાર અદાર^૧ વનસ્પતિ સહી, કોકીલા શબ્દ થાયે તહી. ૬૧

૧. ઘણા ખરા માણસોને આરાડભાર વનસ્પતિ વિષે એવા સંશયો છે કે આરાડભાર તે વજન હશે કે ગુણતી હશે. તે વેહેમ કાડવાને અન્ન આ બે શ્લોક દાખલ કર્યા છે, પેહેલા શ્લોકમાં ભારનું પ્રમાણ આપ્યું છે અને બીજામાં વનસ્પતિની સવિસ્તર ગણના કરી છે.

અનુષ્ટુપચંદ.

॥ ધિઃ કોટીસ્ત્રીણિલક્ષાણી વસ્વશીતિસહસ્ત્રકં ॥

॥ एतानिद्विगुणीकृत्य भारमेकंजगुर्बुधाः ॥ ૧ ॥

પાંચ કરોડ ત્રણ લાખ અઠ્યાસી હજાર, એટલાને બમાણા કરીએ તો તેનું નામ એકભાર કહેવાય.

फलयुक्ताश्चतुर्भाराश्चतुर्भाराश्चनिष्फलाःसकंदकाश्चषड्वरा.

श्चतुर्भारासवल्लरीः २

ચાર ભાર ફળવાળી, ચાર ભાર ફળ વિનાની છ ભાર કાંડાવાળી તથા ચાર ભાર વેલાવાળી યદને અદારભાર વનસ્પતિનું પ્રમાણ થાય છે.

નહીં નાળાં વેણીમાં હોય, ત્યાં મનીશ મળે નહીં કોય;
 એવું વન દેખી નિરંદ્રાપ, મુરખચટ પામ્યો સંતોષ. ૬૨
 મુરખચટ આપ્યો તે ઠામ, ગાલ્યો ખોલી મૂખે શ્રી રામ;
 સરવે મુને વિસાર્યો સહી, વિશ્વંભરે વિસારે નહીં. ૬૩
 એવું વિચારી આગળ ગયો, સંધ્યાકાળ ત્યાં પૂરે થયો;
 આખું એક સરોવર તીર, પુણ્ય લતા દીસે ગંભીર. ૬૪
 માલતી મોગરો ને મુજકંદ,† સીતાકળ કદળીનાં વંદ; *
 કેવળે કેતકી ને કલાર, ચંપો ડમરો સોડે સાર. ૬૫
 કમળ આંત્રાં સરોવર માંય, શીતળ સોડમ આવે ત્યાંય;
 ખગલાં ખતક ને સારસ ઝોળ, નાના પક્ષી કરે કલોલ. ૬૬
 પોપટ સુઘ ચાતક મંદોર, કોયલ ટ્રીકે મધુરા મોર;
 સુંદર સરોવર શોભે જેલ, દેખીને દુઃખ વિસર્યો તેલ. ૬૭
 મુરખચટે જઈ પીધું નીર, ખેલે મનમાં આણી ધીર;
 જ્યારે મુરખચટ રીસાવી ગયો, પીતા મન કંઈ દુઃખીયો થયો. ૬૮
 ઝોળ કરી નગર મોઝર, જડયો નહીં મુરખ સરદાર;
 મનમાં સૌને ગમતી વાત, માત તાત ભગ્ની ને બ્રાત. ૬૯

દોહરો.

હવે મુરખચટ સુતો તહીં, સરોવર કેરી પાળ;
 આંહાંથી આગળ ચાલશું, યાશે પ્રાતઃકાળ. ૭૦

ચોપાઈ.

રજનિ સૌ નિદ્રામાં ગઈ, અણુ ઉદયની વેળા થઈ;
 દંત ધાવન કીધું મળ રનાન, પો'ર દિવસ ચડ્યો પ્રમાણ. ૭૧
 ક્યાં જાણું એમ કરે વિચાર, એટલે આપ્યો એક વણુઆર;
 પ્રૌઢી પોઠ છે લક્ષ્મણ પાર, તેનાછે ધનો સરદાર. ૭૨
 રૂકું માણસ દીકું જેટલે, મુરખચટ જઈ મળ્યો તેટલે;
 આવી તે ઉભો જહરે, વણુઆરો ખાલ્યો તાહરે. ૭૩

દોહરો.

વણુઆરો વણી વલો, કહે શું તારું નામ?
 આ વનમાં કયમ એકલો, કોણ તાત ને ઠામ? ૭૪
 મુરખ ચટ તન વાણી વંદે, નહીં માત ને તાત;

† પૂત્ર આડના છોડ. * જયો.

(૯)

નહી ખંધબ ખેની ખેનડી, નવ જાણું નગ્નની વાત. ૭૫

ચોપાઈ.

નાનપણથી પરવશ પડ્યો, દેહ માહરો દુઃખીઓ ધડધો;
પારકે ઘેર હુતો ઉછર્યો, તેના ઘરનો ધંધો કર્યો. ૭૬

પેટ ભરીને ખાતો ધાન, નથી સુજ કે ઝાઝી શાન;
ભણતાં ગણતાં કંઈ નવ લાડુ, મેડેનત કરી જાણું હું ખાડુ. ૭૭

આટલા દિન કા'ડ્યા સાર, એક વણિકના ઘર મોજાર;
ગાળ્યા ખડુ દિન તેને ઘેર, સુખ પામ્યો તેની કડુ પેર. ૭૮

દોહરો.

માર પુત્ર તે વણિકને, ખડુ ધનવંતો તેહ;
મુજને પાંચમો લેખવે, અઢકો રાખે નેહ. ૭૯

ચોપાઈ.

ઓછું વચન ન કહે કો દન, કરતો સુખ માગ્યું ભોજન;
તેના નામથી જાઉં વારણે, નિકળ્યો તે જાત્રા કારણે. ૮૦

સકળ સાથ આગળ વહી ગયો, ભૂલો પડ્યો પછવાડે રહ્યો;
યાકયો કાલનો આવ્યો વન, નિરગમ્યો અહીં આપો દન. ૮૧

રહીશું અમો તમારી પાસ, ધ્યાસ શેર એક અગ્નની આશ;
કામ કહેશે તે કરશું અમો. રાજ યાશે જેથી તમો. ૮૨

દોહરો.

નાયક એવું સાંભળી, મનમાં થયો મગન;
રહો ભાઈ તમો મુજ કને, સુખે ગાળજો દન, ૮૩

જાળવવી પોઠી માહરી, તાહારું એટલું કામ;
મુરખ કહિ ખોલાવશું, પડશે ખપ જે ઠામ. ૮૪

ચોપાઈ.

મુરખ ચટ કહે મારે હાથ, યાજુ એક કહું વારતાય;
મન માને તો સંગે રહું, નહી તો મારે મારગે જઈ. ૮૫

નાયક કહે એ ઉત્તમ વાત, સુગ્રી મુરખ માલ્યો તે સાથ;
સાચવિ પોઠી દિન નિરગમે, રાંધી આપ હાથે તે જમે. ૮૬

ધના વણુઝારા કેરી પાસ, ફરતાં ફરતાં થયા ખટ માસ;
વેચતો માલ કરતો બ્યાપાર, આવ્યો એક નગ્ર મોજાર. ૮૭

દોહરો.

સિતલપૂર નામે સહી, તે નગ્ર કેડેવાય;

મુરખચટ મન ત્યાં રહ્યું, આપે તતખર થાય.	૮૮
નાયકથી અળગો થયો, ગયો નય જોબર;	
સુખવંતુ ધાતું શાબતું, ઓપતું દીસે અપાર.	૮૯
દુઃખીયું કોઈ દીકું નહીં, તહીં ફર્યો શહેર ખબર;	
મનમાં પછી વિચારીયું, જોણું રહેવા ઠાર.	૯૦
મુજને કો ઓળખે આહીં, જઈ વસું કો'ને ધામ;	
નૈતાં જુગતે આવીયો, ઠરીયો તેજી હામ.	૯૧
દીકું મેડેતા તણું મંદીર, સુંદીર ભાગુતા ખાળ;	
એહો મુરખચટ તહી, જઈ પોતે તતકાળ.	૯૨
એક ઘડી વિચારતાં, થયા ખરા ખપોર;	
અધ્યાર આગળ કહ્યું, નિશાળીએ અકોર.	૯૩
ખારણે ખેહો ખાળકો, ધણીવારને એહ;	
હકીને હમાણું જશે, મેહતાજી કહે તેહ.	૯૪
એમ કરતાં નિશા પડી, ગયા ખાળકા ઘેર;	
મુરખચટ હે નહી, કહું શી તેની પેર.	૯૫
દેવકૃષ્ણ આઘાણ સહી, મેહતાજીનું નામ;	
મુરખચટને પુછે તહી, શે આઘો આ હામ.	૯૬
કહેરે ભાઈ તુ કોણ છે? કહે તારું શું નામ?	
ધણીવાર ખેહો આહીં, હવે જનની તારે ધામ.	૯૭
રાત સમે રહેવું નહીં, ખારણે પરભોવન;	
કેહે હરામી લાંઘીઆ, સપુતનાં નાહે મે'ન.	૯૮
સુણી મુરખચટ ખોલીઆ, એતો કોઠો છો સત્ય;	
પણ તમ શણે આવીઆ, રાખો મારી પત્ય.	૯૯
ગુરૂએ ગોવીંદ જાણવા, ગુરૂ એ માત પીતાય;	
ગુરૂ સમુ દૈવત નહીં, એ સત્ય વાણુ કેહેવાય.	૧૦૦
ત્યારે દેવકૃષ્ણ પુછીયું, કોણ ગાંમ નામ ને હામ;	
સ્વજન તમારું કોણ છે? આહી આઘ્યા શે કામ?	૧૦૧
વળતો મુરખચટ એમ વદે, સુણને મારો ખાલ;	
વારતા મન ધરને તમે, પછીથી કરને તોલ.	૧૦૨
સોમપુરોમાં હું રહું, વણિક તણી છું જત;	
રીખવદંત રૂપમાવતી, મારાં માતને તાત.	૧૦૩
પાંચ પુત્ર પરીવારમાં, સૌથી નાનો જેહ;	

મરુર ચારે ભણ્યા ગણ્યા, રહ્યો મુરખ મુજ દેહ. ૧૦૪

સાતથી સત્તર લગી, ઘણો કર્યો ઉપાય;

અક્ષર એક ન આવડ્યો, ઘણું થાક્યા પડ્યાય. ૧૦૫

એક સમે પીતાજીએ, પ્રીછ્યું ધરીને પ્રીત;

વ્યાપાર શો કરશો તમે, કહોની તેની રીત? ૧૦૬

ત્યારે તાત તણે મુખ આચર્યા, બોલ્યા ખાવન બોલ;

વશી વારતા ચારની, તરતજ કીધો તોલ. ૧૦૭

અધટીત હું બોલીઓ, સૌને વ્યાપો ખાર;

કાઠી મુકયો મુજને, પ્રૌઢો કરો પ્રણર. ૧૦૮

ક્રોધ કરી હું નિસર્થો, વિસર્થો સજ્જનનો સાજ;

વણઝરો વાટે મળ્યો, સઘર્ષું સઘર્ષું કાજ. ૧૦૯

ચોપાઈ.

તે સારો ગાળ્યા ખટ માસ, હો આબો તમારી પાસ;

દુઃખીઓ દુર્ભાગ જાતું કહી આજ અક્ષર કંઈ બાણું નહીં. ૧૧૦

જાણું નહીં વિવેક વિચાર, હવે જીવું તે તમ આધાર;

હવે અહીંથી જાતું નહીં, દયા આવે તો રાખો સહી. ૧૧૧

દોહરો.

દિનતા એવી સાંભળી ગુરૂને શબ્દ દયાય;

રહે ત્યાં કામ ખુશી યદ, જો હોય તુજ ઇચ્છાય. ૧૧૨

ચોપાઈ.

દેવકૃષ્ણ કેરે હાર, મુરખચટ રહ્યો નિરહાર;

હીન હીન જે જાણીતો થાય, એપ કરે અતકી ભણવાય. ૧૧૩

એક અક્ષર ચડે નહીં મુખ; માત્રજ મુરખ એ રૂખ;

એક માસની મેહેનત જેહ, એક દિવસે કરાવે તેહ. ૧૧૪

ભણાવતાં થાક્યા સૌ ખાળ, કાંઈથી આવ્યો આવો કાળ;

ખાઈ ખાઈ ને કરડું કહે, શુદ્ધ અક્ષર બાણું નહીં એહ. ૧૧૫

દોહરો.

પેર પેર પડ્યો કહે, મુખમાં ધાલી મુખ;

રૂખને કંઈ નવ આવડે, ત્યારે થાયે દુઃખ. ૧૧૬

ચોપાઈ.

મહેતાજી વાણી એમ વદે, મુરખચટ ધરજો તમે રૂદે

માસ ચાર થયા નિરવાણ, અક્ષર એક ન શિખ્યો પા'ણ. ૧૧૭

અમે જે કહીએ તેતો કરો, અતી ઉલટથી આદરો;

ખાળક અહી ભણે છે ઘણા, પાટલા જે છે તે તણા; ૧૧૮
 થાળી ખડીઆઓ તેના જેહ, સૌને સંભારી આપી તેહ;
 કહેતા પેહેલું કરજો કામ, રમે હારો કંઈ કામે હામ. ૧૧૯
 મુરખચટ કેહે છે માહરાજ, અતિ ઉત્તમ એ મા'ર કાજ.
 આદર્શ કામ સારી રીતથી, કરે સેવા અતી પ્રીતથી. ૧૨૦
 કરે ભક્તિ યુરની ઘણી, તેથી ખમણી ગોરાણી તણી;
 વનો કરતો સૌના ખહુ, દયા બાવે એ ઉપર સહુ. ૧૨૧

છાપો.

વિનયથી ભાગે દુઃખ, સુખ વિનયથી પામે;
 વિનય કરતાં ધન જીએ, નહે નવ વેરી એ ધામે; ૧૨૨
 વિનય વચ સૌ લોક, શોક સમુદ્ધિ જન્યે;
 વિનય તાજે અમ્માન, જાન શ્રાભીતું થાયે; ૧૨૩
 વિનય મોટો છે વિશ્વમાં, વિનય ધરણ મારણ ધમે;
 શામળ કહે વિનયમાં, સુખ સાંપત વાસે વસે. ૧૨૪

આપાઈ.

વિનયનાં કીધાં તેણે કામ, તેથી પડ્યું વિનયન નામ.
 બાલાવે સૌ કહી તે બોલ, વધો ઘણો તર્જનિ તોલ. ૧૨૫
 સિતળપુર નગરનો રાય, સિતળસેત રૂંચે મહિમાય;
 કરે રાજ તે કોમળ હૃદ, અરણ્ય બોલ મુખે નવ વહે. ૧૨૬
 પાળે પ્રબળ પુત્રની પેર, દુઃખીઆ જનપર રાખે મોદેર;
 સદાવ્રત ચાલે ખહુ પેર, હરી કથા વંચાએ ઘેર. ૧૨૭
 ચરના નિંદા દીડી નવ ગમે, સત્યવાદીને ગહુ નમે;
 આદરે વ્રત નિયમ ખહુ તેહ, શાસ્ત્ર વિષે કહ્યાં છે જેહ. ૧૨૮
 નગરમાં દીસે પ્રૌઢ પ્રકાશ, જાણે શીવ તણા કૈલાસ;
 દયદાનમાં ઝાંઝો સુર, પુર સુરજ જેવું નુર. ૧૨૯
 પ્રભાવતી પટરાણી સતિ, હતાં સાધવી પોતે અતિ;
 તેહ તણી પુત્રી અભિધામ, વિદ્યા વિજ્ઞામી જેનું નામ. ૧૩૦
 શરીર રૂપ તણા ભંડાર, કામની કનક તણા આકાર.
 રંભા રતી સરોખડી સહી; અવનીમાં ખીચી શેષ નહી; ૧૩૧

દોહરા.

ગોરાશો આશન ચોસઠ કળા, ચૈદ વિદ્યા યુગ જાણ;
 ખાળા વરસ છે ખારમાં, ખત્રી' લક્ષણ પ્રમાણ. ૧૩૨

મહીલા^૧ છે મૃગ લાયની, હીરા વર્ણી દંત;
 પરવાળી શા અધરછે,^૨ નયન વિશાળ અનંત.
 તાળી કમાન કળેળમાં, ચોટણી નાગાકાર;
 ગોપટ કેરી નરસાંકા, વદન ચંદ્ર પ્રકાર. ૧૩૫

ગ્રીવા^૩ કળાવ^૪ સરીખડી, કંઠ કોકીલ પ્રમાણ;
 પાન સરીખડું પેટ છે, અમૃત સરખી વાણ. ૧૩૬

કેમળ નાક તાના, અંચુલી ફૂલી મગ જેહ;
 નાખ કે નારાં આપતા, શાભતો નિર્મળ દેહ. ૧૩૭

કયાં નાંક બળે કેશરી, અથા કદલી બાળ^૫;
 પાદ પત્ર^૬ સરીખડા, ગજનાં સરખી આંધ. ૧૩૮

છંદ્રવિજય છંદ.

જૂલકો ગાલ ખની એક સુંદર, હાથને જૂલ લીધે જ્યું ખરીડે,
 જૂલકી સાડી ને જૂલકી ચોલી, જૂલને બાસ ગુણાસ ભરીડે. ૧૩૯

નેન લયે દા જૂલ ગુલાળ કે, નારીકા જૂલકી કાચી કહીડે;
 શામલ કહે એ જૂલહી જૂલસુ, જૂલમે આપ બિધાતા ધરીડે. ૧૪૦

ચોપાઈ.

પવીત્ર પુત્રી રૂડી પેર, ભણે દેવ કૃષ્ણ કેરે ઘેર,
 વળી રાગ કેરો જેહ પ્રધાન, કનકજુદ નામે અવિધાન. ૧૪૧

ચંદ્રજુદ તેનો જે તન, ભણવા આવે એજ ભોવન;
 મહા સુંદર ગુણવંતો એહ, રાખે વિલાસી તેપર નેહ. ૧૪૨

હીસાખ નાસુ ને ખત પત્ર, શિખ્યાં તે વિદ્યા સરવત્ર;
 ગુણાકાર, હડાકાર^૭ સહુ, વિકટ હિંસામ કરે છેખડુ. ૧૪૩

કાવ્ય કોષ નૈવધને ન્યાય, છંદ પ્રાપ્ત કવિત ભાષાય;
 ચોપાઈ દુહો છપ્પો બળ, અર્થશાસ્ત્રનું પુરું માન. ૧૪૪

સરખી વિદ્યા ખેડને વશી, નુન્ય એકેમાં ન રહી કરી;
 એક દિશ ખની એવી વાત, બંને એકતાં જતો જાત. ૧૪૫

ગુરુ ખારણે બાળક ઘેર, વિદ્યારીએ પ્રધાન પુત્રને કહી પેર;
 ચંદ્ર જુદ સાંભળરે તુષ, વાત એક કહું છું હંધ. ૧૪૬

ઘણા દિવસનો ધાટું નેગ, મેળતીયો ધણે સંજ્ઞેગ;
 આપણે હવે રાખવો સંયોગ, નિશ્ચિન પીડે છે વીયોગ. ૧૪૭

રાત દિવસ તું મનમાં રમે, અવર પુરૂષ દીહો નવ ગમે;
 માટે કહું મા'ર કરો, લક્ષ વશા તમો મુજને વશે. ૧૪૮

^૧ સ્ત્રી. ^૨ હોહ. ^૩ ઝોક. ^૪ હોણા. ^૫ નાની કેળ. ^૬ કમળ. ^૭ ભાગાકાર.

- પીતા તણું માને નહીં મન, જો જઈ પુછું છું વચન;
કહે પ્રધાનને કેમ દીજીએ, એ'ની હોય તો આપણુ લીજીએ. ૧૪૯
- શા માટે ચાકરને વરો, નીચ જુદ કાં એ'વી ધરો,
ચંદ્રજુદ તો ખોલ્યો એમ, રાત્રું જુહુ થાસે કેમ. ૧૫૦
- રાજ સુતાને રાજ વરે; પુરવે થકી એવું અનુસરે;
ડાઘાં છો ઘણેરાં તમો, શિખામાજુ શી દષ્ટએ અમો. ૧૫૧
- કરીએ જુણુ તમારૂં હાર, તે માટે મુજને નહીં અધિકાર;
શે પ્રકારે તુજને વરૂં, વણુ મોતેથી હું તો મરૂં. ૧૫૨
- ખીજ કામ તજા ઉપાય, એ વાતમાં તો હાજુજ થાય;
પછી વસવાનો કયાં કામ, રજે ખોલતાં ફરીએ કામ. ૧૫૩
- હોહરો.
ત્યારે ચતુરા કહે ચંદ્રજુદને, કોણુ યાય માત ને તાત;
અમે ચિંતવું તે ખરૂં, માં ખોલો ખીજ વાત. ૧૫૪
- ચોપાઈ.
તેનો ખતાવુ હું સંચ, કામ કરવાનો એક પ્રપંચ;
નહી પુછું માત પિતાને હુંય, નવ પૂછીય તારાંને હુંય. ૧૫૫
- રાત્રીએ કરવો સંકેત, આપણું ધરીને ઝાઝુ હેત;
કોઈને વાત જણાવો રખે, કહું છું તે કરજો તમે સુખે. ૧૫૬
- પુર્વ દિશા નગરથી ખા'ર, ચાર કોશ પુરણુ વિરતાર;
આદેશ્વરનું દેહરૂં છે જ્યાંય, આપણુ ખેંચીને મળવું ત્યાંય. ૧૫૭
- પેહેલી રાતથી માંડીને જોહ, સારી રાત ચાલીશું તેહ;
અમે અશ્વે ખેંચી આવીશું, સંગે એક દાસી લાવીશું. ૧૫૮
- અતીશય ધન હું રાખીશ પાસ, તેથી રહે મદા ઉલ્લાસ;
ચિંતા માં કરશે લવલેય, ખેશવેશ રહાશું પરોશ. ૧૫૯
- ગયા પુડે આહી જાણુ સહી, પછી તાતનું ચાલે નહીં;
માટે ભાગો દીલથી ખાંચ, નહીં આપવા દેઉ ઉની આંચ. ૧૬૦
- વનીતાનાં સુણી વચન, ખોલો પછી વજરનો તન;
તમો કહી તે સાચી વાત, પણુ વૃદ્ધ છે મુજ માતને તાત. ૧૬૧
- ખંધવ હોય જો ખીજે સહી, તો મારે મન ચીંતા નહીં;
છળ કરતાં નવ લાગે વાર, તે પાપનો મારે શીર આર. ૧૬૨
- જાણુ ગયા મુને તું સોત, મારે પીતાને વણુ ખુટે મોત;
વળી રૂઠે એવા તે શ્રી રામ, તે માટે નહીં મારૂં કામ. ૧૬૩
- હોહરો.
વિદ્યા વિલાસી વળતુ વદે, કેમ લોપે મારી વાણુ;

ના જેવેશા અમને તમો, તા ખોશા નિશ્ચે પ્રાણુ. ૧૬૪
ચોપાઈ.

તાતને જઈ કહિશું અમો, સત્ય માનજો દિલમાં તમો;
મુને નિશાળમાં વળખ્યો આજ, મુખથી ખોલ્યો હુંડ કાજ. ૧૬૫
મારી લાજ લીધી છે ઘણી, માટે એને નાખો હણી;
માહાર કહ્યું થાશે પ્રમાણુ, તારી કોઈ નવ માને વાણુ. ૧૬૬

દોહરા.

ડહો પ્રધાનનો દીકરો, મનમાં કર્યો વિચાર;
મારી નંખાવશે સેહેજમાં, વિનતાને શી વાર. ૧૬૭
પ્રત્ય કરીને પ્રેમદા, છેતરું એને આજ;
હરખાવું હમણું હા કહી, કળાથી કરવું કાજ. ૧૬૮
પ્રધાન પુત્ર હશેને કહે, એ વાતમાં હુંય પ્રસન્ન;
જોયું પારણું પુરણુ હવે, હરખોયું મુજ મન. ૧૬૯

ચોપાઈ.

રાત સમે હું આપું ત્યાંહ, તમો મેળાય રાખો છો જ્યાંહ,
અંદરનું નિરમળ ધામ, તે કરશે જાનનેનાં કામ. ૧૭૦
મધ્ય રાત્રીને સમે આવીશું, પવનગો અથ લાવીશું;
જાણુ ખોલ્યા રહીશું અમો, રમિ ખોલાવો ત્યારે તમો. ૧૭૧
જાણુમે સમસ્યા આપણુ જોડ, પ્રાતઃકાળે ખોલીશું તેડ;
અનો અન્ય કીધો ધેર, નિશાળથી ગયાં ખેડ ધેર. ૧૭૨
વિકાસોને મન હરખ ન માય, જ્યાં પોતે તત્પર થાય;
ત્રુટો દાસીઓ પોતા તણી, સૌને જોળવીએ છે ઘણી. ૧૭૩
મોઢાઈ મેવાને મધ્યપાત, ધાવે એક રાખી સાવધાન;
ખાંજો દિવસ રહ્યો ઘડીયાર, પ્રધાન પુત્રે કર્યો વિચાર. ૧૭૪
ખોલજ આપે મનમાં ધરે, ચિંતવન એકાંતે ચિત્તમાં કરે;
વચન વિકાસોનું જો જશે, કામનિ એતો કોપશે. ૧૭૫
પીળવશે પોતાને એમ, પછે જીવતા રહીશું કેમ;
વગન એવું કવચ લોપાય, માત તાત મુજ કેમ છંડાય. ૧૭૬
જો કુંડારાનું કહ્યું કરું, તો વણુ મોતે હું મરું.
ના કરું તોયે સંતપ, પ્રગટ્યું મારું પુરણુ પાપ. ૧૭૭
વિકાસોનું પરિણામ કરું, વળી મહુ ઘાતથી ઉગરું;
જેવી હવે ગણાવું જુદ, જ્યાં રહે દાણીને દુધ. ૧૭૮

વિચારી અમ્મ કીધો તૈયાર, પોતા તણા લીધો શણગાર;
 લીધાં વસ્ત્ર અનુપમ સાર, શ્રદ્ધી કરનાહે કટાર. ૧૭૯
 એટલે રજની જોતાં થઈ, પ્રધાન પુત્ર ચાલ્યો સહી;
 ગુરૂ તણું મંદીર છે જ્યાંહ, વિનયટ પોહોડયો છે ત્યાં. ૧૮૦
 મૃદંગ ભેર વાગે છે જેમ, ભાઈનાં નાક ખોલે છે તેમ;
 શુદ્ધ કે સાત વચ્ચની નવા, આંખે જનમ્યો તેવી ગતી. ૧૮૧
 છપ્પો.

મુરખનાં એ ચિન્હ, ભણવું ગણવું નવ સુએ;
 મુરખનાં એ ચિન્હ, વિવેક એકુ નવ ખુજે,
 મુરખનાં એ ચિન્હ, બૂડ ઝાંઝે ખોલે;
 મુરખના એ ચિન્હ, છીદ્ર પોતાનું ખોલે,
 વળી મુરખ ઉગમ નવ કરે, ઉધ આપાર અદકો હથે;
 સામળ કે' આ ચિન્હથી, પર્ય મુરખની થયે.
 ચોખાઈ.

અનેથી હળવે ઉતર્યો, મેડેતા તણું મંદીરે ઠર્યો;
 હળવે હળવે હાલે હાર, ધિમે ધિમે કરે પોકાર. ૧૮૨
 સીતકાર કરે ખડુ શાન, મારે તાળ ડચકારા જાણુ;
 હરીયાં હરે જાણીયે ચઢી, ચંદ્રાશુદ્ધને ચિંતા પડી. ૧૮૩
 મુરખ જન જાગે નહિ આવ, કામ કેઈ પેર મારું થાય;
 લજ્યા તો રાખે શ્રી રામ, એક પહોર ગઈ છે જામ. ૧૮૪
 એવે મુરખચટ તે વાર, જોતાં ઝટ જાગ્યો નિરધાર;
 ચટપટી ચાંચડની થઈ, માકડ ઝાઝા વળગ્યા સહી. ૧૮૫
 સાવચેતન થયો જ્યાહરે, પ્રધાન પુત્ર ખોલ્યો ત્યાહરે;
 અરે ભાઈ ઉઘાડો ખાર, તુજ કારણુ આવ્યો છું સાર. ૧૮૬
 દોહરા.

મુરખચટ ત્રાડી ખોલીઓ, મીચી આંખે તે વાર;
 જરે વળી કેમ આવીયો, રાત સમે આ હાર. ૧૮૭
 મર્જુ માથે લાવીયો, જે આવીયો આણુ કામ;
 તાકે તેવું છે નહી, જોકો ગ્રહસ્થને ધામ. ૧૮૮
 રામજી રૂઠ્યા તુજને, હાંસલ જડસે એહ;
 ભોગળ પ્રહારે હણું, તેમાં નહી સંદેહ. ૧૮૯
 ગુરૂ ગોરાણી માહરાં, ભર નિદ્રા મોજર;
 એવું કહીને કર વિષે, ભોગળ લીધો સાર. ૧૯૦

ચોપાઈ.

કેમ ઉમો રહ્યો છે આહી, કુવર પછીથી ખોલ્યો તહીં;
 હું વિચાર કરૂં આ કાર, એને શી મારતાં વાર. ૧૯૧
 ચંદ્રખંડ કેરે સાંભળજો તમે, પ્રધાનપુત્ર જાતે છું અમો;
 કરવા આવ્યો છું તારું કામ, ધીરે રહી ઉઘાડો ધામ. ૧૯૨
 વાણી એવી સુણી જ્યાહરે, તતક્ષણ દ્વાર ખોલ્યું તાહરે;
 ઘરમાં તેડી પડીઓ પાય, હું ખોલ્યો તે કરો ક્ષમાય. ૧૯૩
 અમો વસુ તમારે ગામ, કરમાયો તે કરૂં હું કામ;
 આમા તમારી લોપુ નહીં, કોણે તે મારે કરવું સહી. ૧૯૪

દોહરો.

વધામણીની વાત છે, તારે કર્મે કિધુ જોર;
 અસત્ય રમે તું માનતો, કહું સાચો અંકોર. ૧૯૫

ચોપાઈ.

વિધા વિલાસી વિનતા જોહ, આજ તુને પરણાવું તેહ;
 કહું તે પેરે તમો કરો, ડરો રમે હિંમત દિલ ધરો. ૧૯૬
 નિશાળ વિષે આજને દન, મુજ ઉપર કીધું એણે મન;
 કામ મુજથી એ નવ થાય, તમને નથી એમાં ચિંતાય. ૧૯૭
 ધરો વચ્ચે મારા શણગાર, વળી લેજો મારો તોખાર;
 સાથે લેજો મુજ કટાર, જવાનો કહું છું પ્રકાર. ૧૯૮
 નગર ખાંર છે એક જોજન, દેરૂં આદેશર કેરું પાવન;
 સંકેત અમે ત્યાં રાખ્યો વીર, સુખે વરો ધરો મન ધીર. ૧૯૯
 વરણે વિલાસી સરખી નાર, તારા પુન્ય તણો નહી પાર;
 મુરખો કે' નહી મારી જોગ, માણરો કયેમ કરશે સંજોગ. ૨૦૦
 ચતુર જાણો તમોને વરે, મુર્ખ જાણી મને પરહરે;
 તમો આદરો એવો અર્થ, તેને મન તો એ સૌ વ્યર્થ. ૨૦૧
 ચંદ્રખંડ કહે કહું છું સાચ, નવ આવે તને ઉની આંચ;
 આજુ ખોલ્યા રેહજો તમે, સંકેત એવો કીધો અમે. ૨૦૨
 પરણ્યા પુઠે પંથ પળાય, આગળ જતાં જ્યાં વા'જુ વાય;
 પછે મુખેયો સુખે ખોલજો, દીલ તણો પડદો ખોલજો. ૨૦૩
 દેવ સામે વરણે સુંદરી, જણે ક્યાં પછી પરહરી?
 વિનેચટ કહે કરીશ એ કામ, સુખે જાવ તમારે ધામ. ૨૦૪
 વચ્ચે શણગાર અથ ત્યાં દીધ, ચંદ્રખંડ આલ્યો પછી સીધ;
 વિનેચટ પછી શું આદરે, જગાડવા યુરને સાદજ કરે. ૨૦૫

ગુરૂને નિદ્રા આવી ઘણી, તોય સુણી વાણી તે તણી;
 અપકીને જાગ્યો તે બ્રહ્મા, મુરખ આ શું કીધું કર્મ. ૨૦૬
 મન કશા સૂજ્યો નહીં મર્મ, અહરથાશ્રમનો જાણે નવ ધર્મ;
 કાચો નિદ્રાએ જગાડે કોય, ગામ ભાગ્યાનું પાપજ હોય. ૨૦૭
 અધ્યા હતું એવું શું કાર, મુજને જગાડ્યો આવાર.
 તને વર્ષ થયાં છે વીસ, રૂઢ્યા તુને તો જુગદીશ. ૨૦૮
 મેહતાજી રીસે બોલ્યા સહી, આતો નિશાળીઓ દોરે નહી;
 દશ વીસ એવા બેસે મળી, કરે આપણી સેવા ભક્તી. ૨૦૯
 નારી કહે સાંભળીએ નાથ, મુરખને સમજો અનાથ;
 જુઓ મને કેવો હરખાય, જાણે પરણવા કન્યા જાય. ૨૧૦
 હમ્યા વિનેચટ વાતજ વશી, ચરણે લાગ્યો ગુરૂને ધસી;
 આશીશ દાને ગુરૂજી તમે, દેશ જઘ્મિ પછીથી અમે. ૨૧૧
 હમણું ગઈ છે આઝી રાત, મજ્યો મને ધરના સંગાથ;
 અધ્યા રૂઢે કહું છું હું, તેતો સાંભળ પૂરું તું. ૨૧૨
 મુજ મંદીર રહ્યા ખટભાસ, નવ લાગ્યો વિધાનો પાસ;
 એ દુઃખ લાગે છે બહુ, અહીં આપે તે શિખે સહુ. ૨૧૩
 યક્ષ એક જો પાટી ધરે, મહા ગુર્ખ પાછો નવ ફરે;
 ખાણું વર્ષનો હું તો થયો, અભણ તુજ વિના કોઈ નવ ગયો. ૨૧૪
 સર્પ નહીં તારું કંઈ કાજ, એમાં જાય છે મારી લાજ;
 આથી રૂઢુ મોતજ સાર, અપવાદે જીવણું ધિક્કાર. ૨૧૫
 ઘડી ચાર જો રહે મુજ ધામ, કંઈ તમારું થાએ કામ;
 ગોખ રથાનક છે સરસ્વતિ તણું, જેનું કર્યું આરાધન ઘણું. ૨૧૬
 યહી તે શે લાગે મુજ કાજ, જાયે જ્યારે મારી લાજ;
 કો દીન મેં બોલાવી નથી, તુજ માટે સાધુ સરસ્વતિ. ૨૧૭
 એવું કહી ગોખ આગળ ગયો, કરી સ્નાન પોતે શુદ્ધ થયો;
 ધોયેલું વસ્ત્ર ગેહ્યું અનુપ, નાના વિધ પુજને હુપ. ૨૧૮
 દીપક જોત ઘતજ તણી, ભક્તી ભાવના આણી ઘણી;
 આસન માંડયું રાખી દ્રઢ ચીત, પૂજે પૂરાણ આણી પ્રીત. ૨૧૯
 પુઠ પછવાડી વિનેચટ બેઠ, ઉભો રાખ્યો કર જોડી એહ;
 યહી પ્રક્ષાલ તે વિપ્રે કર્યો, સામાન સૌ તે આગળ ધર્યો. ૨૨૦
 કેશર ચંદન હુમકુમ હાર, ચોડ્યા અક્ષત પ્રીતે સાર;
 ગુલા અત્તરને અખીલ ગુલાલ, સોનદુર ટપકું કીધું ભાલ. ૨૨૧
 અગરબત્તીનો કર્યો છે હુપ, કીધાં આરતી નૈવેદ્ય અનુપ;

શોભતા ધરાબ્યા શણગાર, ગીત નૃત્ય સ્તવન અપાર. ૨૨૨

દંડવત કીધા એકસો આઠ, ઝાઝા કીધા ચંદી પાઠ;

અખ્યોતરી માળા ફેરવે, સ્તુતી મુખે માણની સ્તવે. ૨૨૩

દોહરો.

સેણયરથો તું ઉપની. નવે ખંડમાં નામ;

શિવે તને સારદા, તેનાં સીધા થાયે કામ. ૨૨૪

શ્રદ્ધ તનયા હંસ વાહિનિ, કુમારીકા સાક્ષાત;

વીણા પુસ્તક ધારિણી, વાયક વરદાયની માત. ૨૨૫

નારાયણી નિરંજન તમો, નિરમળ તારૂં નામ;

ખાવનમાં વ્યાપી રહી, રસના^૧ એ તુજ ઠામ ૨૨૬

ચાર^૨ ચૈદ^૩ ખત્રીશમાં^૪ એસઠ^૫ પુર પ્રમાણ;

જે જન પાસે તું નહી, તે નર વાનર જાણ. ૨૨૭

જેમ વાયુને વશ તરણ છે, દશે દશામાં જાય;

સારદા વશ સંસાર છે, વશ એથી સૌ થાય. ૨૨૮

વેદ પુરાણને શાસ્ત્ર જે, છંદ કવીત દો'રાય;

પ્રખંધ ભાષા છપ્યા તણા, અર્થ યથારથ થાય. ૨૨૯

રાગ ચાલ ચોપાઈ સહુ, સર્વે તુજથી હોય;

મુખમાંથી જે નિસરે, તુજ વિના નવ કોય. ૨૩૦

વેદ ભેદ ગુણ આતુરી, ઝાણપણ ગુણ નિધાન;

જુધિ વંતા સગે ખને, પ્રસન તમો પ્રમાણ. ૨૩૧

ત્રુડી તુ દેવી દાસને, ખીજા કવો જન કોડ;

તુ રૂઠી છુ જેહને, તેને મોટી ખોડ. ૨૩૨

ગુંગા મુંગાને ખોખડા, મુર્ખ અને અજાણ;

તે જન એવા જાણવા, જનની પેટ પાપાણ. ૨૩૩

વર્ણન કરે શું તાહરું, ગુણ તુંજ અપરમપાર,

સમુદ્રમાંથી પક્ષી હરે, એક ચંચનો હાર. ૨૩૪

ચોપાઈ.

એવી સ્તુતી વીપ્રજ કરે, તુહી તુહી મુખે ઓચરે;

ત્રણ ઘડી ત્યાં પુરાણ થઈ, તોયે સરસ્વતી ખોધ્યાં નહીં. ૨૩૫

શ્રાદ્ધણ તવ કરે ખહુ રીશ, છેદવા લાગ્યો પોતાનું શીશ;

ઘણા દિવસ મેં સેવી તુને, ફળ તેં કંઈ નવ આપ્યું મુને. ૨૩૬

જોયું તારૂં ખર્દ આ ઠામ, શ્રદ્ધાહત્યા આપું નિરવાણ;

ખીલે એથી જુગદાધાર, તુજથી કેમ સહેવાશે ભાર. ૨૩૭
 લાગ્યો કાપવા શિર જાહરે, પ્રસન થયાં સરસ્વતિ તાહરે;
 માગ માગ મનમાં શું ધરે, વણુ ખુટે શાને તું મરે. ૨૩૮
 મહા પુજા કીધી તેં આજ, આરાધી મુજને શે કાજ;
 વર માગુ મુખથી જે તુંય, પ્રસન થઈને આપું હુંય. ૨૩૯

દોહરા.

દેવ કૃણુ મુખથી વદે, આપો એક વચન;
 કૃપા કરી મુજ ઉપરે, થા ખાળને પ્રસન. ૨૪૦
 શેવા મુજ અદકી કરી, કહ્યું મુખથી જેમ;
 છ માસ થયા અહીં, પણ રહ્યો એમનો એમ. ૨૪૧

ચોપાઈ.

નવ શીખે શે એને દમો, સત્ય કહું સાંભળજો તમો;
 નહીં આવડે એને એક ખોલ, કહું છું તેનો કરજો તોલ. ૨૪૨
 એને જન્મ થયા છે પાંચ, મુજને દીધી ઝાઝી આંચ;
 પેહેલે અવતારે દામોદર સાર, દેવદત કેરો કુમાર. ૨૪૩
 ગુરૂ ઘેર મુક્યો જાહરે, દુરમતી કરી તાહરે;
 ખાળકને દેતો ખડુ દુઃખ, ગુરૂ નિંદા ઉચરતો મુખ. ૨૪૪
 સૌને દેતો એવી શીખ, ઘણું ભણું તે માગે ભીખ;
 ભણું ગણુથી તો શું હોય, કર્મ કરે તે ન કરે કોય. ૨૪૫
 દેતો ગાળ મુજને ખડુ મર્મ, કરતો મુજ નિંદાનાં કર્મ;
 માર્ણ પામ્યો એમ કરતાં નેટ, પછી અવતર્યો મારણને પેટ. ૨૪૬
 ખદલાજી નામે ખારોટ, સદલાજી સુત કાણવે હોઠ;
 માત તાતને દેતો દુઃખ, ન ગમે તેનું કોઈને મુખ. ૨૪૭
 કવિત છંદ ભાષાને ભેદ, નિંદે શાસ્ત્ર વાણીને વેદ;
 'શ્રદ્ધામાન થતું હોય જ્યાંય, જુડું ભાષે પોતે ત્યાંય. ૨૪૮
 એમ કરતાં ત્યાંથી તે મુઓ, ત્રીજો જન્મ કાગુખી ઘેર હુઓ;
 લખ પત્ર દેખે એ જ્યાંહ, લઘુ કરે તે ઉપર ત્યાંહ. ૨૪૯
 મારે હોકર પગની હેસ, દોષ ગણું મનમાં નવલેશ;
 એથી દુઃખ ખીજું તે કયું, કોહો કેઈ પેરે જાયે સહ્યું. ૨૫૦
 વળતી ત્યાંથી છુટ્યો અવતાર, ચોથે થયો ક્ષત્રી કુમાર;
 તાંહાં એણે આદરીયું જહ, કહું વિસ્તારી તુજને તેહ. ૨૫૧
 ખત પત્રને ખોટાં કરે, અસત્ય અન્યા ખડુ આદરે;
 લખ્યું ભાખ્યું લાવે કોય, દીડું નવ ગમે મા'ર મોય. ૨૫૨

લેઈ લેખ જઈ જળમાં ધરે, પંડીતની નિંદા ખડુ કરે;
ખરી વાણીને ખોટી અનુભવે, ખોટીને સાચી જોગવે. ૨૫૩
મિથ્યા મુજને ચડાવે આળ, દેતો મુજને આઝી ગાળ;
માટે મુકો મારો ખ્યાલ, વિરોધ હોય ત્યાં શાનું બહાલ. ૨૫૪
તે દીનથી હું અળગી રહી, પાંચમે અવતારે આઝ્યા સહી;
રીખવદંત જે એનો તાત, વિમળદંત એ મુરખ બત. ૨૫૫
કયા કર્મને પામ્યા દોષ, કેમ રિપુ મુકે નીજ રોષ;
જેથી આપદા પામે બેહ, તે પર કેમ રાખે તે નેહ. ૨૫૬

દોહરા.

તે માટે એના થકી, અળગી રહી છું જાણ;
કોટી ઉપાયે નહીં વસું, રસનાએ નિરવાણ. ૨૫૭
ખોલીતી વસું હું એ થકી, દૂર ડગલાં કોડ;
વિશ્વ આપુ શોધતાં, મળે ન એની જોડ. ૨૫૮

ચોપાઈ.

તે માટે એને અળગો કરો, ખીજું મન ગમતું આચરો.
પંડ્યાં કહે પુરો જો વાસ, તોતો મુજને થાય ઉલાસ. ૨૫૯
ધન્ય મુજ મન એતો ખરી, માયું માતા હું કરગરિ;
નિરાશ કરશે મને ના કહી, તો તો મારે મરવું સહી. ૨૬૦
સરસ્વતિ કહે કરણી કીરતાર, એ નથી એના કર્મ મોઝાર;
માત તમે મહ્યાં બહરે, રૂડું કર્મ થયું તાહરે. ૨૬૧
આઝી પાર લગાડો શુભ, પ્રશન થશે તો જીવું હૃય;
દર્શન આપ્યું તમે પ્રત્યક્ષ, એનાં કામ સચાં તવ લક્ષ. ૨૬૨

દોહરા.

ત્યારે વિચારે સારદા, હું સાર એનો અર્થ;
કામ કર્યેથી છુટકો, વચન કેમ જાયે વ્યર્થ. ૨૬૩
સાચો ગુરુ તુતો સહી, તુજ જેવા નવ હોય;
થયો નહીં થાશે નહીં, જીગમાં ખોળે કોય. ૨૬૪

ચોપાઈ.

મરવા માટે તું આદરું, નિશ્ચે કામ એનું હું કરું;
સો જન્મ એના વહી જાય, તુજ વણુ કારજ નવ થાય, ૨૬૫
પછી સરસ્વતિ થયાં પ્રસન, હંસવાહિનિ વધાં વચન;
વિનયટને કરાવ્યું રનાન, પછી ધરાવ્યું વસ્ત્ર નિદાન. ૨૬૬
મૂખથી જીવવા કાહાડી બાહાર, લખ્યા લેખ સાગરણુ સાર

તંબોળ મુખથી પોતે દીધ, બોલ્યાં વચન થાશે તુંજ સિધ. ૨૬૭
 શીર હાથ મુકી કહે માય, તું બોલે તે અવિચળ થાય;
 વિનેચટે ત્યાં કર્યો પ્રજામ, સઘળાં સુધર્યાં મારાં કામ. ૬૬૮
 દેવકુંજુ કે' સાંભળ માય, બોલ્યું ચાલ્યું કરો ક્ષમાય;
 થયાં માત પછી અંતરધ્યાન, વિનેચટ બોલ્યો મુખ વાળુ. ૨૬૯
 હવે ગુરુ મુજને શું કહે, જાઓ ભાઈ સુખીઆ તમો રહે;
 સ્વામી સેવા મુજથી નવ થઈ, કષ્ટ કીધાં મુજ માટે સહી. ૨૭૦
 ધરમારથ કાજ કરે કો નહી, થયો વેચાણ તમારો સહી;
 કામ પડે મારું જાહેરે. દાસ હાજરહું છું તાહેરે. ૨૭૧
 એવું કહીને લાગ્યો પાય, થયો વિદાય માગી આગ્રાય;
 જશ વાધજો તારો ધણો, થજે અધિપતિ અવનિતજો. ૨૭૨
 ગુરુ આશિષ એહવી ઉચરે, માન પામજો પૃથ્વી પરે;
 આશિષ એહવી ગુરુએ દીધ, વિનેચટ ત્યાંથી ચાલ્યો સીધ. ૨૭૩
 આગ્ર્યો હેઠે જ્યાં નિશાળ, કરવા માંડી જવા ચાલ;
 શાળુગાર વરત્ર સજ્યાં બહુ દેહ, પ્રધાન પુત્રે આપ્યાં જેહ. ૨૭૪
 ગતી એહનાંતો સહ કહી, વિલાસીની શી ગત થઈ;
 નિદ્રાવશ દાસી સહ હોય, એનો મર્મ ન જાણે કોય. ૨૭૫
 ધાવ દાસી લીધી સાથ, અનંગળ દ્રવ્ય રાખ્યું હાથ;
 નગદી હીરાને ઝવેર, ખાતાં ખુટે નહી તે પેર. ૨૭૬
 કે'ડે બાંધી લીધી કટાર, અશ્વની ઉપર થઈ અરવાર;
 ખેડી ઘોડે જવા ચડી, ચાલી સહજાને છેતરી. ૨૭૭
 રાત સમે કોઈ પુછે નહી, મહિ સહિતા ઘરમાં ઉંચે સહી;
 ન રહે દરવાજે દરવાન, રામ રાજ્ય સરોખું છે જાણુ. ૨૭૮
 સવા પોહોર જ્યાં રાત્રી ગઈ, વિલાસી ત્યાં આવીસહી;
 આદેશર સ્થાનક પાવન, વાટ જીવે રાખી એક મન ૨૭૯
 પ્રધાન પુત્રનુ ધ્યાનજઈરે, વાર થઈ ચિંતા ચિત કરે;
 પ્રધાન પુત્રના ધર્યો શાળુગાર, સત્વર પોતે થયો તૈયાર. ૨૮૦

દોહરા.

તે સમે વિનેચટ સજ થયો, ગુરુ મંદીરથી જેહ;
 અશ્વે ખેસી નિસર્યો, ચાલ્યો આપે તેહ. ૨૮૧
 નારી આગળ જઈ રહ્યો, આદેશરને હાર;
 તે સમે મધ્ય પૂરણ થઈ, અંધારું થયું અપાર. ૨૮૨
 વિલાસી કહે સારૂ થયું, સાચા જાણ્યા સાર;

ત્યારે વિનેયટ ખોલ્યો નહીં, વિનતા શું લગાર. ૨૮૩

ચોપાઈ.

મૂજને એણે કહ્યું છે જેમ, ખોલે તે ખોલાવ્યો કેમ;
દેવ સાક્ષી કર્યા તતકાળ, આરોપી તેને વરમાળ. ૨૮૪

પછી અખળા તે ખોલી આપ, આ વીણખીજ ભાઈને ખાપ;
વિલાસી વિને ચટને વરી, એક વાર ખોલો શ્રી હરી. ૨૮૫

આદેશરને કર્યો જીહાર, ત્યાંથી ચાલ્યાં ત્રણે સાર;
આગળ વિનેયટ પુઠેનાર, પછી ધાવ ચઢી તોખાર, ૨૮૬

વેગે અથો ચાલ્યા સહી, ચાર જેજન તો આઘ્યા તહી;
સોલ કોશ તો જેતાં થાય, ઉગ્યો રવી ને વાણુંવાય. ૨૮૭

દોહરા.

વિનતા વાણી ઉચરી, ભોરે ભયો મહારાજ;
તુજ મુખ જેવા કારણે, ધસ્ત ધડું મન આજ. ૨૮૮

પતિને પ્રજા જાણવા, સંસાર તણે સૌ સાર;
એ સરખું દૈવત નથી, દર્શન આપો ભરતાર. ૨૮૯

હમ ચાહત તમ મીલનકુ, પલ એક વર્ષ કે હોર;
અમતો એસો ધસ્તી, જ્યર્ઝી, ચંદ્ર ઓર ચકોર. ૨૯૦

મૃગ ચાહત રાગકું, ધનકુંડે ચાહત મોર;
કંથ રેણીકે ભઈ પંથમે, અમતો ભયો હે ભોર. ૨૯૧

વિનેયટ એમ ખોલે નહી, તવ સનમુખ આવી નાર;
વિનેયટ મુખ દેખતાં, પડી પંટમાં કાળ. ૨૯૨

અખળા અવની પર ઢળી, ન રહી શુદ્ધ કે શાન;
હૈયે દુમો જામીયો, કંઠે આઘ્યા પ્રાણ. ૨૯૩

આંખ ઉંચી ચઢી ગઈ, અંગે આઘ્યું સીત,
ધુળે કાંઈ સૂળે નહી, ભમવા લાગ્યું ચીત. ૨૯૪

જીભ થઈછે તોતળી, મૂખે નવ ખોલાય;
દુઃખ સમુદ્રમાં પડી, વિનતા બાકુળ થાય. ૨૯૫

ચોપાઈ.

હરંગથી ધાવ તતક્ષણ ઉતરી, કુંવરીનું મસ્તક ખોળે ધરી;
ખોલે મૂખમાં ઘાલી મૂખ, અરે ખાઈ થયું શું દુઃખ. ૨૯૬

માંહાં લગી આઘ્યા રળીઆત, મૂખ જેતાં શો થયો ઊતપાત;
જો આદરવું આવું સાર, તો એવો કેમ કર્યો પ્રકાર, ૨૯૭

શોધ કરાવશે પુઠે તાત, વાણશે કાજ આવીશું હાથ;	
વેગે આહીથી જેમ જવાય, તેવો કાંઈ કરો ઉપાય.	૨૯૮
ત્રણ ઘડી એમ કરતાં થઈ, ત્યારે વિલાસી ત્યાં સજ થઈ;	
ઉઘડયાં નેત્રને આવી ગતિ, વળતી ધાવ એને પૂછતી.	૨૯૯
એકા એક આમ કેમ થયું, તેતા મુજને જોઈએ કહ્યું;	
ત્યારે વિલાસિ એમ આચરી, પ્રધાન પુત્રે મને છેતરી.	૩૦૦
કરમે ભાગ્યો મુરખ એહ, હિપન્યું દુઃખ શું કહું તેહ;	
હંસ જાણી હું લેવા ગઈ, કાગ કર્મમાં આવ્યો સહી.	૩૦૧
પોપટ હતો તે ઉડી ગયો, ખગલો મારે હાથે રહ્યો;	
હજીયું દુધ જાણી ગઈ પાસ, કર્મે નિકળી ખાટિ છાસ.	૩૦૨
અમૃત જાણી કીધી પેર, નિપન્યું તે હળાહળ ઝેર;	
પ્રધાન પુત્ર ચતુર રહી ગયો, મુરખ મુજ માથે ભાગીઓ.	૩૦૩
તે માટે તજું છું પ્રાણ, વળતી ધાવ વઢે મૂખ વાણ;	
હાથે દુઃખ ધરવું નવ ઘટે, કર્મના લેખ તે કેમ કરિમટે.	૩૦૪
સકળ ગુણ છે એમાં સહી, મુરખપણું હું દેખું નહી;	
ચપળ નયન એને મુખ તેજ, લક્ષણ વંત દીસેછે એજ.	૩૦૫
તું કહે તે હું માનું નહી, પુરો ઝોળણું એને સહી;	
કાષ્ટ પુતળી હોયે જેહ, રત્ન આબુષણે શોભે દેહ.	૩૦૬
પ્રધાન પુત્રનો ધર્યો શણગાર, માટે દીસે રાજકુમાર;	
તે માટે એ આપે ઘણું. સર્વ વૃતાંત જાણું એ તાણું.	૩૦૭
જ્યારથી આવ્યો એ આહી, મુરખો ત્યારથી જાણું સહી;	
મહા મુર્ખ વડો ગમાર, ખુદ્દિ નવ દોસે લગાર.	૩૦૮
નિશાળીઆની સેવા કરે, ગાર ગોરાણીની આદરે;	
વિધાવાન કહે તું આજ, તેમ તેમ મુજને આવે દાઝ.	૩૦૯
ધાવ કહે એ કારણ સત્ય, કર્મ જોગે થઈએ ગત્ય.	
કણીકમાં પાણી પડીયું જેમ, જળમાં લુણજઈ ભળીયું તેમ.	૩૧૦
વસ્ત્ર ઉપરતો જેવી ભાત, ખાઈ હેવી જાણો વાત;	
દશ્વરને જો કરવું કામ, તો આવી વસ્યો એ ગામ.	૩૧૧

દોહરા.

વિલાસી વાણી વઢે, કહી તમે તે સાચી વાત;	
પ્રતિજ્ઞા મારે એટલી, નહી એ મારી સાથ.	૩૧૨
નહી મુખ જોવું એહવું સહુ નહી એની વાણ;	
દૈવે કંડી મુજને, થઈ હસવામાં હાણ.	૩૧૩

ચોપાઈ.

- એવું કહીને થઈ અરવાર, આગળ તે ચાલી નિરંધાર;
ધાત્રે વચ્ચે ધોડો રાખીઓ, વિનેચટનો પુઠો ચાલીઓ. ૩૧૪
- વિનેચટ વિચારે આપ, પાછળ ચાલ્યામાં નહીં બાધ;
હવાણાં કંઠ્યું માને નહીં એહ, મારી વાત જાણે શું તેહ. ૩૧૫
- કો સમે જ્યારે પડશે કામ, ત્યારે કરશે સાત સલામ;
ખડું જોતાં વાંકજ નથી, દીઠું તે જાણે સરવથી. ૩૧૬
- મારે મન એ પ્રતીજ્ઞાય, એ સાથે જોડ્યાની નાય;
હું પરણ્યો છું એ નાર, મુજને એ પરણી નીરંધાર. ૩૧૭
- પરે થાઉં એનાથી કેમ, કરવું મારે એ કહે તેમ;
એવી જુગતે ત્રણે પરવરે, મજલસર તે જઈને ઠરે. ૩૧૮
- એમ કરતાં ગયો એક માસ, આવ્યું પુર પૂરાણ પ્રકાશ;
અંગદેશને પેટજ ગામ, હેમપુરી હેમરથ રાય નામ. ૩૧૯
- હેમ પ્રીયા રાણીછે નેટ, પુત્રી લીલાવતી તેને પેટ;
ઘણી ચતુરને બહુ ગુણ રૂપ, ધંદ્ર અપસરા તેજ અનુપ. ૩૨૦
- જાણે મોહની નાગ કન્યાય, વર્ણન તેનું કેમજ થાય;
ભામનિ ભરપુર છે અભિમાન, તારણી ગણે સૌતારાગમાન. ૩૨૧
- પરણ્યાની પીતાને કહે છે નાય, મન માનશે ત્યારે કહીશું હાય.
પંદર હજાર તે રાજકુમાર, એ અર્થે ફરે ખારેખાર; ૩૨૨
- ચંદ્ર સરખું મૂખનું તેજ, મુઠ બને જોતામાં સેહેજ;
લક્ષણુવંતીના જોલે જોલ, સો દાસીશું કરે કલોલ. ૩૨૩
- હેમપૂરીની શાભા ઘણી, જાણે શેષ તણા શિરમણી,
ચૌથો ચોસક છે વિવેક, ભગ્ય ભોવન દીસે અનેક. ૩૨૪
- નગર વરતી છે જોજન ચાર, અઢારે વર્ણુ વસે છે સાર;
રાજની છે નિરમળ મતી, પ્રજાને દુઃખ દેવું નહીં રતી. ૩૨૫
- ગરીબ તણી કરે સંભાળ, ગૌ બ્રાહ્મણ કા'વે પ્રતિપાળ;
મોટાઈ મનમાં નવ કથી, ભકિત ભાવ રહે રહી વથી. ૩૨૬
- બાડી કુંજમાં બહુ ઠાઠ, ચીત્ર વિચીત્રની તેમાં ભાત;
કેવડો કેતકિને કંથાર, મોગરો માલતી બહુ સાર. ૩૨૭
- ચંપો ચંપેલી ડમરો જોહ, જુદા જુદા ગુલાબજ તેહ;
હાડમડી અંજર આંખાસાખ, માંડવડે લચી રહી દ્રાક્ષ. ૩૨૮
- ખોજાં ફળ છે બહુ ભાતનાં, સુગંધીદાર ઉત્તમ જાતનાં;

સાક કરે છે ત્યાં કલોલ, એવી વાડી જોતાં સોળ.	૩૨૯
વિદ્યા વિલાસી વિનેચટ ધાવ, કર્યો નગ્રમાં વસવા ભાવ;	
ધાવ કહે વિલાસી નાર, જોઈએ ચતુરાઈ આણું ધાર.	૩૩૦
કહે ધાવ વિનેચટને તહી, જુઓ લુવન રહેવાનું અહીં;	
વિને ચટ કહે ખેસો તપો, લુવન જોઈને આવું અમો.	૩૩૧
એમ કહી આવ્યો નગ્રમોઝાર, લુવન ભવ્ય દીકું ત્યાં સાર;	
સાર માળનો છે અવાસ, વેગે આવ્યો ધાવની પાસ.	૩૩૨
ધરજોઈ આવ્યા છું અમો, માટે વેગે ચાલો તપો;	
ધાવસહ વિલાસીનાર, આવી તે લુવનને દાર.	૩૩૩
મોઢું મંદીર દીકું સાર, તેને જોઈને કરે વિચાર;	
આતો મુજને યડે સંદેહ, તું કહે છે જે મુરખ એહ.	૩૩૪
ત્રીજેમાણ વિલાસી જાણુ, વચલે માળે ધાવ પ્રમાણુ;	
નિચે વિને ચટ કેરો ઠામ, ધાવ કરેછે ખેડોનાં કામ,	૩૩૫
ખાન પાનનું સઘળું મુખ, નહીં સંજોગ કે જોવું મુખ;	
ગરે ગર ધાવ પ્રોછવે સહી, વિદ્યાવિલાસી માને નહીં.	૩૩૬
કાળ એપના દીન નિરગમે, વિનેચટ શોક ધરે નહીં કપમે;	
દીન ઉગતે કરે ઉપાય, પેહેરી પોશાકને ચોટે જાય.	૩૩૭
ભલા લોકનો કરેછે સંગ, કહેવાત સૌને મન રંગ;	
ન્યાય ચુકવે ભલેરી ભાત, ખન્નેને રાખે રળીઆત.	૩૩૮
જ્યાં કોઈથી નવ ચુકે રાડ, ક્ષણુ માત્રમાં ભાગે વઢવાડ;	
મોહની દેખી મોહ ઉપજે જેમ, વિનેચટ ઉપર રડે સૌ તેમ.	૩૩૯
એહન યડે દેખે જ્યાહરે, દુઃખ થાય નવ દેખે ત્યાહરે;	
વાધ્યો જથ જાણીતો થયો, ધરનો મર્મ કોઈએ નવ બહો.	૩૪૦
ધાવ ખંનેની શેવાકરે, કરી પાક તે આગળ ધરે;	
હુકળ રસોઈ વિનેચટ જમે, ગિપર વિલાસી દીન નિરગમે.	૩૪૧
એક સમે જોડી ખે હાથ, ખોલી ધાવ વિલાસી સાથ;	
શું કહું તમને ઝાઝુએહ, કાંખાઈ દુઃખ વેઠોછો દેહ.	૩૪૨
દેવ સમક્ષ એને તો વર્ષો, હવે કરો એને પરો;	
દુશ્મિ આપ્યો તેતો ખરો, તે સાથે તમે પ્રિતજ કરો.	૩૪૩
હવે અવર નર મન નવ ધરો, એનેતો હવે નવ પરહરો;	
રાત દિવસ સાને તમે ઝુરો, નવ કરી કહાડો એને જુરો.	૩૪૪
મુરખ તારે મનથી ક્યો, ખાહાર સઘળાંએ સુધડ કર્યો;	
ચોટે જાએ ચતુરજાણુ, સકળ લોકતો કરે વખાણુ.	૩૪૫

એ મુજને નવ કહે લગાર, સાંભળી વાત અમોએ પહાર,	
બહેતો મુરેછે ભરવાર, તારા કુળનો નહીં વેહેવાર.	૩૪૬
ત્યારે વિલાસી ખોલીવાણુ, હમણાં તુજને આપીસ પ્રાણુ;	
વાક્ય હવે કહેણી નહીં મુખે, રહેવાદોની મુજને સુખે.	૩૪૭
પુછું ત્યારે કહેજો કામ, નથી સેતી હું એનું નામ;	
ત્યારે ધાવ ખોલીએ મુખે, જેમ ગમે તેમ કરજો સુખે.	૩૪૮
એવું કહી હેડે ઉતરી, શાક પાક સામગ્રી કરી,	
વિનયે કર્યુ ભોજન, વિનતા વિશે નાવદે વચન.	૩૪૯
પ્રેમ ધરી આવેછે પાન, હૃદયથી રહેછે સાવધાન;	
કામ દહન વિનયટ કરે, વિનતા પણ તેવું આદરે.	૩૫૦

હોહુરા.

સાત સંવત્સર વહી ગયા, હેમ પુરીની માંહ;	
નવી વાત એક ઉપની, રાજ સભાએ જ્યાંહ.	૩૫૧
તે સમે હેમરથ એમ વહે, પ્રધાન પ્રત્યે વાણુ;	
મુજ મન ધમ્છા ઉપની, ખોદાવો નવાણુ.	૩૫૨
કરો સોઠ તળાવની, ખોદાવો નગ્રમો મોઝાર;	
એ મારગ ધન ખરચવું, ધન છે અપરંપાર.	૩૫૩
નિષ્કલ મંત્રી એમ આચર્યો, અતી ઉત્તમ એ કાજ;	
જે તમ મન ધમ્છા થઇ, કરવું એ નિશ્ચે આજ.	૩૫૪
જોયો જુગતે તેડીઆ, મુર્તે લાખેણાં લીધ;	
તે દિવસે જોગ મળ્યો, કામ કર્યું છે સીધ.	૩૫૫
સલાહ ખોલાવ્યા સાતસે, હતા કારોગર પુર;	
તે પ્રધાને મેળવ્યા, વેગે રાય હજુર.	૩૫૬
રાજ કહે એ આદરે, ઉત્તમ કરે એ કામ;	
દેખી મન રાજ રહે, જુગમાં ચાલે નામ.	૩૫૭
કરજો પાગ પતયરીયા, ખોદા મંડાકાર;	
મસાલો મન ગમતો માગજો, ઘટે જ્યાં જેવો સાર.	૩૫૮

ચોપાઈ.

રાય વચન ચઢાવ્યું શીશ, ખોળાવ્યા ઓડ દસોદીશ;	
ઓડ સાતસે એકે સાથ, કરે કામ તે હાથે હાથ.	૩૫૯
શેવક હેમરથ રાયતણા, ઉપર તાકિદ કરે છે ધણા;	
ધમધાકાર કામ ચાલ્યું જાય, એટલે આઠ દીવરા ત્યાં થાય,	૩૬૦

નવમે દિવસે નિપન્યુ કામ, અટકી જાત રહી તે દામ;
પ્રભાત પહોર થયો જેટલે, જોદવા માંડ્યું છે તેટલે. ૩૧૧

દોહરા.

એક માથોડું જોદનાં, અચરજ દીધે ધાટ;
જૂમીમાંથી નિસર્યો, તાંબાનો ચોપાટ. ૩૧૨

અદાર ગજ લાંબો સહી, નવ ગજ પોહોળો જાણ;
ઉપર લેખ લખ્યા તહી, પ્રાચીન તણું પ્રમાણ. ૩૧૩

કામ અટક્યું ત્યાં થકી, જાણવું જ્યાંછે રાય;
પુરપતિ કહે પ્રધાનને, એતે શું કહેવાય. ૩૧૪

રાયે પ્રધાન મોકલ્યો, વાંચી લાવો એહ;
ઘટે તેવું પછીજીજ્યે, એમાં નહીં સંદેહ. ૩૧૫

પ્રધાન ત્યાંથી પરવર્યો, આવ્યો જ્યાં તળાવ;
મથ્થો મંત્રી ત્રણ ઘડી, પણ પામ્યો નહીં દાવ. ૩૧૬

વંચાય નહી તે કો થકી, અક્ષર કાના માત્ર;
પામ્યો ક્ષોભના મન વિષે, ચીતળ થયું છે ગાત્ર. ૩૧૭

મહીપતને કહાવ્યું મંત્રીએ, અક્ષર નવ ઓળખાય;
સંદેશો સુણીને આવીયા, તતક્ષણ પોતે રાય. ૩૧૮

હમરથ તવ ખોલીયો, ભણતર ગિઠી વાટ;
વૃદ્ધ થયો ભુલો ગયો, ન વાંચે મંત્રી પાટ. ૩૧૯

હ હમણાં વાંચું જુઓ, પલકન લાગે વાર;
મંત્રી કેહે મોટા તમો, વિદ્યા યુજી ભંડાર. ૩૨૦

ચોપાઈ.

વાંચવા રાય ગયો જાહરે, ગોથાં ખાવા લાગ્યો તાહરે;
લખ્યા લેખ શુધ છે એહ, વંચાય નહીં કારણ શું તેહ. ૩૨૧

ચાર ઘડી એમ કરતાં ગઈ, અક્ષર એક વંચાયો નહી,
પ્રધાન પાસે આવ્યો રાય, પુરપતિ પામ્યો મન લજ્યાય. ૩૨૨

અરે મંત્રી કહું છું તુને, એમાં સુઝ પડે નહી મુને;
કહે પ્રધાન કહીએ અમો, વિદ્વાન મોટા તેડો તમો. ૩૨૩

દોહરા.

પડિત તેડયા પુરપતિ, રહેતા નગર મોઝાર;
આડે પો'ર અહમેવમાં^૧, અદકો મન અહંકાર. ૩૨૪

ખાંધતા વાંકાં પાધડાં, પેહેરતા બાંખા ધોત;
 શેલાં ભારી મૂલનાં, ખારીક ઝીણું પોત. ૩૭૫
 તન ચરચુ રે' ચંદને, પુસ્તક ગુપ્ત પુરાણ;
 વાદવિવાદ કરતા ઘણું, એકથી અધીકાં જાણ. ૩૭૬
 જાણું તે સૌ શાસ્ત્રને, હજુ એકે નવ હોમ;
 એવા પંડિત આવીયા, જુગતે રાજા જોય. ૩૭૭
 વાંચસેં તેમાં અધીક જ, ઘણે એમાં હામ;
 ઘણું વહે તે ગણરા, કહે હમારું કામ. ૩૭૮
 અતિ ઉત્તમ મહીપતિ કહે, શાને લગાડો વાર;
 ત્યારે પંડીત પરવર્ધા, જમ રહ્યા તેણે ઠાર. ૩૭૯

ચોપાઈ.

વાંચવા માંડે જમ તે જોઈ, અર્થ એક સરે નહીં કોઈ;
 ફરી ફરીને માંડે દ્રષ્ટ, ઉત્તરો અહંકારને પામ્યા કષ્ટ. ૩૮૦

દોહરા.

પંડીત રાજાને કહે, સાચું કહીએ આ ઠામ;
 વાંચાય નહીં એ અમ થકી, એ જોશીનાં કામ. ૩૮૧
 ત્યારે જુગતી રાયે કરી, તેડયો જોશી સાથ;
 તેને કહે વાંચો તમો, અવર શું જાણું વાત, ૩૮૨
 મંડળ સુધે ચંદ્રનાં, તારાગ્રહની ગત;
 અગમ નિગમ કરે વારતા, માટે રાખો પત, ૩૮૩

ચોપાઈ.

મા'રાજ અમે કીજીએ કામ, એવું કહી ચાલ્યા તે ઠામ;
 ભાત ભાતના અક્ષર ભાળીયા, વાંચે શું મોટા પાળીયા. ૩૮૪
 અર્થ સર્વો નહીં આવ્યા ફરી, રહ્યા હાંકી લજ્યા મન ધરી;
 નિચે મુખે આવ્યા જ્યાહરે, મહીપતિ મન એવો ત્યાહરે. ૩૮૫

દોહરા.

જોશી કહે જુલમ ધણો, એ લખકનુ કામ;
 બહીયા રાયે તેડીયા, હુધયે ધરીને હામ. ૩૮૬
 અક્ષર તમો સૌ ઓળખો, આડે પો'ર અભ્યાસ;
 ઓછા અધિકા ને અટપટા, તેની ગત તમ પાસ. ૩૮૭

ચોપાઈ.

જ્યારે રાયે મુખ વાણી કહી, ગયા બહીયા તે વાંચવા સહી;

બળ હુદિ દોડાવો વડો, સુજ કાંઈ તેમાં નવ પડી. ૩૮૮

માન મુકી તેતો આવીયા, માહારાજ અમો નહીં કાવોયા;
મેહેતાજી મુનસી આવે જ્યાહરે, એ લેખ વાંચે ત્યાહરે. ૩૮૯

દોહરા.

મેહેતા મુનસી તેડીયા, તેને કેહે છે ભુપ;
ચુર તમો છો જંગતના, વિદ્યાનુ સ્વરૂપ. ૩૯૦

સારઘ વશતો સર્વકો, તમ વશ સારઘ હોય;
આપે દીલ દારો તહી, નહીં વારે તમને કોય. ૩૯૧

ચોપાઈ.

ભુલમ કોરડો તમારે ધામ, રતન કોરડો હમારે નામ;
વાંચ્યાના રાખી ઓરતા, ચાહ્યા મેહેતા સૌ મા'લતાં. ૩૯૨

વાંચી ચક્યા નહી તેતો કોય, માયાકુટ કરી ઝાઝી તોય;
મહીપતી આગળ આવી કહે તેહ, મુનશી સૌ વાંચશે એહ. ૩૯૩

દોહરા.

મુનશીને કહે મહીપતી, સારો મારો અર્થ;
કહેતાં પેહેલાં પરવર્થો, વાંચક ખની સમર્થ. ૩૯૪

ચોપાઈ.

વાંચતાં ખંધ બેસે નહિ જરી, કરો પ્રતિમા ઓટી થઈ ખરી.
મે'લ્યા મન તણા અભિલાષ, ઓસરતા આબ્યા રાજની પાસ. ૩૯૫

કવીશ્વર કેરૂં એતો કામ, ચાલે નહી હમારી હામ;
રાજ કહે કરૂં એમ અમો, એકાંતે જઈ બેસો તમો. ૩૯૬

દોહરા.

કવીશ્વર તેડ્યા કોડથી. તેને કહે છે રાય;
ત્રાંખા અક્ષર વિકટ ઘણા, જુઓ એ તમથી વંચાય. ૩૯૭

ભાષાભેદ જાણો તમે, કવિત કરોછો કોડ;
વાંચ્યાની વિદ્યા ઘણી, જગમાં નહીં તમ જોડ. ૩૯૮

ચોપાઈ.

કોડે કવીશ્વર ચાહ્યા તહી, શું વાંચે કાંઈ સુજે નહીં;
અમથી સ્વામી નહી સરે કામ, નવ ચાલે એમાં હમારી હામ. ૩૯૯

જોગેશ્વરની એમાં ગતી, તેડ્યા ભુપે જુગતે જતી;
ઘણા વૃદ્ધ છરણુ છે દેહ, રાજએ તેડાવ્યા તેહ. ૪૦૦

દોહરા.

નમન કરી નરપતિ કહે, વિદ્યારૂપ નિધાન;

સૌકો મોદનન કરી મુઆ, યામો સૌ તમે માન. ૪૦૧

ચોપાઈ.

પર્મ હંસ જોગેશ્વર જતી, મથે ઘણું ન વંચાયે રતી;
વાંચ્યા વિના તે કેમ કેહેવાય, માગે પરિક્ષા પોતે રાય. ૪૦૨

ઓશીઆળા આબ્યા તે ત્યાંહ, અખોલ્યા રહ્યા મનમાંય;
વજ્જર દીવાન ડાહ્યા નર જેહ, ચતુર બુદ્ધિ લાયક ઘણું તેહ. ૪૦૩

અર્થ માહરો એકે નવ સર્થો, રાજન ખોલ્યો રાષે ભર્થો;
લોક મળ્યા છે નગરના બહુ, વિનેચટ વિના આબ્યા છે સહુ. ૪૦૪

શા માટે કારણ કેહે એહ, જેને મન નિશ્ચે છે જેહ;
દેવ ભોમી છે અક્ષર દેવ, વાંચે પ્રતક્ષ સારદા તતખેવ. ૪૦૫

હમાણાં જઈ વાંચીએ હમે, તેણે કારજ સરે નહી કમે;
ભર્યા શેહેરમાં બનણું જેહ, પુરૂષ પુરો પંકાયે તેહ. ૪૦૬

દોહરો.

દીલગીર થયો ત્યાં બૂપતિ, સુજે નહી કાંઈ પેર;
કામ તહી અટકી પડ્યું, મહિપતી આબ્યા ધેર. ૪૦૭

ચોપાઈ

સરૌવર કામ તો અટક્યું સહી, રાજને મન ચિંતા યઈ. ૪૦૮

મનોરથ મન તણો જે હોય, વાંચનાર મળ્યો નહી કોય;
પાંચ દીવસતો પુરા થયા, પુરપતિ જાતે દુખિયા થયા;

દાંડી પીટાવી ગામ મોઝાર, પ્રધાને કહ્યો જેવો પ્રકાર. ૪૦૯

દોહરો.

વાંચે લેખ સરૌવરતણો, સારે માર્ગ કાજ;
પરણાવુ મુજ દીકરી, અરધુ આપૂ રાજ. ૪૧૦

વચન એ ફરે નહી, મુખે ખોલું જે ખોલ;
એના સાક્ષી શ્રી રામજી, સાત પરીયાનો કોલ. ૪૧૧

પ્રધાન દીલ પ્રસન થયો, એ વાતે સરસે અર્થ;
પડાદાર તેડાવીયા, કહી વાત ત્યાં તર્ત. ૪૧૨

ચોપાઈ.

પડાદાર પૂર મથે ફરે, કહ્યું રાયે તે આચરે,
ગલી કુચી રસ્તો માર, એક ચાવડી ચકલાં બજાર. ૪૧૩

પોળ શેરો ખાંચાને ખુચ, જ્યા વસે વળી નીચને ઉંચ;
પ્રીતે દાંડી કરે પોકાર, પાછળ લોક પળે હજાર. ૪૧૪

અધિક દુઃખ તે મોટું હોય, વાંચનાર મળ્યો નહીં કોય;
 દીન બધો ફરતાં વહીગયો, રાજા પાસે આવી રહ્યો. ૪૧૫
 રાજા તેને પૂછે સહી, વાંચનાર મળ્યો કે નહીં;
 દાંડીદાર કહે મહારાજ, કાને નવ ધરે કોઈ કાજ. ૪૧૬
 રાજા કહે નિરમી જે વાત, કરજો વળી થયે પ્રભાત;
 સાંજ પડેને માત્ર સવાર, દાંડી ફરે શહેર મોજાર. ૪૧૭

દોહડા.

સાત દીવસ એમ સાંમરા, દાંડી ફરતાં હોય;
 ત્યાં લગીતો ગામમાં. પ્રગટ થયો નહીં કોય. ૪૧૮
 તે સમે વિનયત ત્યાંહાં, ખેડે જીવન મોજાર;
 પોકાર કરતા આવીયા, પગદાર તે વાર. ૪૧૯

ચોપાઈ.

વિનયત ખેડે પારણ, જોલાની ધાવ તે કારણ;
 પૂછો તમે એને વેગે કરો, પાછાં આંહિ આવેને ફરી. ૪૨૦
 ધમ ધમ ધાવ તે પાસે ગઈ, ઉભો રાખીને પુછ્યું સહી;
 ત્યારેદાંડી વાણી જોલ્યા એમ, તું અખળા પૂછેછે કેમ. ૪૨૧
 તમથી શુભરશે એ-કામ, ખોટી કરો શમાટે આમ;
 સરેખર અક્ષર વાંચે જોહ, અર્ધ રાત્રી પામે તેહ. ૪૨૨
 ધાવે વાચા તેની સુણી, તને આવી વિનયત ભણી;
 દુંડીએ વાત કહી જેટલી, વિનયતને સોંપી તેટલી. ૪૨૩
 વિનયત કહે વેગે જોલાવ, સુણી વાતને દોડી ધાવ;
 ચાલ દુંડીઆ આજીવાર, તુજને તેડે મુજ સરદાર. ૪૨૪
 ધાવ સંગાતે આવ્યો ત્યાંહાં, ઉભો રહ્યો છે વિનયત જ્યાંહાં;
 જોડી ખેડનિજ હાથ, નમ્રતાથી જોલ્યા તે સાથ. ૪૨૫

દોહડા.

વિનયત વાણી જોલીયા, પગદારની સાથ;
 જઈ કહે તુજ રાયને, કહ્યુંહું જે વાત. ૪૨૬
 વિનયતે વાણી કહી, અક્ષર વાંચુ સત્ય;
 પુરણ દેખાડુ પારણ, જેથી રહેશે પત્ય. ૪૨૭
 પણ પલટાવો રમેતમે, જોલ્યુ અજોલ્યુ હોય;
 રાજાનો વિશ્વાસ શો, દત્તપાર ન આણું કોય. ૪૨૮
 દુંડીવાળો હરખ્યો દીલ વિશે, દરખાડ દોડી જાય;
 હરખશું પોતે જઈ કહે, સાંભળીયે હો રાય. ૪૨૯

વાંચનાર પેદાયથો, જ્નેથો તેમે આજ;
વિનેચટ નામે સહી, સારે તમાર કાજ. ૪૩૦

ચોપાઈ.

હુખ્યો રાજન મનમાં ઘણું, જોવુ પારખ હવે તે તણુ;
મોકલ્યો રથ સુવર્ણમય સાર, મોકલ્યા સાથે શિવક દશાર. ૪૩૧
આવ્યા વિનેચટ કેરે દાર, દુંડીઆએ દેખાડ્યુ જે કાર;
અનુચર કહે ભાઈ ઉઠો તમો, તેડવા કારણુ આવ્યા અમો, ૪૩૨
વિનેચટ કહે શીછે વાર, રંગે ખેંચી ચાલ્યો નીરધાર;
વિલાસીએ દીઠો તે સહી, ખડખડી હસી પડી તે તહી. ૪૩૩

દોહરા.

તરણી ત્રીજે માળથી, હાસ્ય કરે અપાર;
કામ હવે સરથુ સહી, દીસે રાય ગુમાર. ૪૩૪
છેલે મળ્યો આ મુરખો, જેમાં આછી ખુધ;
શરોર સુંદર આપતુ, જેમ ઉજળુ એટલું દુધ. ૪૩૫
દાસી કહે તમે સાંભળો, જેમાં પાણી હોય;
વાંચનારતો તે બહે, અવર ન જાણે કોય. ૪૩૬

ચોપાઈ

ધાવતું નિઝે કરી જાણુ, એશુ વાંચે મોટા પાણુ;
ટીદુંડી જાણુ છતુ ગરૂડ, પંડીત જાણુ છતુ મુદ. ૪૩૭
સમુદ્ર છતુ જાણુ કુપ, તેલ જાણુ છતુ તુપ;
ભૂપ જાણુ છતુ ભગવાન, નિરખજ જાણુ છતુ ખજવાન. ૪૩૮
અરે ધાવ એવેછે જોગ, ભૂપતિના કાંલાભ્યા ભોગ;
ધાવ કહે આદરે છે એહ, ચિંતા નવ કરવી તમારે તેહ. ૪૩૯
જેને ચીત લે ચિંતન ધરથુ, પ્રાક્રમ રાખે તે કાંઈ ખર;
ઉગ્યો રવી ઢંકાશે કેમ, આકુણીએ જણાશે તેમ. ૪૪૦

દોહરા.

વિનેચટ વેગે આવીયો, જ્યાં છે રાજ દાર;
રથથી હેડો ઉતર્યો, મોકલ્યો રાય તે વાર. ૪૪૧
કહો ભાઈ તમે વાંચશો, વિનેચટ કહે છે હાય;
લખ્યા પ્રમાણુ વાંચુ હમો, સાંભળજો તમે રાય. ૪૪૨

ચોપાઈ.

પરમેશ્વર એમાં રાખે પત્ય, રખે મેલો રાજજી સત્ય;
અર્ધ રાજ્ય ઉપર દીકરી, વાચા ચુકો તો પુછે શ્રીહરી. ૪૪૩

કોલ કરાર ત્યાં એવા કરી, આળ્યા હૃદયે હીમત ધરી;
 મળી મેઢનિ લોક અપાર, માંહો માંહે કરે વિચાર. ૪૪૪
 સૌને સાંભળવાનું મન, શું વાંચે જોઈએ આદન;
 સર્વ જગત જોવાને જાય, તત્ત નાએ તોત્યા પીલાય. ૪૪૫
 હડખડ ગડખડ થાયે ધણી, કોને વારે નચનો ધણી;
 હેમરથ વદે વિનેચટ સાર, હવે શીઠ કરાછો વાર. ૪૪૬
 રાખજી હું કહું તે કરો, ભાગો સુરવેનો ખરખરો;
 પડો વજાડવી પુછો એમ, હું સરખો કોઈ રાખે નેમ. ૪૪૭
 જુવો વળી કોઈ પેદા થાય, જેથી લેખ આ વંચાય;
 રાયે દુંડી ફેરવી ચોપાસ, કોઈ નથી થતું પ્રકાશ. ૪૪૮

દોહરા.

હેમરથ કહે હવે શું જુઓ, તમથી યાચે અર્થ;
 તારણ હું કાઢી રહ્યો, વારી વલોવો વ્યર્થ. ૪૪૯
 સુણી વિનેચટ સજ થયો, પલક ન લાગો વાર;
 વસ્ત્ર અંગેથી ઉતારીયાં, પેહેરી પીતાંખર સાર. ૪૫૦
 પય મંગાવ્યું પાંચ મણુ, દહી જોતાં મણુ એક;
 પૂજન ખહુ પ્રકારનાં, કીધાં વિવિધ વિવેક. ૪૫૧
 સમરો પછો સારદા, મમથી ફુગ્ગુ યુર દેવ;
 પખાળ્યા અક્ષર પ્રથમ, દહી દુધે તતખેવ. ૪૫૨
 અખાલ ગુલાલ ને અરગળ, સિદુર પૂંપ સમેત;
 પૂજન પ્રેમે આદર્યું, કંકુ ચંદન અક્ષેત. ૪૫૩
 ધુપ દીપને આરતી, પ્રદિક્ષિણમાં મન;
 હવે રાય તમે સાંભળો, વિનેચટ વદે વચન. ૪૫૪
 સ્વસ્ત શ્રી દેવ પુરોઆંહાં, પૂર્વમાં છે ગામ;
 ગંગાધર ગીરજાધર, શીવ તણો આ ઠામ. ૪૫૫
 યાટ હેઠળ પાંચ ગજ, દ્રવ્ય છે અપરમ પાર;
 ગણતાં ગણના થાય નહી, વળી ખીજે એક પ્રકાર. ૪૫૬
 દક્ષિણ દિશાની ખાનુએ, ત્રણ ગજ છે જેહ;
 ભાંચર ભોજાનાયનું, ભંડારેશ્વરનું એહ. ૪૫૭
 ધન જે કોઈ ભોગવે, આવે જે દીન હાય
 સવા સહસ્ર જમાડજો, પ્રીતે જોડાં સાધ. ૪૫૮
 હવન હોમ દીપ માલિકા, મહા પૂજન તે દન;
 અરધું પુન્યમાં વાવરો, અરધું લેજો ધન. ૪૫૯

કરશો લોભ દુઃખ પામશો, જે તમે દેવછો ક્ષેમ;
તે લખ્યા પ્રમાણે ચાલજો, તદ્દ્યોર કરોને તેમ. ૪૬૦

લખીતંગ એ બાલભટ, દેવ આક્ષર કહેવાય;
પ્રતક્ષ મળે પરમેશ્વરી, તેથી એ વંચાય; ૪૬૧

ચોપાઈ.

વિનેયટ એવું વાંચું જેહ, અચરત સૌને ઉપન્યું તેહ.
કો કહે એતો પાખંડ, કોઈ કહે છે એતો લંડ; ૪૬૨

કો કહે ડીંગ મારયું એહ, મનથી ઉપાસી બોલે તેહ.
કો કહે દેવી તૃપમાન, કો કહે મહા વિદ્યાવાન; ૪૬૩

દોહરા.

વિનેયટ શુભ વરણાગીયો, આબ્યો સરોવર ખાહાર.
વસ્ત્ર પછો અંગે ધરયાં, સજ્યા શુભ શણગાર; ૪૬૪

મહિપતિને મજરો કરયો, સર્વો તમારો અર્થ.
રાગ્ન કહે જેડું પારખું, નહીતો સઘળું વ્યર્થ; ૪૬૫

ચોપાઈ.

સાય જુડ જેવાને કામ, ખોદાબ્યું પછી તે કામ,
વિનેયટ કહ્યું જેટલું, મળ્યું જેતાં સર્વે તેટલું; ૪૬૬

જે રથળ શીવજી તે રથળ ધન, માન્યુ મહીપતિ કેર મન;
ભાગી ભાંતી સૌકો તણી, હોમ હવન પુગ્ન કરી ઘણી. ૪૬૭

પછો કરાવ્યુ બ્રહ્મભોજન, દાન કીધુ ત્યાં અરથુ ધન;
દીપક માલિકા કીધી સહી, મહા પુગ્ન તો કીધી તહી. ૪૬૮

પ્રભાતે પુરપતિ આબ્યો ગામ, પ્રગ્ન ગઈ પોતાને કામ;
હૃપ સૌકોને અધિકો થયો, વિનેયટ નિજ મંદીર પછો ગયો. ૪૬૯

દોહરા.

પ્રભાતેઉઠ્યો પુરપતિ, પાળના નિજ બોલ;
અર્થ રાજ્ય આપી દીકરી, તિલક કરયું કપોલ. ૪૭૦

ચોપાઈ.

બ્રહ્મશયદ પછો પુરમાં પેર, વિનેયટ આબ્યો નિજ ઘેર;
બેઠો સુખાસન મોજાર, નકી પોકારે છે ચોખદાર. ૪૭૧

સાતસે શેવક આબ્યા અવાસ, ચમરહળે તેને ચોપાસ;
તતક્ષણ ધાવ તે ઉપર ગઈ, વિલાસી આગળ વાતજ કહી. ૪૭૨

અરે ખાઈ ધરોમન ઉલાસ, પ્રીતે આવો પીયુની પાસ;
મુરખ મુરખ કહેતાંતાં જેહ, પુરપતિને ગમીયો તેહ. ૪૭૩

વાંચ્યા લખ સરાવરતણા. તેમાં રહી નહીં કયા મળ્યા;
 હવળાં વાંચી આઘ્યા અહીં, વિદ્યાવંત ગણાયા તહીં. ૪૭૪
 અર્ધ રાજ્ય આપી દીકરી, પડી વાત વાંચી તે ખરી;
 માન પાનથી આઘ્યા ઘેર, તેતો તમે નિરખો સૌ પેર. ૪૭૫
 ઠામ ઠામ જથ એના ગાય. હમણાં શેવક મુકી જાય;
 વિનયટની વળી એ ક્ષાત. નથી કરતા ખડાઈની વાત. ૪૭૬
 એણે વારતા એહવી કહી, વિદ્યા વિજ્ઞાસી માને નહીં;
 એમ કહી તું મુકે પગ, એ પાણીએ નહીં ચહે મગ. ૪૭૭
 સૌ કહે એને ચતુર પૂર્વ, મારે મન વરયો એ મુખ;
 નવકુલ નાગ જો રવર્ગે વસે, દેવતા સૌ પાતાળે ધસે. ૪૭૮
 પશ્ચિમ દિશાએ ગોગે ભાણુ. એહવી વારતા એ સૌ જાણુ;
 વનરાજે કીધું વનતાજ, કાંચીડે ત્યાં કરે છે રાજ. ૪૭૯
 વિદ્યાવાન અળગા સૌ રહ્યા. મુરખ જાતે પંડીત થઈ ગયા;
 પ્રપંચ જાણુ એતો સડે. ખીજવાર ઠગાઈ કેમ જડે. ૪૮૦
 રાજ્યએ કીધું જેટલું. કારણુ તું જાણું તેટલું;
 એમાં શુ સમજાવે રાય. લોભે લક્ષણુ જોતાં જાય. ૪૮૧
 તરતીપ કરી એને તે વડે. એની કીર્તિ તે મુજ વડે;
 રૂપવંત જાણી રાખે પાસ, લેવા રાખે મુજબન આશ. ૪૮૨
 રાજ્યએ માન્યા જેહને. કમ્બલ કાણુ નાકરે તેહને;
 મન મારે તો માને નહીં, જે કહેવું તે તું કહી રહી. ૪૮૩
 જાઓ કરો જઈ ધરનાં કામ. તું મારે ખેડી છું ઠામ;
 વચન વિલાસીનું મન ધરી, પછી ધાવ હેઠે હિતરી. ૪૮૪
 પ્રાતઃકાળ સમો જવ થયો. વિનયટ રાજ સભામાં ગયો;
 આપ મનમાં સમજી રહી, ધરની વાત કોને નવ કહી. ૪૮૫

છપો.

પરઆગળ કહેતાં વાત. માનને જ્ઞાન ગમાવે;
 પર આગળ કહેતાં વાત, અર્થ એકે નવ આપે;
 પર આગળ કહેતાં વાત. કૂળ કાચે લગાવે;
 પર આગળ કહેતાં વાત. ભાર ધરનો નીજ જાવે;
 ખાંધી મુકી લાખની, શામળ મન સમજી રહો;
 ઠાકા પૂર્ય હીલમાં ગ્રહી, રખે ખારે કોને કહો.

હોહરા.

એણી પેરે વિનયટ તહીં, નિરગમે છે નિજદન;

મહીપતિ માનેછે ધણું, મનથી રહે મગન. ૪૮૬
 એક દીવસને અવસરે, ખની વીપરીત વાત;
 વિનેચટ ઘેર આબ્યા સહી, નાપિક નરપત સાથ. ૪૮૭
 વતું કરાવ્યું વાળંદ કને, કીધું અંગ મરદન;
 સ્નાન કર્યું ઉજાદકે, ખેઠા કરવા બોમન. ૪૮૮

ચોપાઈ.

વાળંદ ત્યાંથી નિસર્યો ખાર, વિલાસીએ દીઠો તેવાર;
 પોતે તેડી ઉપર ધાવ, વાળંદને વેગે ખોલાવ. ૪૮૯
 ધાવ ખોલાવી વેગે ગઈ, ખેઠી નારી ચકમાં જઈ;
 એ આગળ એક આસન ધર્યું, સાવચેતન પોતાનું કયું. ૪૯૦
 ચિત્ર વિચિત્ર શામે છે માળ, અંતિ ઉત્તમને આક અમાળ;
 જાણે ખેઠી છે વિજળી, કે કાનસમાં બળે દીવડી. ૪૯૧
 ચકમાં ચતુરા શોભે જહી, ધાવ વાળંદને લાવિ તહી;
 લટકો મટકો આવતાં કરે. શીર પાધ વાંકી લઈ ધરે. ૪૯૨
 મરડે મુછો ફેરવે લાથ, પોસાક સમારે ચતુરાઈ માથ;
 મનમાં મોટો કરે વિચાર. ક્યમ તેડે મુજને એ નાર. ૪૯૩
 હું જાણું કંઈ અર્થ એ તણો, મુજમાં યુગ કાંઈ દીઠો ધણો;
 માહરો ચતુરાઈ માહરાં ચે'ન, માડ શરીર મારો મુખ વેળુ ૪૯૪
 ખની ઠણી રાખું શુભ સાજ, તેનો અર્થ આબ્યું સૌ આજ;
 શુ જાણીએ શો હશે લાગ, કંઈક ભળીયુ મારું ભાગ્ય. ૪૯૫
 ચાલતો ડોલે આજો જેમ, મરકટે મદિરા પીધાં તેમ;
 અનેક એવા કરે છે ખેલ, વાળંદને વળી ખેઠા બેલ. ૪૯૬

દાહરો.

એમ વિચારતો મન વિષે, નેન મહિલાની દીશ;
 દાદર આગળ આવતાં, અફળાયુ નિજ શીશ. ૪૯૭

ચોપાઈ.

પામ્યું શરીર પછી સંતાપ, મનમાં પોકાર્યા નિજ આપ;
 ખોલી ધાવ કરી ખડુ રીશ, આંધળા જોને પ્રત્યક્ષ છે દીશ. ૪૯૮
 એમ કરતાં પછી આબ્યા ત્યાંજ, વિલાસી વિનતા ખેઠી જ્યાંજ;
 ચક આગળ મેલ્યો છે જાટ, ખેઠો તે ઉપર કરી લાટ. ૪૯૯

દાહરો.

ચકમાંથી કાઢો સહી, કમળ સરીખો લાથ;
 સોમુ જોઈએ નખ લે, ખોલી ધાવ તે સાથ. ૫૦૦

નાપિક નખ ઉતારનાં, બેડે બ્યાકુળ થાય;
 ત્રાસનો માર્યો તે વળી, મુખથી નખ ખોલાય. ૫૦૧
 આંખા મોઢોર સરીખડા, કંસ્તુરીની બેડેક;
 જાત કરી તેને ઘણું, લઈને આદર્યા ભેડેક. ૫૦૨

ચોપાઈ:

જેના ઘરમાં આવી નાર, ધન્ય ધન્ય તેનો અવતાર;
 કામની એહવી જોતાં કહી, ભૂતળમાં કંઈ ભાળી નહી. ૫૦૩
 એ કામની મુજને કંઈથી મળે, પણ કામ નિપજે કંઈ એક છળે;
 અધિક પાસળી આછી જાત, સોની સહજ કરે જઈ વાત; ૫૦૪
 હપો.

વાળાંદને હર વાત, રહે નહિ છાંતી છપેની;
 વાળાંદને હર વાત, રહે નહિ ખોટી ખપેની;
 અદાર વરણુએહ, અતીથે જાતજ આછી;
 નાગણુ પુન્ય કે પાપ, છકે તેની મતિ છોછી;
 શામળ શીખદે સર્વને, દેશ વાગથે દુઝિઆ;
 જોવાળાંદ આગળ વારતા, કહી રૂડીકે બૂડિઆ;

ચોપાઈ:

મનસુખો મન કીધો ધણો, કહ્યો અંકોર રાવને તેતણો;
 ત્યારે અધિપતે તેડ્યો એકાંત. ભાગી મન તણી તે જાત. ૫૦૫
 કહુ વધામણીનુ એક કાજ, વિનેચટ ઘેર ગયો હુ આજ;
 કરી હજમત રૂડી પેર, અલોકિક અખળા એને ઘેર. ૫૦૬
 શું હું જાણુ તેતો રાજ, તેડ્યો નખ લેવાને કાજ;
 નખ નિરખણુ કરે તેહનુ, પછી તોલ કીજે એહનું ૫૦૭
 વાદળ વીજળી ચમકે જેમ, વિનેચટ ઘેર વિલાસી તેમ;
 એમ કહી આપ્યા છે નખ, રાજાએ દીઠા પ્રત્યક્ષ. ૫૦૮

દોહરો:

નાપિક નખ આપી ગયો, મનમાં થયો મગન;
 વિપુલ મંત્રીને તે સંમે, કહે એમ રાજન. ૫૦૯

ચોપાઈ:

ચતુરા એ ચંચાનો છોડ, જોવાનાંછે મુજને કોડ;
 નાપીક નખ લઈ આવ્યો આહી, વિનેચટ ઘેર શામાછે સહી, ૫૧૦
 પૃથ્વીમાં એનો અવતાર, દેવાંગના અપસરા સાર;
 એકવાર જોઉં એનુ રૂપ, ત્યારે જન્મ સફળ કહે શુપ. ૫૧૧

મુજ મન ઓળે નહીં વિચાર, એ માહરી પુત્રીને ઠાર;
 તેહને જોવા કીચે સંચ, પ્રધાન કાંઈક કરે પ્રપંચ. ૫૧૨
 વિષુધ નવ વાણી વદે, ધરજે રાગ કહું તે રહે;
 વાત ઉઘાડીતો નવ ચાવ, નીચ જુદિ તેમાં કેહેવાય. ૫૧૩
 વિનેયટ આહી આવે જોડેલે, હારયથી વાત કરીશું તેટલે;
 શક પડે નહીંને થાયે કામ, સાંભળજો તમે ખેલ મામ. ૫૧૪
 ખોટું હું રૂડી રીત જાત, જેમ માને એ સાચી વાત;
 રાય પોતે ઇચ્છેછે એમ, જોવા મંદિર રાખે નેમ. ૫૧૫
 તમ ઘેર રસોઈ કાઢેસાર, રાય જમે ધીરમે તમનાર;
 માટે પૂછાએ એહ અપો, પરણ્યા કે કુંવારા તમો. ૫૧૬
 પરણ્યા પેહેલાં ભોજન કરે, પરણ્યા પછી ભંડાર ભરે;
 એહવી વાત કરીશું અપો, જોવા પુત્રી પધારે તમે. ૫૧૭
 એહવી કહી પ્રધાને વાત, વીતી રાતને થયો પ્રભાત;
 વિનેયટ આજો અદે ચઢી, સખા મધે ખેડો તે ધડી. ૫૧૮
 ખડુ માન દીધું છે તહી, પ્રધાન વાત ખોલ્યો છે સહી.
 વિનેયટે મનેજ નવ લલ્હો, કહે વાત સુખમેથી કહો. ૫૧૯
 દોહરો.

વિષુધ વળતું ખોલીયો, સુણો વિનેયટ આજ;
 ભોજન કરવા તમ ઘરે, ઇચ્છા કરે મહારાજ. ૫૨૦
 ચોપાઈ.

રાજ આગળ કરીતી વાત, તે સર્વે કરી વિખ્યાત;
 તમારી સ્ત્રીને લીલાવતી, બેઠાબેઠ કાંઈ ગણતા નથી. ૫૨૧
 ઉલટ મન ધરે એ રાય, તમ ઘર જમવાને મહીમાય;
 વિનેયટ વિચારે મન સાચ, ધરની કો જાણે મહી વાત. ૫૨૨
 વાત કહું એ આગળ આજ, તોતો મુજને લાગે લાજ;
 ચાલે છે કેવું મુજ ઘેર, તેની કેમ કેહેવાયે પેર. ૫૨૩
 એવી મન વિમાસણુ કરે, અર્થ હવે તે કઈ પેરે સરે;
 ના કહું જો આણી વાર, જાપ મારે લાખેણા ભાર. ૫૨૪
 હા કેમ કેહેવાયે અહી, વિલાસી કામ કરશે કેમ તહી;
 ખેડ તરેતું પ્રગટથું દુઃખ, વિનેયટનું ઉતરું સુખ. ૫૨૫

દોહરો.

વિષુધ વળતું ખોલીઓ, વિનેયટ પ્રત્યે એમ;
 શુ વિચારે મન વિષે, સુખ રહ્યાછો કેમ. ૫૨૬

વિનેયટ કહે મંત્રી સુણા, હુ મન હરખ્યા આજ;
મંદાર આવે મહાપતિ, તો રૂઝાં થાયે કાજ.

૫૨૮

ચોપાઈ.

વિનેયટ વળતી વાણી વહે, મંત્રી કહુ તે ધરજો રહે;
માહરે મન ઇચ્છા એ સતી, વાત એ પુરી ભાવતી, ૫૨૮
આજ પૂરે હતું મુજ મન, તેવું બોલ્યા છે રાજન;
એક એકના દીલમાં સાર, સરખા ઉપનયો છે વિચાર. ૫૨૯
અમ ઘેર આજ તમે ભોજન કરો, અમ ઉપર કૃપા મન ધરો;
આબ્યો આમંત્રણ દેવા કાજ, ઇચ્છે રાખી મારી લાજ. ૫૩૦
આજ નોતરે દધાએ અમો, કાલે વેલા પધારો તમો;
એવું કહીને વિનેયટ જાય, વિભાસણતો ઝાઝી થાય. ૫૩૧
રાજનને તો તેડ્યો સહી, ધરની વાત નવ જાયે કહી;
વિનેયટ આબ્યોછે ધર માંય, હૈયાનું દુઃખ કાને કેવાય. ૫૩૨
ચિંતાતુર મુખ દોહું સહી, વળતી ધાવે વાણો કહી;
રાંભળો વિનેયટ મહારાજ, તમ મન દુઃખ થયું શું આજ. ૫૩૩
કહો વારતા તમ મનતણી, દીલગીર દેખુ તમને ધણી;
વળતી વિનેયટ કહેછે વાત, કહ્યું માંડી સર્વે સાક્ષાત. ૫૩૪
કહ્યું કરે નહીં એ અમ તણું, તે માટે દુઃખ લાગે ઘણું;
આવે રાજા નિશ્ચે જણ, રાંધી પીરસે તેને કોણ. ૫૩૫
હું ગયો સભાની માંય, પ્રધાને કહ્યુંછે ત્યાંય;
ઇચ્છા થઇ રાજનને મન, તમ ઘેર કરવાને ભોજન. ૫૩૬
કાલે રાજા આવશે સહી, એવી વાત પ્રધાને કહી;
તેની મેંતો કહી છે હાય, પણ હવે શો કરવો ઉપાય. ૫૩૭
જો પીરસે રાજનને આજ, તો તો માહરો રહેશે લાજ,
નહી પીરસે તેહ પ્રમાણ, તે નિશ્ચે માહરે તજવા પ્રાણ. ૫૩૮

છપ્પો.

વચને રાય હરિશ્ચંદ્ર, નિય ઘેર પાણી જરોયાં;
વચને પાંડવ વન, વર્ષ તેર નિર્જમીયાં,
વચને રાવણ રાય, છવતાં સીત ન દીધો;
વચને લીભોવનનાથ, ખળીની શેવા કીધો,
પુરૂષ વચન પાળે નહીં, બોલ્યું જેનું મિથ્યા થશે;
શામળ કહે વચન ખે વચની ધવે, નકી નર નરકે જશે.

ચોપાઈ.

રસોઈ કરે વિલાસી નાર, પીરસે પોતે હાથે સાર;
એહવું ઇચ્છે છે બ્રુપાળ, આવે જન્મવા કાળે કાલ. ૫૩૯
કહેને આપણા તમારી જેહ, પુત્રી સમાન ગણુછું એહ;
પીરસે એને ને આજ, તો રહે મુજ લાખેણી લાજ. ૫૪૦
વિનેયટ વળી બોલ્યો વાણ, સાંભળ ધાવ ચતુરસુખણ;
દુઃખ મુજને ઝાઝેર થાય, કોના આગળ જઈ કેવાય. ૫૪૧

છપા,

નારી વય જે નાવ, ક્ષુદ્ર તની તો ખાજો,
નારી વય જે નાવ, લેખ કર્મનો કાજો,
નારી વય જે નાવ, દુઃખડું મોડું તને;
નારી વય જે નાવ, સુખ પડે નહીં એ'ને,
વળી નારી વય જે નાવ છે, નિય પંથે તેતા ચડે,
શામળ કહે નરનાર વય, સુજ સારી નવ પડે.
કામનીને વય કંથ, વચન પળે નહીં તે'નું,
કામનીને વય કંથ, નુર વધે નહીં એ'નું,
કામનીને વય કંથ, દશરથે ફેરજ કીધી;
કામનીને વય કંથ, સુતને વનવાસજ દીધો;
વળી કામનીને વય કંથડો, વચન તેનું નહીં પળે,
શામળ કહે સાચું જાણું, મહીમા તેના નવ મળે.

ચોપાઈ.

માટે મહિમા જશે આજ, લાખ ટકાની ખોઈસું લાજ;
રાજાને ને પીરસે સાર, તોતો માર સરસે કાર. ૫૪૨
હંમરથ વિશુ આવે નહિ કોઈ, પીરસે ને કરી રસોઈ;
હા કહી આવ્યો છું હું ત્યાં, વિપરીત વાત છે ધરની માંય. ૫૪૩
દુઃખ એતો મુજને થયું, કામની એતો નવ જાયે કહું;
તે માટે હું દુઃખીઆ ઘણું, હવણાં દેહ મારો હું હણું. ૫૪૪
રજની જેતામાં વહી જશે; કાલે લુપ લુપત આવશે;
ધાવ કહે સાંભળો મુજ વાણ, જઈને કહુછું હું એ પ્રમાંણ ૫૪૫
એવું કહીને ઉપર ચઢી, વિલાસી પાસે ગઈ વેધડી;
ધાવ મુખથી બોલી સહી, માર વચન ઉચાપો નહી. ૫૪૬
કરવું પડશે લક્ષ વશાય, ચાલે નહીં કહાથી નાય;
વિલાસી બોલી પોતે તેહ, વળીશું કારણ છે એહ. ૫૪૭

રાજદ્વાર વિનયટ ગયા. રાજપેતા બોલજ કહ્યા;	
બોજન કાજ આણું તમ ઘેર. વિનયટને કરવી શીપેર.	૫૪૮
નારી પીરસે જો તમ તણી. કાલે આવે રાય તુજ ભણી;	
કરો રસોઈ તમે રૂડી પેર, પીરસો આણી મનમાં મે'ર.	૫૪૯
ઘરમાં જેમ ગમે તેમ હોય, બીજું બહાર ન જાણુ કોય;	
બાધ આવ્યો એને હાય. જેવા તેવા તમારો નાથ.	૫૫૦
દંજજત તેની જો નવ રહી, તો લક્ષ વશા તમારી ગઈ;	
કહે ધાવ સાંભળે નાર, શુ જોઈને ક્યો ભરતાર.	૫૫૧
વળી એનો નવ કરવો સંગ, રંગમાં કીધો તે ભંગ;	
એ વાતે તુજને લાંછન, એમાં માને નવ મુજ મન.	૫૫૨
કરો કામ એ ચિતમાં ધરી, બીજુ નહીં કે' તમને ફરી;	
વિલાસી તવ બોલી મુખ, શામાટે મુજને દેદુઃખ.	૫૫૩
રાજને પીરસું નવ સહી, ભાર મુરખનો રાખું નહી;	
તે માટે માહરે નહી કામ, તું ખેસી રહે તારે ઠામ.	૫૫૪
ધાવ કહે મુરખ એ નયો, રાજ કેમ માને સર્વથી;	
તુ કહેછે ચતુર એ ઘણો, શક ભાથું નારા મન તણો.	૫૫૫
પીરસું કરીને કદલોલ, જવ મુજ સરખો લાવે સોળ;	
તારે ધાવ એમ બોલી તહી. તારી જોડતો જુગમાં નહી.	૫૫૬
વાત કરોતે સર્વેવ્યથ, એથી કાંઈ સરે નહી અર્થ;	
તું તારે જઈને કહે તહી, ચતુર હશે તો લાવે સહી.	૫૫૭
આવી ધાવ વિનયટ પાસ, જઈ મુકયો ત્યાં નિરવાસ;	
ધાવ કહે સાંભળ મહારાજ, કેઈ પેરે થાશે એ કાજ.	૫૫૮
વિનયટ મુખ બોલ્યો તહી, તમને ના કેઈ રીતે કહો;	
ધાવ કહે બોલીએ બોલ, મુજ સરખો ત્રી લાવે સોળ.	૫૫૯
રાજને હું પીરસુ સહી, એ વાત વિલાસીએ કહી;	
વિનયટ કહે સુધધું મુજ કામ, એણું કહી ગયો તે ગામ.	૫૬૦
બુજવા સોળ લીધા સણગાર, આવ્યો ઘેર નવ લાગીવાર;	
બુજવાં રૂપ એથી ખદલાય, ઘરે અંગ તે નવ એળખાય.	૫૬૧
એક છાપ મધ્યે તે ધરી, મંદીર આવ્યો પાછો ફરી;	
મંદીરમાં આવ્યો તે તહી, ધાવને બોલાવી સહી.	૫૬૨
શામા કંન્યા લાવ્યો સોળ, વિનયટ વળતો બોલ્યો બોલ;	
આ છાપમાં સોળે ખરી, લેઈ ચાલી પછી સુદરી.	૫૬૩
કહે ધાવ બુદ્ધિહીણ બાળ, લાવ્યો ખાપ તણું કપાળ;	

વિલાસી કહે તે સાચું સહી, આ જીવિએ તુને માને નહીં. ૫૬૪
 તારી સૂને ત્યાં હુ જાગી, કુળેત રૂડી પેરે થાઉ; ૫૬૫
 વિનેયટ તવ બોલ્યો બોલ, વિલાસી કરશે એનું તોલ. ૫૬૫
 મુરખમાં તુતો નવ કરે, કોધ મુજ ઉપર નહીં કરે; ૫૬૬
 ધાવ છાપ કર માણે ધરી, બીંતી બીંતી ચાલી સુદરી. ૫૬૬
 તમે કરમાવ્યું જો, લાવ્યો છે વિનેયટ તેહ; ૫૬૭
 જોઈને વ્યાપોછે કહ્યોલ, લાવ્યો સહી એ અખળા સોળ. ૫૬૭
 ધાવ પ્રત્યે વદે વચન, તે સાર કેમ માને મન; ૫૬૮
 ચતુર કોઈને પછી એમ, કહ્યા પ્રમાણુ કીધું તેમ. ૫૬૮
 મુખથી જે બોલીશું વાણુ, તે માણે કરવું પ્રમાણુ, ૫૬૯
 કાલે તે આદરીશું જાણુ, બોલી વિલાસી તે વાણુ. ૫૬૯
 મોક્ષવો એને ધરખાર, એનું મુખ નવ જોવું સાર; ૫૭૦
 હરખે ધાવ હેડે ઉતરી, વિનેયટ પ્રત્યે તે ઉચરી. ૫૭૦
 બોલ્યાનું તો ખર્જ રહ્યું, વિલાસીએ હા કહ્યું; ૫૭૧
 એક કામ તમે કરજો સહી, કાલે ધરમાં રહેજો નહીં. ૫૭૧
 ભોજન કરો રાજ ધેર જાય, ઉપર પાછો વિલાસી પલાય; ૫૭૨
 પછી સુખે આવજો નિજ ધામ, વિનેયટ કહે કરશું એ કામ. ૫૭૨
 એમ કરતાં ગયા તે દન, સભા મધ્યે ખેડો રાજન; ૫૭૩
 વિનેયટ ધરની જોતો વાટ, પછી વિલાસી કરેશો ઘાટ. ૫૭૩
 હેડી ઉતરી તેણીવાર, વિનેયટ સંધવ્યા ખાહાર; ૫૭૪
 ધર મધ્યે રચના વિશાળ, સોળ દ્વારને એક પરસાળ. ૫૭૪
 તે દેકાણે લાગજી જોઈ, વિલાસીએ ત્યાં કરી રસોઈ; ૫૭૫
 ખત્રીસ ભોજન ચોસઠ શાક, નાના નિધે પકાવ્યા પાક. ૫૭૫

દોહરો.

વિલાસી વળતું વદી, હવે જાનીતું ધાવ; ૫૭૬
 હેમરથ રાયને વળી, વેગે તેડી લાવ. ૫૭૬
 ચોપાઈ.

વેગે દાસી આવી ત્યાંય, હેમરથ વાટ જુએછે જ્યાંય; ૫૭૭
 કહે ધાવ સાલો મહારાજ, વારનથી કહેછે રાજ. ૫૭૭
 છડી અમારી એ ચાલ્યો સાર, સાચે નવ રાખ્યો પ્રતિહાર; ૫૭૮
 ધાવે ખખર જઈ આગળ કરી, હેમરથ આવે સુદરી. ૫૭૮
 વિનતાએ આસન માંડ્યું જ્યાંય, વચ્ચે ઉતારી ખેડો ત્યાંય; ૫૭૯
 હજોશું આપ્યું શુભ સાજર, રનાન નિર્મળ કરવાને કાજ. ૫૭૯

દોહરા.

અંગીળ ક્યું ઉઝગાદકે. તેડ કુલેલ મદન;
સંવા વિષે ધાવ રહી, આપે સર્વે સામન. ૫૮૦

ચોપાઈ.

નાહી કરી કડયા નિરધાર. પિતાંખર પેહેલું શુભસાર;
પાવડોએ ચડો આળ્યા ત્યાંહ, ખેડા આસન માંડયું જ્યાંહ. ૫૮૧
આગળ માંડો સોવણ થાળ, સોલ ક્યોલે ખાંધી પાળ;
હરત પક્ષાલન^૧ આપ્યું સાર, વિવેકથી પોરસે છે નાર. ૫૮૨
ખખે વાનાં પોરસે સહી, જુજવે દારથી નિસરે તહી;
પેશીને તે પાછી વળે, ખોળે ખારજીથી નોકળે. ૫૮૩
તળે વસ્ત્રને તે શણગાર, ઉતારી મુકે અખળા સાર;
ચાર ચાર વાનોનાં શાક, પોરસે ત્રમ આણી સૌ પાક. ૫૮૪
પ્રેમદા પછી આપે પરમાળ, પોશાક ખોળે ધરે તતકાળ;
શણગાર વસ્ત્ર જે ત્રીજે સહી, ધરી ત્રીજે દારે આવી તહી. ૫૮૫
વળી શાક મૂક્યાં ત્યાં ચાર, પાછી ફરી નવ લાગી વાર;
સર્પ કાંચળી તળેછે જેમ, અખળાએ આચરીયું તેમ. ૫૮૬

દોહરા.

ચતુરા એથે દારથી, નિકળી તેણી વાર
જુકતેથી પોરસ્યાં તહી, શાક અનુપમ ચાર ૫૮૭
પાછો આવી પરમાળથી, નવો ધર્યો શણગાર;
ચાલી ચપળા ચાંપથી, આવી પાંચમે દાર ૫૮૮
વેપ ધરીને નવ નવો. આવી ઠારો ઠાર;
અથાણાં રૂંઠાં રાવતાં, પોરસે અપરમપાર. ૫૮૯

ચોપાઈ

પુણ્ય પ્રકારે પોરસે સહી, વસ્તુ એકે એાછી નહી;
ખખે વાનાં પોરસી વળી, સોળ ખારજીથી નિકળી. ૫૯૦
પોરસેને વળી પાછી ફરે. ખોળે ખારજીથી નિસરે;
ખોળે દાર ખોળે શણગાર, ધરે ચતુર વિલાસી નાર. ૫૯૧
એમ જુજવા કર્યા શણગાર, રાજ નવ જાણુ વિચાર;
રાજ મન વિચારે તેહ, સોળે સરખી દિસે દેહ. ૫૯૨
દેખી મન વિમાસણ થાય, એ વિચાર કળ્યો નવ જાય;
એક છેકે સોળે સહી, બ્રાંતી મનમાં એવી થાય. ૫૯૩

જમી કરી ઉઠ્યા મહારાજ, નવ સરોયું પોતાનું કાજ;
 હેમરથ હૈયે પડ્યો વિચાર, હથે કેઈ વિલાસી નાર. ૫૯૪
 વિનેયટ દાસે કરતો કલોલ, એ ઘેર જોતાં આખળા સોળ;
 ભલો ભાગ્યશાળી એ બ્રૂપ, એથી અધીકું એનું રૂપ. ૫૯૫
 ભોજન કરવું બૂલી ગયો, મન માંડે વિચારજ યયો;
 આવ્યો હું જે ધારી અર્થ, તેતા સઘળું ગયું છે બ્યર્થ. ૫૯૬
 સોળ સાથે મારે નહીં કાર, જોતો એક વિલાસી નાર;
 જોવામાં તે આવી નહી, રાયે વાન પકડી છે તહી. ૫૯૭
 દુધ સાથ કીધું ભોજન, હસ્ત પક્ષાળી ઉઠ્યો રાજન;
 સંવરધન સોપારી સાર, એલચી લવીંગ તજ અપાર. ૫૯૮
 ઉપર આખ્યાં ખોડાં સહી, રાજનુ મન માને નહી;
 રાજએ લીધો મુખવાસ, નારો જોવા બિપત્ત્યો બિહાસ. ૫૯૯

દોહરા.

વિનેયટ ત્યાં આવીયા, રાયને કર્યો જુહાર;
 સોના સુરજ ઉગીયા, ભાગ્ય મુજ અપાર- ૬૦૦
 ધન દહાડો ધન ઘડી, ધન જોતાં આજગ;
 મૂજને માન મોટું મળ્યું, પામુ ક્યાં એ ૧ ત્રાગ. ૬૦૧

ચોપાઈ.

આજા માગી વિનેયટ તજાં, હેમરથ આવ્યો ધરભાણી;
 પ્રધાન પુછેછે મહારાજ, સિદ્ધ થયાં તમારાં કાજ. ૬૦૨
 રાજ બોલ્યો મુખથી સાર, આળખી નહી મેં એતો નાર;
 નારો ત્યાં હુતી સોળ, સૌએ સરખો કુમ કુમ લોલ. ૬૦૩
 વિલાસી તેમાં કંઈ નાર, નાપીકેકહો જે સાર,
 કરે દેવાય ખોજે કંઈ જેમ, વિલાસી નારો નિરખું તેમ. ૬૦૪
 કાજ સરે નહી તુંથી જાહરે, આવે શે કામે માહરે;
 એ કારજતો સારે જેહ, પ્રધાન ખનાવું હુતો તેહ. ૬૦૫
 મંત્રી કહે જોડી બેપાણ કામ કરું એતો નિરવાણ;
 જોવી કોઈ પેરે એકાંત, જેથી ભાગે મનની બાંત. ૬૦૬
 કાલે રાખું એના મેળ, નવાન રગુણ હું એક એલ;
 નવ જાણે કોઈ જરાય, વળી આપણુ કારજ થાય. ૭૦૭

દોહરા.

વિષ્ણુ વિનતી વદે, સાંભળજો મહારાજ;
 જો તમ હલટ ઉપજે, પુત્રી જોવા કાજ. ૬૦૮

વિનેયટ અહીં આપે સહી, જ્યારે સભા મોઝાર;	
એક મુખથી ખોલવે, જે કહું છું પ્રકાર.	૬૦૯
લગન દીવસ થોડા રહ્યા, માટે કહું છું વાણ;	
અમકુળ એવી રીતછે, દરેકો જે કહ્યાણ.	૬૧૦
નગર ખાંર વાડી વિષે, દેહેડું છે એક સાર;	
ચંડીકા માતા તણું, છે ભવાનિ જાતકાર.	૬૧૧
કુળ રીત નવ કોણએ, તો દુભાશે માન;	
વિનેયટ આપે જ્યાહરે, ત્યારે કંઈને વાન.	૬૧૨
એવા જુક્તિ કરો રહ્યા, રાગને પ્રવાન;	
વિનેયટ એવે આવીયો, રાયે દોષાં માન.	૬૧૩
ખેઠા અર્ધ આસન વિષે, ખોલ્યા પછી રાજન;	
વિનેયટજી તમે સાંભળો, કહું એક વચન.	૬૧૪
અમ કુળની જે રીતછે, દેહેડે તે પ્રધાન;	
વિષ્ણુ મંત્રી જે કહે, તે ધરવે તમે કાન.	૬૧૫
ખેડ ખેઠા એક આસને, વિનેયટને રાય;	
હાસ્ય વિનોદ કરે ખડું, મંત્રી ખોલ્યા ત્યાંય.	૬૧૬
વિનેયટ તમે સાંભળો, કહું હું ઉત્તમ કામ;	
કર્મા વિના ચાલે નહીં, મનસુ ધરોને હામ.	૬૧૭
લગન દીવસ થોડા રહ્યા, વચમાં દિનજ સાન;	
રાગ કુળની રીત છે, ગોત્રજ દેવ્યા સાક્ષાત.	૬૧૮
આરેડી તેતો ઘણી, અવળાનું સવળું હોય;	
સવળાનું અવળું કરે, નવ છેડે તેને કોય.	૬૧૯

ચોપાઈ.

નગર ખાંર વાડી છે જ્યાંય, ચંડીનું દેવળ છે ત્યાંય;	
નગર દેવી કુળ દેવી સહી, ખોલતો લોપાએ નહી.	૬૨૦
વિનેયટ કહે જે હોએ રીત, કરોએ તે આજી ખડુ પ્રીત;	
પ્રધાન વળતો ખોલ્યો વાણ, કામ એક કરવું પરમાણ.	૬૨૧
વિદ્યા વિલાસી આપે તે હાર, સંગીત તમારે કરવું સાર;	
નૃત્ય કરે નારી તમ તણી, વાવી વિજા તમ હાથે ઘણી.	૬૨૨
ચોમખા દીપકની યાળ, તે કરમાં ધરશે જૂપાળ;	
સવા ધોર એમ ધરવું દ્યાન. પછી થશે માતા તૃપમાન.	૬૨૩
અમૃત દ્રષ્ટી કરશે નિરવાણ, તેથી રહે કુશળ કહ્યાણ;	
વળી તમને કહું એક વિચાર, આપણ રહેવું ત્યાં જણ ચાર.	૬૨૪

તમે વિલાસી હુંને રાય. વાડી ખા'ર આવીશું ત્યાંય;
આદરતા બે એવું નથી, મહા દુઃખ ગિયને સર્વથી. ૬૨૫

દોહરો.

પ્રથમ વાર કીજે તમે, પરણ્યા નવ હો નાર;
તોતો આપો નવ ઘટે, કરવો નૃત્ય પ્રકાર. ૬૨૬

ચોપાઈ.

દેવી આગળ ધરવું ધ્યાન, ઘટે તેમાં શાનું માન;
કાજનો? જોગ ઉત્તમ છે સાર, સુક્લપક્ષ આઠમ રવિચાર. ૬૨૭
મંત્રીનીતો વાતજ સુણી, વિનેચટને ઝીંતા થઈ ઘણી;
હમણાં જો કહું હું નાય, તો પુરવાતન માફ જન્ય. ૬૨૮
કયું એટલું સૌ ઉડે વાટ, વગોવાવું વળી ઘટેઘાટ;
માટે હમણાં કેહેવી હાય, પછી થનાર હોય તે થાય. ૬૨૯
પ્રધાન કહે કેમ ખોલ્યા નહી, વિનેચટ કહે કરવું સહી;
વિનેચટ કહે છે હાય. પણ મનમાં ઘણું પરતાય. ૬૩૦

દોહરો.

પ્રધાન ખોલી રહ્યો. વિનેચટ પ્રત્યે તેહ;
ત્યાર પછી રાજ વદ. અંતર આણી નેહ. ૬૩૧
ખેડા અર્ધ આશન વિષે, એમ ખોલ્યા રાજન;
કહું છું તેતો સાંભળો, વિનેચટ એક વચન. ૬૩૨
અમકુળ એવી રીત છે, કહી તમને સાક્ષાત;
વિનેચટ પ્રધાને જે કહી, હૃદય ધરો એ વાત. ૬૩૩
તે માટે તમને કહું, સાંભળજે મૂજ વાણ;
માતાની ભક્તિ કરો, યાશે તમ કલ્યાણ. ૬૩૪
વેંજા થઈ તમે આવજો, કરવા ઉત્તમ કાજ;
સાંજ સમે વાડી વિષે, દેવી સ્થાનક આજ. ૬૩૫
વિનેચટ વળતું ખોલીયો, સાંભળજો તમે રાય;
હરખ વાધે મૂજને ઘણો, ઉલટ અધિકૃત થાય. ૬૩૬
કહી તમે છે જેટલિ, તે સર્વે સુણી વાણ;
ભક્તિ માતાની યકી, હોય મૂજ કલ્યાણ. ૬૩૭
એ'વું કહીને ઉઠીયો, વિનેચટ નિરધાર;
રાય ઉઠ્યો સભા યકી, આંગે ધર મોઝાર. ૬૩૮

મન વિમાશણુ થઈ ઘણી, કરવા શો પ્રપંચ;
લજ્યા પ્રથમ તો સાચવી, કરી રૂડેરો સંચ. ૧૩૯

ચોપાઈ.

એ વાત એટલેથી રહી, વિજાસી ઘેર કરે શું તહી;
વિનાવિજાસી પોરસી કરી. માળ ચઢી ત્રીજે મન ધરી. ૧૪૦

મનમાં બાંતાં થાએ ઘણી, કળા કળાએ નહીં એ તણી;
એણું પવ વાંચ્યો છે ચાર, વાત કારમી એ નિરધાર. ૧૪૧

એ મુરખાડું જાણું સાદી, એ વાતમાં સંદે' નહીં;
રાજા માન દે છે અતિ ઘણું. આશ્ચર્ય લાગે મનેએ તણું. ૧૪૨

મુખેથી બે બોલી બોલ, એતો કામની લાગ્યો સોળ,
બોજન કરવા આવ્યા રાય, વાત એતો નવ પેઠાય. ૧૪૩

એણે પણ શું જાણ્યું સાર, મનથી શું જાણ્યો વિચાર;
એ મુરખને શું આવડે, કીર્તી કરતો હશે ધનવડે. ૧૪૪

ધને બે કરીએ તે યાય, ગર્વ હોય તો માને રાય;
કે પંડીતને પુછી વળી, લાગ્યો જોળા આમા સાંભળી, ૧૪૫

એનો શો કરે વિચાર. બાંતાંમાં બેઠો નિરધાર;
એતો રહી એટલેથી વાત, વિનેચટ વિચારે બાડુ બાત. ૧૪૬

વિનેચટ વિચારજ કરે. ચિતમાં ચિંતા આઝી ધરે;
પો'ર દોવસ રોજો તે ખરો, વિનેચટને મન ખરખરો. ૧૪૭

ચિંતા મનમાં સમજી થઈ, ધાવે મુખ દીડું છે તહી;
વિનેચટને પુછે વાત, કણે રવામી મુજને વિખ્યાત. ૧૪૮

વિનેચટે કહ્યું વૃતાંત, કામ એતો મહા કૃતાંત;
કપડે કામ આવો એક પડ્યું, ધાવ કહે તે નહીરે' અડ્યું. ૧૪૯

મુને મંત્રીએ કહ્યુંએ આજ, હુકડે લગન આવ્યું મહારાજ;
કુળ દેવીનું કીજે કામ, નગર ખા'ર ચંડીનો હામ. ૧૫૦

સવા પોહોર ત્યાં કરવું નૃત્ય, વિજાસી નવ માને સત્ય;
વિજાવાધી. મારે હાથ, રેહેવું ખંનને સંધાત. ૧૫૧

રાય કહેછે એહવી વાણ, હા કહીને આવ્યો નીરવાણ;
ધરનીતો આગતછે સહી, મુખતો મારું જુએ નહી. ૧૫૨

દોહડોરો.

સાચુ વચન તુજને કહું, તજુ હવે મુજ પ્રાણ;
ધાવ બોલો ભાવણું, કરે હું એને જાણ. ૧૫૩

ચોપાઈ.

એ વાત હું પૂછું જઈ, સમજાવીશ હું એને કંઈ;

વિનેયટ કહે પૂછો પાવ, સારેની ખારે આદાવ. ૬૫૪

એમ કહીને ચાલીત્યાંય, વિલાસી બેઠી છે જ્યાંય;

વાત કેતાં બધાં આંખે લાજ, વિલાસી કહે શું છે કાજ. ૬૫૫

દોહરે.

શું કહું આજ તુજને, વાતતણી તે પેર;
હમાણા રાજ સભાયકી, વિનેયટ આંખ્યા ઘેર. ૬૫૬

ચોપાઈ.

મરવા ઉપર કીધું મન, આપું મેં તેને વચન;
રાજ્યદાર નીચનું જેટલું, કહું મુજ આગળ તેટલું. ૬૫૭

તમને હું કરું પ્રકાશ, એક હાણુ ને બીજું સાથ;
દેડે હરખી ખોલ્યો રાજ, ફરમાવ્યું એણે એક કાજ. ૬૫૮

પુત્રી હું પરણાવું તાહરે, ગોત્રાચાર કરે જાહરે;
ગામ ખા'ર વાડી મોઝાર, ચંડીનું દેવળ છે સાર. ૬૫૯

કઠણુ એક સાંખ્યું છે કૃત્ય, તમારે ત્યાં કરવું નૃત્ય;
વિનેયટ કર વિણા વા'ય, સવા પોહોરનું ધ્યાનજ થાય. ૬૬૦

વિલાસીને મન વાણી વશી, આજુ ખડખડી તેતો હશી;
એવું કયાંથી માફ ભાગ્ય, તો તો તુજને લાગુ પાગ્ય. ૬૬૧

એ મુરખ શુ વીણા વાય, એમાં કયાંથી એ વિધાય;
સાત સ્વરને ત્રણ છે ગ્રામ, છત્રીય રાગણી કેરાં ઠામ. ૬૬૨

ચતુર શિરોમાણુ બુધનિધાન, બાણ્યો ગણ્યો હોય વિદ્વાન;
એવા ગુણવાળો વીણા વાય, એવું હોયતો લાગુ પાય. ૬૬૩

સંગે શું હું કરું તાહરે, ફળેત મુજને કરે જાહરે;
તોલ સર્વની આગળ જાય, નૃત્ય ભંગ વીણાથી થાય. ૬૬૪

પ્રથમ જઈ પૂછો એહ, પરિક્ષા મુજને આપે તેહ;
હેઠળ વીણા વાયે તર્ત, ઉપર હું કરું છું નૃત. ૬૬૫

વિલાસીએ કહ્યું જેટલું, વિનેયટને સાંખ્યું તેટલું;
વિનેયટ કહે એમાં શીવાર, હા કહે ઉપર જઈ નિરધાર. ૬૬૬

એક બે ત્રણને ચોતાલ, એ જ્ઞાનનો સઘળો ખ્યાલ;
પ્રથમ પોહોર કેહેવાય લલીત, પછી અવીજનસને અભીત. ૬૬૭

ચૌર ધડી ચઢતાં ભેરવી થાય, સવા પોહોરે બીલાવર ગાય;
આશાવરી છે એની સંગ, પછી મધ્યાને સારંગ. ૬૬૮

ગોડી સાંજ સમે તે હોય, સ્વામ કલ્યાણ પછા તે સોય;
સવા પોહોરે તે અભી કલ્યાણ, મધ રાતે કાનુડો પ્રમાણ. ૬૬૯

રાગ સ્વરચિતા ગાએ જેહ, અસુરવતતો જાણીતો તેહ;
 નૃત્ય રીત સંપુરણ હોય, કરી શકે નવ એવો કોય. ૬૭૦
 તાંડવ નૃત્ય શીવજીની પાસ, ખીજુ ઈંદ્ર કેરે નિવાસ;
 તેથી નરતું સંગીત ગાન, ગાંધર્વ જન કરે તે તાન. ૬૭૧
 તાન શેન મરીખા જે થાય, પુરાણ રાગ તે ધરનાં ગાય;
 વણ સમજે ગાયન નવ થાય, અન્નાદ્યા ગોથાં ખડુ ખાય. ૬૭૨

દોહરા.

લખી પત્ર એહ પાઠવ્યો, વિલાસી કેરી પાસ;
 વિનતા વાંચુ' મન કરી, પામી મન ઉલ્લાસ, ૬૭૩
 ચોપાઈ.

આ જોતાં વિદ્યા પુરણ, ખોતેર કળા બહોશ લક્ષણ;
 ભણ્યા વિના એ ક્યાંથી લખે, મૂરખ એ આવું શુ ભખે. ૬૭૪
 સરસ્વતિનો સંપુરણ વાસ, આજ આખ્યો મૂજને વિશ્વાસ;
 કંઈક મન થયું તેણી વાર, આપી વિજ્ઞા ધાવને કર સાર. ૬૭૫
 એને આપ તું વેગે કરી, પ્રગટ પારખું જોઈએ ફરી;
 વિજ્ઞા લઈને ધાવજ ગદ્ય, વિનયતને આપી તહી. ૬૭૬
 વીજ્ઞા આપી તેને હાય, કહ્યું હવે વગાડો નાય;
 વીજ્ઞા ગ્રહી પોતાને હાય, વળડવા નૃત્યની સાય. ૬૭૭

દોહરા.

વીજ્ઞા વળડી વિનયત, ઉપર અખળા કરે નૃત્ય;
 તાળ સ્વરને રાગણી, મળીયું વિજ્ઞામાં સત્ય. ૬૭૮
 મોહ પામી તે માનની, શુધ જુધ બૂલી કાય;
 વાગે ચરણ ગુગરા, સુરભેર નાચે અખળાય. ૬૭૯
 બેઠ કરે ઘણા ભામની, વિનયત ચૂકવા માટ;
 સકળ પ્રકારે સોધતાં, નવ બૂલ્યો એ ઘાટ. ૬૮૦

ચોપાઈ.

સકળ ગુણ દીડો ભંડાર, નારીનો ઉતર્યો અહંકાર;
 જાણું એ મૂરખ છે સહી, એવો ગમાર જુગ મધ્યે નહી. ૬૮૧
 ધાવનેતો પાગે નમી, તારી વાતતો મૂજને ગમી;
 પ્રગટ પારખું લીધું આજ, હવે કહો તે કઈ હું કાજ. ૬૮૨
 એમ કહીને રાખ્યું નૃત્ય, ધાવ લાજ ભાગે કેમ તર્ત;
 વર્ષ આકની સામટી તેહ, કાલે જોલાવું આણી નેહ. ૬૮૩
 નૃત્ય કરી આવું જ્યાહરે, જોલાવું હુંતો તાહરે;

તે માટે સાંભળ મૂજ વાત, આણખોડી આણું સંધાત. ૬૮૪
 આળ્યા પછી કરૂં કંઈ વાત, ખોલાણું કહી મારો નાથ;
 હવે તજ્યો એને કેમ જાય, પણ એક વર્ષ સો થાય. ૬૮૫
 એણું કહી હેડે ઉતરી, સજે શણગાર ખાડું પ્રેતે કરો;
 વાળ મોતીએ પરોળ્યા સાર, વળી શાળે સજ્યા શણગાર. ૬૮૬

દોહરા.

પછી પુરપતિએ કહાવીયું, વિનેચટ કેરે ધામ;
 વિલાસી સહ આવળે, વાડી કેરે ઠામ, ૬૮૭
 સુખ આસન ત્યાં મોકલ્યું, સુંદીર રતન જડાય;
 વિલાસી ખેડી વેગે કરી, મનમાં આણી ભાવ. ૬૮૮

ચોપાઈ.

સુખ આસન ખેડી જ્યાહરે, વિનેચટ અશ્વે ચડ્યો ત્યાહરે;
 ધાવને સાંખ્યું ભોવન, ચાહ્યાં તે જ્યાં છે રાજન. ૬૮૯
 સાથે મંત્રી સંવક સાય, રહ્યા ખાંર સૌ જતો જાત;
 વાડીમાં દેવળ છે જ્યાંહ, રાય મંત્રી ખેલા છે ત્યાંય ૬૯૦
 જાજમને ગાલીયા સાર, શોભા તકીઆની અપાર;
 વિનેચટતો અશ્વે ચઢી, આળ્યો તે ઠામે તે ઘડી. ૬૯૧
 આળ્યા મધ્ય વાડી મોઝાર, કીધો ચંડાંને નમસ્કાર;
 હરમે રાયે દીધું માન, તેથી આજુ દે પ્રધાન. ૬૯૨
 ખાન પાન સુંદર મુખવાસ, નૃત્ય માંડ્યું આણી ઉલાસ;
 વિલાસીને મન હરખ ન માય, વિનેચટ વિણા સુંદીર વાય. ૬૯૩

દોહરા.

ચંડીના મુખ આગળે, વિલાસી કરતી નૃત્ય;
 સંગીત તેડું વાગતું, ચૂકે નહીં કંઈ ગત્ય. ૬૯૪

ચોપાઈ.

ચોમૂખ દીપક કેરી થાળ, તે કરમાં આલી ભૂપાળ;
 વિનેચટ વિલાસીને રાય, ચોથો વિષુધ મંત્રી કે'વાય. ૬૯૫
 નૃત્ય નિહાળી રીઝ્યો ભૂપ, જાણે રંભા સરખુ રૂપ;
 પૃથ્વિ ઉપર પગ નવ ધરે, અંગ મોડીને કકડા કરે. ૬૯૬
 ચોતેર કળાથી કરતી નૃત્ય, ગઈ રાજા કેરી ત્યાં ગત્ય;
 મોહ્યા મણીધર મોહ્યો ચંદ્ર, મોહ્યા ગાંધર્વ મોહ્યા ઇંદ્ર. ૬૯૭
 થાય જોવો વિણાનો નાદ, તેવો પડે નારોનો પાદ;
 રાગ છત્રીસે તેમાં ભળે, ચંદ મૃદંગ સુર આવી મળે. ૬૯૮

દોલ નરધા ધુધરને ચંગ, ઉતારે વિણામાં રંગ;
 નૃત્ય દેખી વિલામી તણું, સર્વે મોહ પામ્યાછે ઘણું. ૧૯૯
 અંતરોક્ષ આવી ઉભાસાર, સકળ દેવ મોહ્યા તે વાર;
 દેવ કહે કારણ શું આય, મનુશ લોકમાં તાંડવ યાય. ૨૦૦
 વિનેચટ વિણા વાયે સાર, તેવી નાયે વિલાસી નાર,
 હરખ પામ્યા હેમરથ ઘણું, કહે પ્રધાન કારણ એ તણું. ૨૦૧
 મારે મન ઉપન્યું જે કાર, તેવુંતો નિપન્યું આ વાર;
 પુત્રી જોઈ થયો રળીઆત, જમાઈની શી કહેવી વાત. ૨૦૨

દોહરો.

એ પ્રમાણે વિલાસીએ, નૃત્ય કીધું જ્યાં સાર;
 વિણા વાયે તેથી ઘણું વિનેચટ ત્યાં નિરધાર. ૨૦૩

ચોપાઈ.

સવા પોહોર એ પેરે ગયો, પછી નાયત્યાં પુરે થયો;
 વિલાસીતો નાયો રહી, વેળા તવ જવાની થઈ. ૨૦૪
 રાત્ર નવ ખોલી શકે વાણ, દીગમુઠ થયો નિરવાણ;
 પ્રધાન રતન થઈને રહ્યો, ચિત વતતે ત્યાં થઈ ગયો. ૨૦૫
 વિનેચટ વિણા વધ સાર, તેથી મોહ્યા સૌ અપરંપાર;
 એંતન આન્યું પછીથી જ્યાહરે, હેમરથ ખોલ્યો ત્યાહરે. ૨૦૬
 કહે પ્રધાન આશુ કહેવાય, ભુમીમાં આવું નવ ગાય;
 પંચાણુ વર્ષે થયાં સર્વથી, નૃત્ય આવુંતો દીકું નથી. ૨૦૭
 ગાન કળા જોતામાં ઘણી, શોભા જાણે ઇદ્રાસન તણી;
 ધન ધન ખેડેનો અવતાર, ઢાંક્યાં રતન દીએ ભંડાર. ૨૦૮
 પ્રાણીપત કરીને લાગ્યો પાય, આશા માગીને ઘેર જાય;
 વિબુધ મંત્રી રાજની સાથ, ગયા ભુવન થયા રળીઆત. ૨૦૯
 આવી રાત્ર ભુવનમાં જાણ, વિબુધ પ્રત્યે ખોલ્યો વાણ;
 જાલી માત્ર ચલાવી તમે, જેથી નિરખી નારી અમે. ૨૧૦
 રૂપ પ્રમાણે ગુણ વિવેક, જોડ પૃથ્વીમાં એવી એક;
 ગુણ રૂપનો મેળાવડો, તેતો મારો દરેક પડ્યો. ૨૧૧

દોહરો.

પ્રધાન કહે રાયને, જેમ માન્યું તમ મન;
 વિબુધ ત્યાંથી ચાલીયો, થઈ પોતે પ્રસન. ૨૧૨
 વિચારે દિલ વિષે, વિલાસી નારી ત્યાંય;
 કેમ ખોલાવું હાલહું, ઉપજે લાજ મનમાંય. ૨૧૩

ગુણ જોઈને ગરક થઈ, સુધ હુધ આપે ખોઈ;
નીચેથી જાંચું ભાળે નહીં, મનમાં અદ્ધું મો'ઈ. ૭૧૪

ચોપાઈ.

વિધાવિલાસી કરે વિચારે, પિયુ ખોલાવું શે પ્રકાર;
ડાખા પગનું ઝાંઝર જેહ, નૃત્ય કરતાં મુક્યુ એહ. ૭૧૫
ખોલાવું એ મસે કરી, સ્વામી ઝાંઝર હું વિસરી;
એવું વિચારી મૂક્યુ સહી, સુખ આસનમાં ખેડી તહી. ૭૧૬
આવો મન વિચારજ કરી, ચાલી નિજ મંદીર સુંદરી;
વિનયટ થયો છે અધાર, સાથે આબ્યો મંદીર સાર. ૭૧૭
હરખ ખેડેને સખળો મન, એમ કરતાં આબ્યા સદન;
સુખ આસનથી ઉતરિ કામનિ. ગઈ પૂરી અરધી જામની. ૭૧૮
સુખ આસન લઈ સેવક ગયા, સૌ સૌને મારગે વહ્યા;
કામની કંઠે ધાડ્યો હાથ, ચતુર શિરોમણી મારા નાથ. ૭૧૯
હીરા આગળ જેવો કાચ, તમ વિણા આગળ મૂજ નાચ;
સમુદ્ર આગળ જેવો કૂપ, તેલ આગળતો જેવું તૂપ. ૭૨૦
શ્રાદ્ધાણુ આગળ ભાટજ જેમ, હું તમ આગળ શોણું તેમ;
વિવેક તનમાં અપરમપાર, વારી જાઉં હું વારમવાર. ૭૨૧
પ્રધાન પુત્રનું ધાળે ભણું, મન ગમતું જે મૂજને મળ્યું;
એવું કહી આપે તંબોળ, કુમકુમ તિલક કર્યું કપોલ. ૭૨૨
રૂદ્યાશું ભીડી તે વાર, તમો મારા હૈયાના હાર;
સુંબન કરી ચતુરા કહે એમ, કામ એક છે પણ કંઈ કેમ. ૭૨૩
વિનયટ કહે વિનતા આચરે, રંખે મન ધરે ખરખરે;
પ્રથમ તમારું કરીશું કામ, પછી વિશ્રામ લેશુ આ કામ, ૭૨૪
હોહરા.

વિધા વિલાસી વળતું વહે, સાંભળીએ મહારાજ;
નૃત્ય કર્યું ત્યાં માહર, ઝાંઝર પડીયું આજ. ૭૨૫
નેપુર તારા ચર્ણુનું, લાવું હું નિરધાર;
કામ કરું હું કામની, હાથું ન લાગે વાર. ૭૨૬
સ્વામી મા'રા નવ જણા, ઘણી ગઈ છે રાત;
દરવાજા દીધા હશે, ખોળવળે પ્રભાત. ૭૨૭
તમને હું કેમ મોકલું, આ વેળા મહારાય;
નેપુર મારા ચર્ણુનું, જાય તો છો જાય. ૭૨૮
એમ કરીને કરે મહો, નાંખી કંઠે હાથ;

જાવા નહી દઉ નાથજી, એમ કહિ બિડિ પાથ.	૭૨૯
વિનેચટ એમ વદે, સાંભળ ચતુર સુજાણ;	
નેપુર લાવ્યા વીના, નવ પડે એ'ન નિરવાણ.	૭૩૦
નેપુર તારા ચોરુનું, આણી આપું આજ;	
વળતી તમે કહો તે કરે, નિશ્ચે હુતો કાજ.	૭૩૧
કેમ જાશે પિઉ એકલા, ઘણી ગઈ છે રાત;	
મન માને નહીં માહરૂં, કોહોતો આપું સાથ.	૭૩૨
દરવાજા દીધા હશે, ઘોર અંધારી રાત;	
ઘણા દીનના અખોલકા, માટે કરવી વાત.	૭૩૩

ધોપાઈ.

વિનતા નહી લાગે કંઈ વાર, જોતામાં આબ્યો નિરધાર;	
એવું કહીને વિનેચટ જાય, હોનારૂં અળચું નવ થાય.	૭૩૪
નારી હુ જાવાનો તહીં, એક પલકમાં આવું આહીં;	
નેપુર તારૂં લાવું સહી, ચિંતામાં ચિંતા ધરશે નહી.	૭૩૫

દોહરો.

એવું કહીને સંચર્યા, નેપુર લેવા કાજ;	
શ્યામા કે' વેલા આવજો, શિખ યઈ મારજા.	૭૩૬

ચોપાઈ.

વિનેચટ ત્યાંથી નિસર્યો, વાડી મધ્યે જઈને ઠયો;	
બાજીએ ચપળ વેગે તહી, નૃત્ય કર્ણે ત્યાં આગળ સહી.	૭૩૭
આજ કરીછે ત્યાં જોડલે, પડયું નેપુર દીડું તેડલે;	
નેપુર લીધું નારી તજ્જું, મનમાં હરખ્યો પોતે ધણું.	૭૩૮
નેપુર લઈ આબ્યો જે વાર, ભીડમાં દોઠાં ખંને દાર;	
વિનેચટ વિમાસે મનમાંય, હવે કરવો કોણ ઉપાય.	૭૩૯
આહાર હવે જો થાસો રહ્યું, તો તો ઘેર દુઃખ પામે સહુ;	
આ વેળા ઉઘડાવું દાર, તો આજખે સૌ આ વાર.	૭૪૦
આવડી રાતે ક્યાંથી કર્યો, વિનેચટ શાને સંચર્યો;	
શ્રેષ્ઠ જન સૌ ક્યાં ગયા, પોતે કેમ જાતે આવીયા.	૭૪૧
હાસ્ય કરે મારૂં સૌ સાર, નવ ઉઘડાવું માટે દાર;	
ખોજે કાંઈ કરે પ્રપંચ, રચુ નગર જાવાનો સંચ.	૭૪૨
મન વિચાર કરે જોડલે, ધણું દુઃખ પામ્યો તેડલે;	
જો રહું હું આણુ કામ, મહિલા આગળ જાએ મામ.	૭૪૩
ધણું કામ જે કરે તર્ત, વચન જાયે તેથી રહું મર્ત;	

વાયદો વિલાસીને કૌંધો આજ, હમણાં જન્મિતો રહેશેલાજ. ૭૪૪
 વર્ષ આઠના અપોલા જેહ, તુટ્યા તેહ થયોછે નેહ;
 તે જોતામાં ભાગી જશે, કામની કોઈન મેંભું મારશે. ૭૪૫
 હવે શો કરવો પ્રકાર, જાવું પુરમાં તો નિરધાર;
 ચાલવું બુદ્ધિ માહરી આજ, જેથી સધરે મા'ર કાજ. ૭૪૬
 આ ધરનાળે જવાનો કામ, સરશે એથી મા'ર કામ;
 ખાંધ્યાછે પત્થર ચોપાસ, એક ગજ પોહોળુ પ્રકાશ. ૭૪૭
 ગજ ચાર લાંબું પ્રમાણુ; તેમાથી જાવું નિરજાણુ;
 તેમાં પેસવા તતપર થાય, કછવાળીને પોતે જાય. ૭૪૮
 ચાંધી ખાંધી માથે પાધ, પેદો તેમાં જોઈને લાગ;
 ચોર પગલાં ધરેછે જેમ, વિનેચટ ચાલ્યાછે તેમ. ૭૪૯

દોહરા.

અર્ધ ગરનાળે આવીયો, તે થાનક મણીધર સાપ;
 કંઈક કાળથી કરે, રખવાળુ ત્યાં આપ. ૭૫૦
 વિનેચટને દેખીને, મનમાં આવી રીસ;
 આજ સુધીમાં કોઈપણ, આવ્યું નહીં આદીસ. ૭૫૧
 એણે વાટ પાડી આહી, કોઈ દિન મા'ર મૃત્ય;
 તે નાગ મહા ક્રોધમાં, સામો આવ્યો સત્ય. ૭૫૨

ચોપાઈ.

ફેણ માંડીને ઉભો રહ્યો, લગભગ વિનેચટ આવીયો;
 ભુજંગ દેખી પાછો ધસ્યો, સાપ જઈ અંગુઠે ડસ્યો. ૭૫૩
 મારી ડંશ ને પાછો ફર્યો, વિનેચટ ત્યાંથી નિસર્યો;
 ચઢી લેહેર ચગડોળે ચઢ્યો, ધરનાળાને મોઢે પડ્યો. ૭૫૪
 નહીં શરીરે શુદ્ધકે શાન, બ્રહ્માંડે જઈ પો'આ પ્રાણુ;
 હંચાં નેત્ર ચડ્યાં છે નકી, કંઠે ખાત્રી છે કાયકી. ૭૫૫
 વિનેચટ તવ ધરણી ઢળ્યો, રામ શબ્દ મૂખથી નિકળ્યો;
 ઝેડેરની લેહેર વાપીછે તહી, ચપવત થઈ પડ્યો છે સહી. ૭૫૬

દોહરા.

રાખનાર શ્રી રામજી, તેં માર્યો કેમ જાય;
 પાસે એક મેહલછે, વસે ત્યાંય ગુણકાય. ૭૫૭
 મણીમંજરી નામ એહનું, પાળે સુદ્ધ આચાર;
 જ્ઞાન વિદ્યા સુદર સહી, અસત્ય નહીં ક્યાર. ૭૫૮

ચોપાઈ.

નગર ખાહાર ગુણકાછે જોડ, માણીમંજરી કહીએ તેહ;
 પાસે દ્રવ્ય તેને છે ખડુ, વૈભવ દીસેછે ત્યાં સડુ. ૭૫૬
 જો શેવક દાશી પચાસ, કરે શેવ રહે એ'ની પાસ;
 વિનયટ પડ્યો જ્યાહરે, શબ્દ સુણ્યો તેણે ત્યાહરે. ૭૬૦
 રામ નામ કીધો ઉચાર, ગુણકાએ સુણ્યો તે વાર;
 વળી સુણ્યો તેણે ધખકાર, પડ્યો કોઈ પુરૂષ તે ઠાર. ૭૬૧
 એવું જાણી હઠી સહી, શેવક એક ખોલાવ્યો તહી;
 માણી મંજરી હેહી હતરી, દીપક ફેરી જોતજ કરી. ૭૬૨
 શેવક પાસે ઉઘડાવ્યાં દ્વાર, રાત દીસેછે ઘોર અધાર;
 ધોગે વિનતા ચાલી સહી, આવી વિનયટ પાસે તહી. ૭૬૩
 વિનયટને જ્યારે નિરખીયો, જીવ માણી મંજરીનો હરખીયો;
 હવે મા'રું સધર્યું કામ, વિનયટ રાખુ મૂજ ધામ. ૭૬૪
 આંધ કયાંથી એ આદીશ, ચડ્યું વિશધર કેરૂં વિષ;
 સર્પ ડંશ દીસેછે ચર્ણુ, રૂધીર તણી ચાલી છે અર્ણુ. ૭૬૫
 મોહોરો વળગાડ્યો ડંખજ જ્યાંય, ખોળે મુક્યો મૂખની માંય;
 જેવું પાણી મોહારાનું ગળ્યું, વિષ તે વાન્તીથી નીકળ્યું. ૭૬૬
 વિનયટ થયો સચેત, ખોલી ગુણકા આણી હેત;
 ઘણો ગુણ તમોએ કર્યો, જેથી મૂજ દેહ કુશળ રહ્યો. ૭૬૭
 ગુણકા ખોલી નામી શીશ, કયમ આંખ્યા રાતે આદીશ;
 આપો આપ આંખ્યા મહારાજ, અવધડ એવું છે શું કાંજ. ૭૬૮
 વિનયટ ત્યાં ખોલ્યો વાણુ, સાંભળ ચતુરા ચતુરસુજાણુ;
 નેપુર નારીનું લેવા કારણુ, નિરુર્યો આ સમે પારણુ. ૭૬૯
 વિલાસી પરણુ દીન ખડુ થયા, આઠ વર્ષ અખોલા રહ્યા;
 હતી આંટી તે ભાગી આજ, તવ થયું વિદ્ધ કેરૂં કાજ. ૭૭૦
 ગુણુ તને ઇશિ આપીયો, જીવ મા'રેતો ઉગારીયો;
 વધામણી કંઈ માગો તમો, પછી મંદીર પધારૂં અમો. ૭૭૧
 સ્વામી વાત કહું નિરધાર, જો વચન આપો આ ઠાર;
 આપ્યું વચન વિનયટે તહી, જે માગો તે આપું સહી. ૭૭૨

દોહરો.

માણી મંજરો તે સમે, ખોલી મુખેવાણુ;
 જો તમો મુજને વરો, તો યાએ કહ્યાણુ. ૭૭૩

ચોપાઈ.

તમને વચન કહું છું આજ, મૂંજ મંદીર રેવુ મારાજ;
 અર પડતો જલુનું તહી, એ વચન હું માગું સહી. ૭૭૪
 લક્ષ વસ્ત્રા રાજી છું હું, હમાણાં જવા દેની તુય;
 ઉત્તમ દીવસે કરીશ કામ, ગુણુકા કે'શે આજ આ કામ. ૭૭૫
 જે સમેનો આજ્યા લાથ, તે સમે થયાછો નાથ;
 ખીજી જો કંઈ ખોલો વાણુ, તે વાતે તમને છે હાણુ. ૭૭૬
 વિનેયટ મનમાં આદ્ય, ગુણુકા કહે તેતા ખર;
 વ્યયને ખાંધો વિનેયટ રાય, ખોલ પોતાનો કેમ લોપાય. ૭૭૭
 વિનેયટ કહે તું કે'તે કરું, દે આગ્રાતો મૂસ્તક ધરું;
 જ્યારે આપો આગ્રા સાર, ત્યારે હુંતો જઉં નિરધાર. ૭૭૮
 માણી મંજરી ખોલી વાત, સત્ય વચન એતો મુજ નાથ;
 ચાલો જઈએ આપણે ઘેર, વિહાર કરીએ રૂડીઘેર. ૭૭૯
 સ્ત્રિ ભરતારનો થાશે જોગ, રતિ સુખનો ભોગવીશું ભોગ;
 વચન સુણીને ચાલ્યો તહી, ગુણુકા કેરે મંદીર સહી. ૭૮૦

દોહરા.

પાંચમે માળે પ્રેમદા, તેડી ગઈ તતકાળ;
 તે સ્થાનક ખડુ શાબતું, દીસે ઝાકઝમાળ. ૭૮૧
 દીન દીન દીપક માલીકા, સુર્યવત પ્રગટે જોત્ય;
 ખેડક આવન ભાતની, ઉદ્દેકાર ઉઘોત. ૭૮૨

ચોપાઈ.

એધી ઊપમા ખીજી કથી, સુર્ય શશિ રહ્યા જેમ વચી;
 ચિત્રનું ખેલદ છે કામ, બૂખ તરથ ખોવાનો કામ. ૭૮૩
 હવારા છુટે ચોપાસ, ખેડેકે ખડુ અતર ખરાસ;
 ત્યાં સેજ ગુણુકાની જોડ, સવા બાપની જોતાં એજ. ૭૮૪
 ખાન પાન મેવા તંખોળ, કરે ક્રીડા ઉપજે કહ્લોળ;
 સુખીયા દીન કા'ડે સર્વથી, દુઃખને નજરે જોતી નથી. ૭૮૫

દોહરા.

કામરૂ દેશની કામની, આવી છે આ કાર;
 મંત્ર તંત્ર ને મોહનો, જાણુ તે અપાર.
 ગાન તાનને ચપળતા, સંપૂર્ણ સઘળી વાત;
 વર્ષ વીસ ભર જોખના, ઉતમ કુળને ભાત. ૭૮૬

મણી મંજરી મુખ ઓયરી, સુણા રવામી જન;
કીડા મુજ સાથે કરો, કહું છું સત્ય વચન.

ચોપાઈ.

વિનેયટતો વળતુ વદે, સાંભળો કરણે ધરજો રહે;
જાતે તુંતો છું યુક્તકાય, તું સંગે કીડા કેમ થાય. ૭૮૮
મણી મંજરી ખોલી વાણ, સાંભળ વિનેયટ ચતુરસુખણ;
મારે એક તમે ભરથાર, ખોજ સાથે નહીં વે'વાર. ૭૮૯
પુરૂષ જન્મથી દોઠો નથી, યદ્યપી શુદ્ધ રહી સર્વથી;
અસત્ય વદે તેના ખે ખાપ, પ્રલય કાળ તણું શીર પાપ. ૭૯૦
મૂજશું કરો ભોગ વિલાસ, હું જેથી પામું ઉલાસ;
આપ્યો કોલ ખોલો નહીં ફરો, વિનેયટે વિભાસણ કરી. ૭૯૧
વિનેયટ કહે રાખું વિલાસ, ખાન પાન પછો વિલાસ;
જ્યારે પાછતી રહો જામની, મણીમંજરી ઉઠી ભામની. ૭૯૨
વિચારી જુદિ મન પ્રકાશ, રાય લોકનો શો વિલાસ;
પુત્ર પિતાને જોતાં સહી, કરે ઘાત તે ચુકે નહીં. ૭૯૩
એ ભાઈ રમે એક ઠાઠ, નિદ્રામાં ઘડે મૂજ ઘાટ;
માટે એક કંઈ હું કાર, મંત્રી ખાંધુ સુતર તાર. ૭૯૪
સાધી વિદ્યા કામાક્ષરી, સાઠ ગાંઠનો દોરો કરો;
વિનેયટ પગે ખાંધ્યો જેટલો, પોપટ તર્લે થયો તેટલો. ૭૯૫
સમજે મનમાં સઘળી ગત્ય, શું કરે ચાલે નહીં મત્ય;
મંત્ર તણું અણું છે જોર, ઉતર્યા વિનેયટનો તોર. ૭૯૬

દોહરા.

પંદર હજારનું પાંજરું, હીરા રત્ન જડાવ;
તેમાં ધાલ્યો પોપટો, આણી અદકો ભાવ. ૭૯૭
રાત દીવસ સેવા કરે, વિચારે ખલુ પેર;
પ્રાણ પ્યારો આપીયો, ધણે કરોને મે'ર. ૭૯૮

ચોપાઈ.

રાતે ભોગવે મન ધરી, રાખે દીવસે પોપટ કરી;
મંત્ર ખજો દોરો કર્યો જેહ, ખાંધે જમણા પાગે તેહ. ૭૯૯
તે દોરે તો પોપટ થાય, રાખે કનક પાંજરા માંય;
રાતે પુરૂષ કરે તે નાર, ભોગ વિલાસ કરે અપાર. ૮૦૦

જીવસે ખાંધે દોરો વળી, મજી મંજરીની પોથી રળી;
 પાંચમે માળ સૈયા છે સાર, તેની શોભા અપરંપાર. ૮૦૧
 તે ઉપર તો તેણે ધરું, વિનેચટ કેઈ પાંજરું;
 ધરભાતે પુરે તો વિર, પિંજર માહે કરીને કિર. ૮૦૨

દોહરો.

પાંજરે વિનેચટ પડ્યો, ગુણકા કેરે ઘેર;
 એ વાત એટલેથી રહી, વિલાસીની કહું પેર. ૮૦૩

ચોપાઈ.

રાત કાણડી રામાએ તેમ, બપોરો મેહ તલસે છે જેમ;
 ધરભાતે ઉઘ્યો જવ ભાણુ, તારણીનો તલસે પ્રાણુ. ૮૦૪
 જાએ ધરમાં આવે ખાણર, અરે દૈવ કેમ લાગી વાર;
 રાતે વિનેચટનો વાપદો, પ્રભાતે તેનો કાપદો. ૮૦૫
 તુજ આગલ કહું સાચી ગતી, એહ વિના કેમ જીવું રતી;
 એનો રનેહ સાલે છે ખહુ, લાગે એ વિણુ સુનું સહુ. ૮૦૬
 બળ્યું ધરને બળી સૌ રીત, બળ્યું જોખનને બળી સૌ પ્રીત;
 બળી છદ્ધિ બળ્યું મૂજ રૂપ, જે મળે નહી વિનેચટ ભૂપ. ૮૦૭
 તોડ્યો નથી પતિનો નેમ, માટે મૂજને વાધે પ્રેમ;
 અતી કઠણુ તે એણુ કર્યું, માટે મૂજથિ ન જાયે રહ્યું. ૮૦૮

દોહરો.

ભણના ગણના ચાતુરી, તીતુ ખાતાં સેહેલ;
 કામ દહન મન વરા કરણુ, ગગન ચઢન મુરકેલ. ૮૦૯
 ધાવ મુખે વદે, કહું છું સત્ય વચન;
 ધમે રાખો હૈયા વિષે, રિધર કરીને મન. ૮૧૦
 કહ્યું હણું મેં અતી ઘણું, માન્યું નહિ તે કામ;
 ખાંધે પાળ નિર વહી ગયે, શે આવે તે કામ. ૮૧૧
 ધાવ તણી વાણી સુણી, વિલાસી ખોલો ખોલ;
 આજ થકી સર્વે તજ્યું, તનથી કરીને તોલ. ૮૧૨
 માસ ખટ જોડે વાટડી, ના આવે પ્રાણુધાર;
 દેહને હોમું અગ્નીમાં, સાંભળજે આ વાર. ૮૧૩
 સ્વેત વસ્ત્ર અંગે ધરી, ખેડી વિલાસી નાર;
 શણગાર સોજે તજ્યા, ધરે શોક મન મોઝાર. ૮૧૪
 સેજ નહી શણગાર નહી, કાજળ ને નહી હાર;
 નહી તખોળ નહી સોગટાં, નહી તેલ ફળ સાર. ૮૧૫

આસન અવની ઉપરે, કરમાં ગ્રાહી માળ;	
અવર કાંઈ નહીં ખોલવું, જપે ભજન ગોપાળ.	૮૧૬
નિદ્રા તણ છે નારીએ, અહર નિશ નામતે પ્રમાણ;	
જળે વહોઈ જેમ માંછલી, તેમ તલપે છે પ્રાણ.	૮૧૭
જુએ વાટ વિનેચટ તણી, રાજને પ્રધાન;	
શું છે હજુ આબ્યા નહીં, આથમીયા છે ભાણ.	૮૧૮
કેહેવું નવ ઘટે આપણે, ઉત્તમને નીચ કામ;	
તેથી થરમ આવી હશે, ગયા નાશી નિજ ધામ.	૮૧૯
પ્રધાને શેવક મોકલ્યા, વિનેચટને ઘેર;	
ધાવે વાત માંડી કહી, ખની હતી જે પેર.	૮૨૦
કાલ રાતના ગયા વળી, નથી આબ્યા મહારાજ;	
વાટ જોઈ ખટ માસની, દેહ કરવો પછી તાજ.	૮૨૧
શેવક ત્યાંથી સંચર્યા, આબ્યા રાજ દાર;	
રાજને માંડી કહ્યા, સર્વે તે સમાચાર.	૮૨૨
રાય તે તો સાંભળી, ધરે ચિત ચિંતા અપાર;	
ગયા વિનેચટ ગુણ નિધી, શો કરવો વિચાર.	૮૨૩
દિલગીર થયા દિલમાં ઘણું, સુણતાં તે રાય;	
નહીં ઘેર નહીં આહીં, એતો શું કેહેવાય.	૮૨૪
એ વિના આસન ખેચું નહીં, નહીં નૃત્ય કે ગાન;	
નહીં મંડપ નહીં વાડીએ, નહીં દેવાં કોઈને માન.	૮૨૫
વિષુધને રાજ કહે, એતે શો ઉત્પાત;	
વિનેચટ રીસાવીયા, ન આબ્યા તે માટ.	૮૨૬
આપણે વચન એવું કહ્યું, નચાબ્યા મા'રાજ;	
માટે એ અહીંથી ગયા, સાચું માનો આજ.	૮૨૭
આવું મેં જાણ્યું નહીં, દુભાશે નર એહ;	
તે માટે તણને ગયા, આપણને દેઈ છેહ.	૮૨૮
એમ કહીને ઉઠીયા, સભા તણ તે વાર;	
આહા !! દેવ એશું કર્યું, આબ્યા જ્યાં હતી નાર.	૮૨૯
નારીને વાતજ કહીં ઢળી ધર્ણિ તે વાર;	
એવો જમાઈ ક્યાંથી મળે, રહે આપણે દાર.	૮૩૦
હલટ ઊરમાં અતિઘણી, મળી સરખી જોડ;	
કંઈ તમે દુબ્યા હશે, કરમે આવી ઝોડ.	૮૩૧
સુતાં નિદ્રા આવે નહીં, ન ભોજન ભાવે રાય.	

રાજ સભામાં આવે નહી, નવ ચુકવે ન્યાય.	૮૩૨
ચતુરાઈ શુ કહું એહની, હુતા ઉત્તમ જાત;	
એા મારા વિનયટણ, ગયા તમે શા માટ.	૮૩૩
આલ્યા શેવક સામટા, ચાલી વાત કાનોકાન;	
નથી ભાળ વિનયટ તણી, સુણતાં ખોયું ભાન.	૮૩૪
રાયે દ'ડેરો ફેરવે, વળી નગર મોઝાર;	
શોધ લાવે વિનયટની, આપું તેણ તોખાર.	૮૩૫
નિત પડે એમ ફેરવે, કોઈના લાવે ભાળ;	
તનમાં દુઃખ લાગે ઘણું, ચડે રાયને કાળ.	૮૩૬
વિષુધ પ્રધાન પ્રત્યે કહે, સાંભળજો એક કાજ;	
ખટમાસે આવે નહીં, તો દેહ કરું આ તાજ.	૮૩૭
લીલાવતીએ વિનયટ તણી, સુણી ત્યાં વારતાય;	
હાંહાં કહી ધરણી ઢળી, મુરછાંગત તે થાય.	૮૩૮
દાશીએ વાચુ નાખીયા, ખેડી કરી છે ત્યાંય;	
વાત કરે દીલ દુઃખ ધરે, વિચારે મનમાંય.	૮૩૯
હું મનમાં હરખી ઘણી, પોણેચી મારી આશ;	
આહા !! દૈવ એ શું કર્યું, છેક કરી નિરાશ.	૮૪૦
શણગાર તજ્યો કુંવરીએ, તણ નિદ્રાને હાર;	
વસ્ત્રાણુપણુ સર્વે તજ્યાં, તણ્યું કાજળ સાર.	૮૪૧
આત્મારામ મારો સહી, આત્માનો આધાર;	
તન અર્પણ કયું તેહને, મુજ હૈડા કેરો હાર.	૮૪૨
સુણો માત તમને કહું, મારે મરવું આજ;	
એવું કહી મરવા કરે, જીવ આવે શે કાજ.	૮૪૩
વિનતા ઘણું એમ વલવલે, ટળવળે વિયોગે તેમ;	
તલમે તારણી તન થકી, જળ વિના પોરો જેમ.	૮૪૪
ચંદ્ર જેવી કાંતી હતી, ગૌર જેનું ગાત્ર;	
જીભ ઘાલી છે દાંતમાં, જેથી થાયે ધાત.	૮૪૫
હું પિતા એમ ઓચરે, લીલાવતીની સાથં;	
વાટ જોવી ખટ માસની, પછી કરજો ધાત.	૮૪૬
હમણાં ધાત હું કીજીએ, અપ્પળા બુદ્ધજ હોય;	
પુરૂષ તો કરતો હશે, મન માને ત્યાં સોય.	૮૪૮
આજ નહીં તો કાલે સહી, વળી આવશે ધર્મ;	
આવશે નિશ્ચયે એ સહી, ધરવર રાખશે ધર્મ.	૮૪૯

એટલું માન મારી દીકરી, આજ્ય મુજ વિશ્વાસ;
 હજુ વિલાસી ધીરજ ધરી, ખેડી નીજ અવાસ. ૮૫૦
 તેને મુકી જાએ નહીં, ધીરજ ધારી આજ;
 તેણે ધીરજ ધારી સહી, જુઓ કરે શું કાજ. ૮૫૧
 પ્રથમ આપણુ કેમ કીજાએ, પછી કરીશું તેમ;
 એવાં વચન કહ્યાં તહીં, ધરે મન ગમતા નેમ. ૮૫૨
 કહું તમને એટલું, પ્રતીક્ષા મુજ એક,
 ખટ માસે મળે નહી, તો પાડીશ મારી દેહ. ૮૫૩
 વચ્ચે એકજ પેઢેરીયું, ખેડી અગાસી નાર;
 ધ્યાન ધરે વિનેચટ તણું, લીલાવતી જે નાર. ૮૫૪
 કહેજો વિનેચટ આવીયો, આપું મળી અપાર;
 જીભ ઘડાવું સોવણે. આપું નવ લખ હાર. ૮૫૫
 ખટ માસ એમ વહી ગયા, નવ આવ્યો વિનેચટ તેહ;
 કંઠે હું કાંસો ખડું, કે અગ્નિ હોમું દેહ. ૮૫૬
 સવા પો'ર સુરજ તણું, ધરતી મન કરી ધ્યાન;
 જમણા પગને અંગુઠડે, તોળે છે સૌ વાન. ૮૫૭
 ન ભોજન ભાવે રાચને. સુતાં ખેડાં ન રે'વામ;
 કાણું મુખથી મેલે નહીં. વિનેચટના ગુણ ગાય. ૮૫૮
 ઘેર ઘેર શોક છે ગામમાં, નવ યાએ રાજ સભાય;
 આનંદમાં તો એક છે, પુરમાંડે ગુણકાય. ૮૫૯

ચોપાઈ.

ભાળ કહડાવોને રાજન, સૌનું છે ત્યાં એવું મન;
 કોઈ આવી વિનેચટ કેહ, આપું મુખે માગે જેહ. ૮૬૦

દોહરા.

પ્રધાનને પુરપતિ મળી, કીધો એક પ્રકાર;
 દાંડી દેવડાવી પુર વિષે, કરે આયો ઉચ્ચાર. ૮૬૧
 વધામણી લાવે વિનેચટ તણી, તે ઉપર રાય પ્રસન;
 નાહાલ કરશે તેહને, અંજું દેશે ધન. ૮૬૨
 નિત્ય પડો એમ ફેરવે, કોઈ ના કહે કંઈ ભાળ;
 તેમ દુઃખ વાધે ઘણું, શું કરવું ગોપાળ. ૮૬૩
 મંત્રીને મહીપતી કહે, એ મોટો ઉત્પાત;
 નામ કામ લાધે નહી, ગજબ કેરી વાત. ૮૬૪
 એક વિનેચટ કારણે, યાશે આરતી હાણ;

ત્રિલાસી બીલાવતી, રાણીને મુજ પ્રાણ.
ચોપાઈ.
પ્રધાન ત્યારે ખોલ્યો ખોલ, રાખે ધથ તમારે તોલ;
એવું કહીને આપી ધીર, મળશે તમને વિનેચટ વૌર.
દોહરા.

એમ કરતાં પુરા પછી, થયાછે ખટ માસ;
ત્રણ દીવસ એાછ રહ્યા, ત્યારે તુટી આસ.
હલકારાની જોડીએ, આવેદોટા દોટ;
શોધ કરી થાક્યા અમો, રાજાને કહે હોઠ.
આશા તુટી સર્વની, ખોલે વિપરિત જન;
વિનેચટ લાધે નહી, દુઃખ પામ્યો રાજન.
વિપ્રુધને રાજ કહે, તજું દેહ નિરવાણ;
વચન મા'રું ફરે નહી, જો પશ્ચિમ ઉગે ભાણ.
વિધાવિલાસી એમ કહે, સાંભળ ધાવ સુખાણ;
હવે અવધ પૂરી થઈ, દેહ તજું નિરવાણ.
વળતી લોલાવતી એમ કહે, હવે જીવવું તે મીઠ્યાય;
પ્રતીજ્ઞા પૂરી થઈ, તજું હું મારીકાય.
એહેવી પેર કરી રહ્યાં, આપ આપણે મન;
વિનેચટજી તો ગયા, હવે સૌ પામે મર્ણ.

ચોપાઈ.

કયો વિચાર એમ અન્યોઅન, મરવા ઉપર સૌનું મન;
વરતી રહ્યો છે હાહકાર, એવે થયો છે એક પ્રકાર.
નારાયણની મોટી ગતી, રાખનાર સમર્થ યદુપતી;
તે દિન જોતાં યુજુકા ધેર, ધણે કીધી ત્યાં શી પેર.

દોહરા.

તે દિવસે મણીમંજરી, ભોગ કરી અતી સાર;
પોપટ રૂપ પાછું કરી, પુર્યો પિંજર મોઝાર.
નીદ્રા ભરીતી આંખડી, આળસ દીલ અપાર;
સેજ ઉપર સુતી જઈ, વિસરી દેવું ખાર.
ભર નિદ્રા સુતી સહી, આળસ કીધુ જાણ;
ખીલી દેવી વીસરી, સુતી ત્યાં નીરવાણ.

ચોપાઈ.

પિંજર ખોલી દેતી જ્યાહરે, કખજ વિનેચટ રે'તો ત્યારે;

ખીલી દેવી સુકી ચતુરાય, પડી નિદ્રા વથ તે અણુકાંચ. ૮૭૯

ટાહરા.

- રાત મધ્ય પુરાણ ગદા, બેયો વિનેચટ લાગ,
આવો દાવ ક્યાંથી મળે, ભળીયું મા'રું ભાગ્ય. ૮૮૦
- નિશ્ચયો પોતે પિંજર થકી, પોપટ રૂપે તેહ;
ત્યાંથી વેગે હઠીયો, આબ્યા વિલાસી ગેહ^૧. ૮૮૧
- વિલાસી ઘેર આવીયો. ભીડ્યાં દોડાં હાર;
ત્યાંથી વેગે આવાયો, લીલાવતી કેરે હાર. ૮૮૨
- ત્રીજી અગાસી ઊપરે; કંઈ કરે ખડુ નાર;
આબ્યા પોપટ ત્યાં સહી, મુખથી કરે ઉચાર. ૮૮૩
- દોઢી નારી મહા દુઃખમાં, મનમાં મહા પરિતાપ;
એકી જીભે ઉચરે, વિનેચટ કેરે જાપ. ૮૮૪
- કરી વિલાપ વિનતા રૂપે, વિનેચટ આબ્યા તે હામ,
રાધે કળણ કહે પોપટો, મૂખે કહે શ્રી રામ. ૮૮૫
- અખળા એવું સાંભળી, આપે માંડી દ્રષ્ટ;
આવો તમો મૂજકને, ભાગો મા'રું કંઈ. ૮૮૬
- લીલાવતી કર જઈ રહ્યો, પોપટ તેણી વાર;
લીલાવતી મૂખે કહે, આવો પ્રાણાધાર. ૮૮૭
- ભલે આબ્યા પોપટજી, કો' કંઈ નગ્નની વાત;
આ મંદીર શું કામ છે, કેમ આબ્યા માજમ રાત. ૮૮૮
- ભલે આબ્યા પોપટજી, જાણો વિનેચટ વાત;
તો મૂખ આગળ દાખજો, થાઉં જેથી રળીઆત. ૮૮૯
- રાજ સભા સૌ ખંધ છે, ઉદાસ છે સૌ સાથ;
જાણતા હોતો કોહો, જ્યાં છે વિનેચટ નાથ. ૮૯૦
- ત્યારે પોપટ ઓચર્થો, સાંભળને તું નાર;
વિનેચટ છે આ નગ્નમાં, કુશળ છે નિરધાર. ૮૯૧
- લીલાવતી એમ ઓચરી, સાંભળ પોપટ વાત;
કયે હામ છે નગ્નમાં, કોહો તે સઘળી ક્ષાત. ૮૯૨
- સાંભળતાં સુખ ઉપજે, દુઃખ મહારૂં જાય;
વિનેચટની ભાળ કહો, તો સુખ મનમાં થાય. ૮૯૩
- પોપટ વળતું વલો, સાંભળ લીલાવતી નાર;

વિનેયટ તારે માળીએ, ધરમાં દુઃખ લગાર.	૮૬૪
એવું હુણી નારી તહીં, જોઈ આવી ધર મોઝાર;	
માળી આવી માળીએ, આતી પાછી તે ઠાર.	૮૬૫
લીલાવતી વળતું વદે, સાંભળ પોપટ સાર;	
નવ દેખું એને માળીએ, અસત્ય ન ખોતું લગાર.	૮૬૬
પોપટ પ્રેમે ઓહીઓ. સાંભળ ગુણીઅલ નાર;	
વિનેયટ તુજ પાસ છે, હરખ ધરો અપાર.	૮૬૭
લીલાવતી વળતું વદે, વિધરિત તારી જાત;	
અહીંઆં તો દેખું નહી, અસત્ય કેમ કરે વાત.	૮૬૮
પોપટ વળતું વદે, સાંભળ લીલાવતી એહ;	
વચાથો વિનેયટ સહી, પરવશ પડીયો દેહ.	૮૬૯
તેની વાત કહું તૂજને, જો આપે ખાપનો કોલ;	
વિનેયટ હમણાં મેળવું, રાચો મારો ખોલ.	૮૭૦
હઠી ફરી અમળા કહે, કરતી ખડુ કલ્જોલ;	
વચન પેઢી મુજ સાતનું, નિસ્સે કરજો તોલ.	૮૭૧
તે માટે નિસ્સે કરી, કરો નામ પ્રકાશ;	
પરમારથનું પુન્ય છે, પુરો આટલી આશ.	૮૭૨
ત્યારે પોપટ વળતું વદે, અસત્યના ખોલુ નીશ;	
વિનેયટ છે તમ કને, ખેલો તમ કર આ દોશ.	૮૭૩
લીલાવતી વળતું વદે, સાંભળ કંથજી વાત;	
સ્વામી પોપટ કેમ થયા, તે કોહો સાક્ષાત.	૮૭૪
પોપટ વળતું વદે, સાચી કહું છું વાર્તાય;	
દેહ મારો પરવશ સહી, વચને ખાંધી કાય.	૮૭૫
તે માટે તુજને કહું, જો આપે ખાપનો કોલ;	
વિનેયટ થઈ હમણાં મળું, કરો પછી કલ્જોલ.	૮૭૬
વિનતા વળતું ઓચરી, સાંભળ સ્વામી ખોલ,	
વિનેયટ થઈ મળે મુંને, તો સાત પરીયાનો કોલ.	૮૭૭
પ્રશુજી તમે કોહોતે કરે, પ્રગટે પ્રાણાધાર;	
તમ વિષુ હું ટળવળું, ટળવળે વિલામી નાર.	૮૭૮
તમવિના શેહેર સાંસે પડયું, દુઃખ ધરે ધાવ અપાર;	
વિષુધ પ્રધાન દુઃખીયો ઘણું, રાજ દુઃખીયો સાર.	૮૭૯
તે માટે વેહલા થઈ, પ્રગટ કરોને તન;	

જેમ સૌને સુખ ઉપજે, પ્રસન્ન રહે મૂજ મન.	૯૧૦
વિનેચટ પગ આગળ ધર્યો, કહે દોરી આ છોડ;	
આ રૂપ અળગું થશે, પોહોમે મનના કોડ.	૯૧૧
દોરી છોડ્યો નારીએ, વિનેચટ થયો તે વાર;	
રૂપા સાથે ભીડીયો, ચાલે આંસુધાર.	૯૧૨
પૂછે પછી લીલાવતી, કો'તમ તણી વાત;	
કોણે પોપટ બનાવીયા, કોહો તે સર્વે ક્ષાત.	૯૧૩
પુછે પ્રેમદા ક્ષીતથી, કહો કંથલ પેર;	
આ ગતી કોણે કરી, બાધ્યું કોશું વેર.	૯૧૪
શકે શાપ થયો સૌંદનો, કે દૈવ રૂપા સોય;	
વિનેચટ કહે કારણ કહું, વિતગ મૂજને હોય.	૯૧૫
વિનેચટ વળતો વદે, સાંભળ નારી વાત;	
મણીમંજરી રહે અહીં, ગુણુકા કેરી જાત.	૯૧૬
તેને માળ હુંતો રહું, પીંજર પાંચમે માળ;	
પેહેલો તુજને કહું, વળતી કરજે ખ્યાલ.	૯૧૭
એકાંત કે'જો રાયને, માગે પોપટ સાર;	
જીલમ જોર એહને, નવ કરશે તલભાર.	૯૧૮
કાજ કરજો કળા થકી, બળનું નહિ કંઈ કામ;	
પ્રપંચ કરીને પ્રેમથી, આવજો ગુણુકા ધામ.	૯૧૯
સવળાનું અવળું કરે, રથળ છે જળ જ્યાંય;	
કામણ ટુમાણ મંલ સહુ, એના દેહની માંય.	૯૨૦

ચોપાઈ.

વાત એક સાચી કહું તુને, જીવત દાન દીધું છે મુને;	
વારીથી ઘેર આવું જેટલે, સર્પે ડંચ કીધો તેટલે.	૯૨૧

દોહરા.

એના મેહેલની આગળે, મૂજને વીત્યું જેહ;	
પ્રાણ ઉગાર્યો માછરો, સાચું કહું છું એહ.	૯૨૨
મંદીર લઈ ગઈ માનની, રાખે પ્રાંતે ઘેર;	
આજ હુંતો આવી ચડ્યો, કહું છું મારી પેર.	૯૨૩
રાતે રાતે પુરૂષ કરે, ખાનપાન નૈ ખોટ;	
ચતુરા આજ ચૂકી ગઈ, લાગી નીદ્રા એટ.	૯૨૪
પિંજર કેરું પારણું, દેવું બૂલી ગઈ;	
આવ્યો ત્યારે હું સહી, નીદ્રા વથ જવ થઈ.	૯૨૫

ભલે પધાર્યા સ્વામીજી, સ્નાનાં રીઝ્યાં મન;
 પુરણ થયા હત માસ છ, તો ખૂવત સોના તન. ૬૨૬
 વિનેયટ કહે વિનતા સુણો, કહું છું સાચી વાત;
 જગથે માણીમંજરી, તો કરશે ઉતપાત. ૬૨૭
 વચન એવાં સાંભળી, બાંધ્યા દોરે પાય;
 પાપટ થઈ પાછો ગમે, પેઠે પિંજર માંય. ૬૨૮
 ભોર ભમો પછી તે સમે, જાગી છે યુગુકાપ;
 ઉડીને વિનેયટ તણું, મૂખ જોવાને જાય. ૬૨૯
 ઉઘાડું દાર દીડું તાલી, અપકી હૃદયા માંહ;
 ધન્ય ધન્ય એની જાતને, ખેશી રહ્યા છે આંહ. ૬૩૦
 બીજો હોય તો બળ કરી, આપે ઉડી જાય;
 હવે કદી ચુકુ નહીં, જોતાં લક્ષ્ય વશાય. ૬૩૧

ચોપાઈ.

આવું વિચારી બીડવું દાર, પછી થયો છે શો પ્રકાર;
 ખરબાતે જોતાં બૂપતિ, મરવા ઉપર કીધો મતિ. ૬૩૨

દોહરા.

મંત્રી કહું તે સાંભળો, તણું હું મારી કાય;
 મૂજને કો વારે રખે, બીજે નહીં ઉપાય. ૬૩૩
 પુત્રી પેલો હું મરું, જોવું નવ પડે દુઃખ;
 મુઆ પછી જોવું નહીં, જીવ્યામાં નહીં સુખ. ૬૩૪
 રાણી કહે સાચું સહી, હું પણ આવું સંગ;
 અણો કર મુજ કંથજી, તમ અરધું હું અંગ. ૬૩૫
 માત તાતનું તે સમે, મરવા ઉપર મન;
 રનાન કરી તુળશી ગ્રહી, પ્રજા કરે રૂદન. ૬૩૬
 લીલાવતી અતી હરખતી, ગાતી ગીત ઉલાસ;
 હસ્ત મૂખ આનંદમાં, આવી માતની પાસ. ૬૩૭
 તાત કહે તનયા સુણો, છે કંઈ કારણ એહ;
 આવી તું કયમ હરખતી, પડ્યો મુને સંદેહ. ૬૩૮
 લીલાવતી કહે તાતજી, આવો કહું એકાંત;
 પ્રકાશી વારતા કહું, ભાગું મનની આંત. ૬૩૯
 તનયા કહે સુણો તાતજી, વચન કહું એક આજ;
 વિનેયટ આબ્યા હતા, નિશ્ચે અહીં મારાજ. ૬૪૦
 હું હતી અગાથીએ, દુઃખ દિલે અપાર;

પોપટ રૂપે આવીયા, મુજ કર ખેઠા સાર.	૯૪૧
તેવારે મેં પુછોયું, પોપટજી કહો વાત;	
ભાળ કહો વિનેયટ તણી, ના'લ કરે સાક્ષાત.	૯૪૨
પછી તેણે એવું કહ્યું, દોરો પગથી છોડ;	
જ્યારે દોરો છોડીયો, પો'ચ્યા મનના કોડ.	૯૪૩
વિનેયટ તો પ્રગટ થયા, પુછી તેને વાત;	
સ્વામીજીએ જે કહ્યું, તે સર્વે કહ્યું તાત.	૯૪૪
વિનેયટ પોપટ રૂપે વસે, મણીમંજરી ધામ;	
પાંચમા માળનિ ઊપરે, ખાંધુ પિંજર ધામ.	૯૪૫
અબાણ્યા થઈને પરવરો, રખે દુભો તેને તાત;	
જોર જુલમ જો કરો, વણસે સરવે વાત.	૯૪૬
કુત્રી વ્યન એવાં સુણી, આનંદ થયો મનમાંય;	
પ્રધાનને ત્યાં તેડીને, આવ્યો રાજ સભાય.	૯૪૭
શેવક રાધે મોકલ્યો, વિદ્યાવિલાસી પાસ;	
શેવક જઈ ત્યાં આવ્યે, છું હું તો તમ દાસ.	૯૪૮
ભાળ જડી વિનેયટ તણી, પામી ત્યાં દેશાસન;	
રાય પ્રધાન શેન્વા સહીત, બીજાં આઝા દાસ.	૯૪૯
ગાજતે વાજતે આવીયા, ગુણકા કેરે દાર;	
વેગે હેઠી હતરી, ધન્ય ધન્ય મુજ અવતાર.	૯૫૦
મંદીર મુજ પધાસીયા, સ્વામી શ્રી મહાસાજ;	
ભાગ્ય મુજ ભુવન તણાં, સીધ્યાં સંઘળાં કાજ.	૯૫૧

ચોપાઈ.

મણીમંજરી દે છે માન, આપે સૌને ફોફલપાન;	
ભલે પધાર્યા સ્વામી અહીં, કોઈ દિવસ તો દેખું નહીં.	૯૫૨
અવનીપતિ ઇન્દ્રનેા અ'શ, પવિત્ર સુર્યજી કેરો વંશ;	
આગતા સ્વાગતા અદકી કરો, પે'લા માળ જોયો દિલ ધરી.	૯૫૩
ગુણકાને મન અદકો ત્રાસ, રખે ચઢે પાંચમે અવાસ;	
પ્રધાન કહે રાજને સહી, શોભા આવી દેખું નહી.	૯૫૪
ચિત્ર વિચિત્રતા જોઈ ખ્યાલ, રાજ કે'ચરો ખીજે માળ;	
મુજને મંદીર વાહાહું ધણું, જોવું ભુવન ગુણકા તણું.	૯૫૫
ગુણકા મંત્રીને બૂપાળ, આવ્યાં જોતાં ખીજે માળ;	
રાય ત્યાં બોલ્યો છે બોલ, નહી ખીજું કોઈ આને તોલ.	૯૫૬
પ્રધાન કહે સાંભળીએ રાય, ત્રીજે માળ અતી શોભાય;	

ગુણકાથી ના કેમ કેહેવાય, લીજે માળ ત્યાં ચડીયા રાય. ૮૫૭
 રચના જોઇ જોલ્યો પુરપતિ, મેડી દીસે બહુ આપતિ;
 મણીમંજરી તુજને સાખાથ, પછી ચઢ્યા ચોથે અવાસ. ૮૫૮
 મલપતો મદગળ ચાલે જેમ, રાય મંત્રી ચાલે છે તેમ;
 મહીપતિને મંત્રી કહે છે આમ, એક એકથી સવાયું કામ. ૮૫૯
 જોતાં ક્ષુધા તથા જન્ય છે, શરોર બહુ શીતળ થાય છે;
 મણીમંજરી કહે સુણો મહારાજ, સુંદીર નૃત્ય કરું કંઈ આજ; ૮૬૦
 રાજ વળતું વહે છે તહી, હાલ વા'લુ નવ લાગે કંઈ.
 જોવામાં મન થયું મગન, હમાણું લાગી છોડે લગન. ૮૬૧
 નિતે જઈ હું વાડી બાગ, આવી રચના નહીં કે જાગ;
 આક ઉપર ઘડે જેમ ઘાટ, રચ્યું ભોવન તેં સુંદર ઘાટ. ૮૬૨

દોહરા.

ચાર માળ મુકી પછી, ચડ્યા પાંચમે માળ;
 પલંગ ઉપર પાંજરું, ત્યાં દોહું તતકાળ. ૮૬૩
 વિનેચટ મનમાં સમજ્યો, વ્યાપો અંગ ઉમંગ;
 બલે પ્રકારે બૂપતિ, આબ્યા મંત્રી સંગ. ૮૬૪

ચોપાઈ.

મણીમંજરી કહે મહારાજ, સૌ કરતાં આ રહું કાજ;
 રાય કહે હવે ગમે તે કરો, નૃત્ય તમે હરખે આદરો. ૮૬૫

દોહરા.

નવ ઘડી નૃત્ય કર્યું નારીએ, હરખ્યો પોતે રાય;
 મહીપતી કહે માયું વળી, આપો તે ગુણકાય. ૮૬૬
 બામની કહે બૂપતિ, રિદ્ધ સિદ્ધને ધામ;
 અરધ્યું સર્વે આજ મેં, તમને આજુ ઠામ. ૮૬૭
 મણીમંજરી તમે સાંભળો, માયું જે તમ પાસ;
 તે મૂજને તમે આપજો, મનમાં ધરી દિલાસ. ૮૬૮
 નારી ત્યાં વળતુ વહે, વચન સુણો મુજ દય;
 સર્વ તમારું છેય પણુ, પોપટ માહારું થીય. ૮૬૯
 વળતુ મહીપતિ એમ વહે, સાંભળ ગુણકા પાલ;
 તુજ મંદીર હું આવીયા, પોપટ કોણુજ માલ. ૮૭૦
 વળતું મહિપતિ એમ કહે, મારે જેના અર્થ;

હાથ ધરું એ કારણે, પોપટ વિગ્ન સૌ બ્યવ. ૬૭૧

ચોપાઈ.

મારે શાની ખીજી નુન, નથી કોઈ વાતની ઉન;†
મહીમા શો આવી આબ્યા તણા, એ વાતે જશ તમને ધણા; ૬૭૨
મોઢો જોઈ માગ્યું તમ પાસ, રાજ પસારે નહીં હાથ;
“પણ”તે મુક્યું આજે જાણ, તું વિના બદ રાખશે કોણ. ૬૭૩

દોહરા.

મંત્રી કહે મણીમંજરી, આપો પોપટ આજ;
ના કેવાયે કેમ તૂંજવી, માગે જે મહારાજ. ૬૭૪
મણીમંજરી ત્યાં વહે સાંભળજો મુજ દશ,
પોપટ વળતાં લઈ જજો, પે’ણુ’ હ્યા મુજ શીશ. ૬૭૫
રાજ વળતો એમ કહે, નહીં કંઈ બળનું કામ;
જે માગે તું મુજકને, તે આપું આ હામ. ૬૭૬
પ્રધાન વળતું ખોલીએ, રાજ કરે પસાય;
માટે તમે તો હુંદરી, કે’શો નવ બધ નાય. ૬૭૭
મણીમંજરી ખોલ તું, જે તારે હોય કાજ;
માગી લેતું માનની, આપે શ્રી મહારાજ. ૬૭૮

ચોપાઈ.

તમને ગમેતે માગી લીજીએ, લક્ષ વસ્યા પોપટ દીજીએ;
મોહું મન એ ઉપર રાય, ચતુરા તુ ક્યાં ચૂરી જાય. ૬૭૯
હોયે મહીપતી સરખું કામ, કરો ફરમાશ ધરિને હામ;
જોર જીલમતો કરતા નથી, રાજ રોહો તમે સર્વથી. ૬૮૦

દોહરા.

નારી વિમાસે મન વિષે, સાંકડિ આવી આજ;
ના કહે છૂટકો નથી, દુભાયે મહારાજ. ૬૮૧
ગુણકા કહે સુણુ ગુણુ નિધિ, પાળો ખોલ્યો ખોલ;
પોપટ આપું જ્યાહરે, દો મુજ હાયે કોલ. ૬૮૨
જો પાળો શુદ્ધ દિલથી, કહેલી મારી વાત;
કલેશ પછી નવ ઉપજે, રહે સૌ રળીઆત. ૬૮૩

ચોપાઈ.

રાજ કહે તમે કેહેશો જેમ, રામ દુવાઈ કરીશું તેમ;

આપ્યા કોલ એવું કહી હાથ, ખુશી થઈ નારો મન સાથ. ૯૮૪
દોહરા.

રાય પ્રત્યે ગુણુકા કહે, સાચો કહું પ્રકાર;
પોપટ રૂપે પાંજરે, છે વિનેચટ નિરધાર. ૯૮૫
માયું છું હું એટલું, એમારો ભરવાર;
વિલાસીને લીલાવતી, તેવી ત્રીજી હું નાર. ૯૮૬
પુરપતિ કહે પ્રસન્ન હું, ના કહું કેમ જીવ્યાય;
વચને બાંધ્યા દેવતા, વશ્ય સખળ તે થાય. ૯૮૭
નતક્ષણ દોરો છોડીયો, કા'ડ્યો પિંજર ખા'ર;
પક્ષી રૂપ ટળી ગયું; વિનેચટ થયો નિરધાર.. ૯૮૮

ચોપાઈ.

તેવું વસ્ત્રને તેવું રૂપ, વિનેચટને મળીઆ બૂપ;
પ્રધાન મળ્યો થઈ પ્રસન્ન, ખટ માસે થયું દરશન. ૯૮૯
ગુણુકાને કેહેછે સાબાશ, આવી વિદ્યા રાખો પાસ;
વિનેચટ તો બોલ્યા એમ, એનો ગુણુતો બૂલું કેમ. ૯૯૦

દોહરા.

મણી મંજરી મૂજને મળી, તો આવ્યા આ દન;
મૂળ થકી માંડી કહું, હરખ્યા છે રાજન. ૯૯૧
જાતે ગુણુકા એ વળી, મણી મંજરી નાર;
મધ્યમની ઊત્તમ કરી, વિનેચટે તે વાર. ૯૯૨

ચોપાઈ.

મણીમંજરીને કહે મહીપતી; ખુશી થયાં આમે સૌ અતિ;
અમ સર્વેના ઉગર્યા દેહ, તૂજ પુન્ય પરત્તાપે તેહ. ૯૯૩
એવું કહીને વિનેચટ સાથ, ખેઠા ગજ ઉપર ગ્રહી હાથ;
રથ ઉપર આગળ પ્રધાન, પ્રાણી માનના હરખ્યા પ્રાણ. ૯૯૪
હરખે રાજા આવ્યા ઘેર, આદર પામ્યા રૂડી પેર;
સર્વેજણ કરતા સનમાન, ઘણું ખુશી આતા પ્રધાન. ૯૯૫

દોહરા.

રથમાં ખેડી રીઝમાં, આવ્યા વિકાસી પાસ;
આપ્યું નેપુર નારીને, કરી વાત પ્રકાસ. ૯૯૬
અખળા કહે ધન આ ધડી, ધન મા'રો અવતાર;
નેપુર એવાં ભાખો સહી, એવાં વારોવાર. ૯૯૭
એવું કહીને આગણુ, તોરણ કુમકુમ વાલ;

ચોક પુરાવ્યો મોતીએ, દુધે હમર ધોવાય. ૫૬૮

બાજાં વાજે સુરથી, જ્યક પામે દાન;

ભોજન કરાવ્યું 'વ્રહ્મા'ને. કહે મુખ કહ્યાણ. ૫૬૯

ચોપાઈ.

વિદ્યાવિલાસી નારી તહી, પ્રિતી તેની કેમ જયે કહી;
ધાવને હરખ તણો નહી પાર, તેનો શાય કહુ પ્રકાર. ૧૦૦૦

મણીમંજરી આવી ત્યાંમ, વિદ્યાવિલાસી ખેઠી જ્યાંય;
ખેડ એકત્ર રહ્યાં છે તહી, અન્યોઅનપ્રિત ન જયે કહી. ૧૦૦૧

ધાવ કહે સણ મણીમંજરી. તુજને વાત કહુ છુ ખરી;
તું મારે મન પુત્રી સહી, જેવી વિદ્યાવિલાસી કહી. ૧૦૦૨

એણીપેરે સુખ ભોગવે અપાર, રાયે કર્યો મનમાં વિચાર;
સાંચુ નભાવ્યામાં નહી માલ, ઘડીયાં લગન લઈ કરવું હાલ. ૧૦૦૩

દોહરા.

એમ કરતામાં વહી ગયો, જોતામાં એક માસ;
પુરપતિ કહે પ્રધાનને, મન આણી હલાસ. ૧૦૦૪

પ્રધાન કહું છું તુજને, સાંસો થયો મિથ્યાય;
લગનમાં વિધન ઘણું, આચિંતાં આવી જન. ૧૦૦૫

પંડીત તેડ્યા પુરપતિ, રાયે લીધુ લગન;
સામગ્રી સૌ સજ કરો, આવ્યો વિવાદન. ૧૦૦૬

નમ્ર જમાડયું પ્રીતથી, તાંડવ તૃત્યજ થાય;
છત્રીથ વાજાં વાજતાં, બંદીજન ગુણ ગાય. ૧૦૦૭

ચોપાઈ.

પછી વિનેચટ વરઘોડે ચડ્યા, દોલ ડંકા બહુ ગરગડ્યા;
તોરણ ખા'ર આવ્યા સહી, હેમ પ્રીયા મુખ વાણી કહી. ૧૦૦૮

એસઠ હારનો ધરીયો ખુપ, રતિ સરીખુ રામાનું રૂપ;
અંતરપટ ત્યાં આગળ ધરી, પ્રેમ ધરી પાકે સુંદરી. ૧૦૦૯

ધુસળ મુસળ સરીયો ત્રાક, પાંકી વરનું તાણું નાક;
દડી પીડી કરમાં ધરી, મારે પાસ નાંખી તે ફરી. ૧૦૧૦

ચોમુખક દીપક પ્રગટયા સાર, કંચુકીએ મુખ લોણુ તેવાર;
સંપુટ પાત્ર પગ આગળ ધર્યું, કુમકુમ તીલક કપોળે કર્યું. ૧૦૧૧

ગળે ઘાટ ઘાડી તાણીયા, વેગે મંડપમાં આણીયા;
લોલાવતીએ ધરી વરમાળ, કંઠે આરોપી તતકાલ. ૧૦૧૨

બહુ વ્રાહ્મણ ભામનીયો ગાય, આવી ખેઠા ચોરી માંય;

સનમૂખ ખેડનાં કંઈ આસન, મેળવ્યા હાય કીધા ખંધન. ૧૦૧૩
 આડા અંતરપટ ધરાય, જવ તડ અગ્નીમાં હોમાય;
 ઉપરથી ધૂત ફેરી ધાર, વિપ્ર વેદ કરે ઉચાર. ૧૦૧૪
 માનુની મધુરાં કરતી ગાન, આપ્યું રાયે કન્યાદાન;
 તે ઉપર દક્ષણા ખડુ હીધ, સુવર્ણ રૂપ અદકુ લીધ. ૧૦૧૫
 સંકાંત વ્યતીપાતનો જોગ, ફળ પામે રાજ્ય આરોગ;
 અનંક પ્રકારે કરીએ દાન, ના આપે એના સમાન. ૧૦૧૬
 મંગળ ફેરા ફરીયાં ચાર. વર કન્યા જમ્યાં કંસાર;
 મોંઝયાણું આપ્યું સર્વે કોય, રીત ભાત ત્યાં રૂડી હોય. ૧૦૧૭
 પામ્યા દાન તે અપરંપાર, વર કન્યા પરણ્યાં નિરધાર;
 વરરાજ પરણી ઉઠીયા, કંચન તણા ત્યાં મેહ તુઠીયા. ૦૦૧૮

દોહરા.

પરણી ઉઠ્યાં પ્રીતથી, વરલો જોજેકાર;
 વિનેચટ મંદાર આવીયા, શોભાનો નહી પાર. ૧૦૧૯
 ત્રેવડે ત્રણે સુંદરો, ન્યુનાધિક નહી કોઈ;
 વિલાસી તેમાં વડા, જુગમાં ચાલે સોઈ. ૧૦૨૦

ચોપાઈ.

પ્રીત પ્રેમદાપર અન્યોઅન, નહી જુજમાં કોનાં મન;
 જેવી વિધા વિલાસી નાર, મણીમંજરી ગુણ ભંડાર. ૧૦૨૧
 તેવી ત્રીચ લીલાવતી, વિનેચટને મન ભાવતી;
 ત્રણે નારને સંપજ ઘણા, પાર ન પામું હું તે તણા. ૧૦૨૨
 વિનેચટ સાથે અતી રંગ, અંગ ઉમંગથી કરે છે સંગ;
 એક વર્ષ એમ વીત્યું સહી, રાજને ત્યાં વાતજ કહી. ૧૦૨૩
 આગ્રા આપોને નરેષ, જેથી જન્મ્યે અમારે દેશ;
 માત તાતને ખંધવ ખેન, જુએ વાટ તડસે છે નેન. ૧૦૨૪
 હમરથ કહે વિનેચટ સુણા, પાળો ખોલ જો અમ તણા;
 તમે પધારો સાને તહી, માત પિતા તેણે આહી. ૧૦૨૫
 અમને મુકી કેમ જવાય, મારે પેટ નહી પ્રજા;
 સર્વે તમારું ધરને ગામ, અમે સૌ તમારે નામ. ૧૦૨૬
 વિનેચટ વળતું એમ વહે, કહું તે તમે ધરજો રહે;
 જો કરીએ અહીનું રાજ, ન સુધરે અમારું કાજ. ૧૦૨૭
 સ્વસુર પક્ષમાં રહેતાં લાજ, નિચું નહી એથી કંઈ કાજ;
 ખોળે સાત પરિચાતું નામ, વદન જાણુ તેનું સ્થામ. ૧૦૨૮

સ્વસુર પક્ષમાં રહુંતો જાજ, એથી નહીં કંઈ નીચું કાજ;
 સ્વસુર પક્ષમાં રહે જે નર, નિશ્ચે જાણવો તેને ખર. ૧૦૨૯
 સ્વસુર નામે જે ઝોળખાય, ધિક્ક જીવતર ધીક તેની કાય;
 એકાંતરેજો મળીએ અન, અથવા કીજે પરસેવન. ૧૦૩૦
 અથવા કાંતો તજીએ પ્રાણ, લાંછન લાગે મોટી લાણ;
 મોસાળ વડે જાણે લોક, તેનું પણ જીવતર છે ફોક. ૧૦૩૧
 આન પેરે ભરીએ પેટ, ગરધવની ગતીએ નેટ;
 શાસ્ત્ર વગન એવું કે'વાય, જાણીને તો કેમ રેવાય. ૧૦૩૨
 પિતા નામથી જે ઝોળખાય, જીવિત તેનું ધન્ય કે'વાય;
 આપણિ રહિ કાદે જે નામ, ધરે પિતાથી સવાયું કામ. ૧૦૩૩
 ધન્ય માત કૃમે અવનાર, સંસારમાં તે જીયે સાર;
 રાગન કહે વિનેચટ સુણા, માત પિતાનો પ્રેમજ ઘણો. ૧૦૩૪
 કેમ જતાં વારીએ અમો, રાગો જે જોતએ તે તમે;
 શુભ દિવસ જોત નિરધાર, જાવા એલ થયો તૈયાર. ૧૦૩૫
 રિદ્ધ સિદ્ધ સકળ જે સાર, આખા ગજ રથને તોખાર;
 ઝાઝા દારી શેવક જન, વિનેચટનું રોજે જેમ મન. ૧૦૩૬
 વિનેચટ ઝાઝું હરખાય, નગર લોક વળાવા જાય;
 હરખે આસુડાં ભરાય, ભાવે બેઠ્યાં પુત્રી પિતાય. ૧૦૩૭
 માતની માગે છે આજ્ઞાય, આશીશ આપી દે શિક્ષાય;
 સૌભાગ્યવતી દીધિઆયુ હજો, પતિની માનીતિ થજો. ૧૦૩૮

દોહરા.

સાથે છે ત્રણ સુંદરી, વિનેચટ પંથે પળાય;
 હેમરથજી વળાવીને, પુરમાં પાછો જાય. ૧૦૩૯
 અટણુ કરતાં તે આવીયાં, સોમપુરી છે જેહ;
 નિશાન ડંકા ગડગડે, જેમ અપાડો મેહ. ૧૦૪૦

ચોપાઈ.

નગર થકી એક જોજન સાર, ઉતારો કીધો તે ઠાર;
 ગભરાયું છે આણું ગામ, આવે કોઈ કરવા સંગ્રામ. ૧૦૪૧

દોહરા.

સોમપાળ બેહો જ્યાંહાં, આખા ત્યાં ગોવાળ;
 દેશ ભંગ હમણું થશે, અમો લાવીયા ભાળ. ૧૦૪૨
 સોમપાળે વિચાર્યું, ખળવંત આખો આંચ;
 રંક શીમાડીયો રાયજી, વેગે મળું જઈ ત્યાં. ૧૦૪૩

૧ એક દિવસ ખાવાનું મળે ને ખીજે દહાડે ન મળે.

તરણું લઇ ચાલ્યો મહોપતિ, સાથે શેવક જન;
વિનેચટને ભેઠીયો, કરતો ખડુ વર્ણન.

૧૦૪૪

ચોપાઈ.

દીકરી એક સુંદર અનુપ, મન સાથે ખડુ હરખ્યો બ્રૂધ;
ઘેર ખેઠાં મને ગંગા મળી, અહરનિશાની ચીંતા ટળી.

૧૦૪૫

ઘરમાં પુત્રી મોટી થઇ, તેને એ વર મળશે કંઈ;

વળી વિચાર ખોળે હોય, મારે વારસ છે નહિ કોય.

૧૦૪૬

સેહેજે થઇ ગયું આ કામ, મૂળને કૃપા કરી શ્રીરામ;

પુરણ ઉઘડીયાં મૂળ ભાગ, આવી પો'ર્યો આપો લાગ.

૧૦૪૭

દોહરા.

વિનેચટ વેગે તહી, આંખો નગ્ર મોઝાર;

રાજા તેડી લાવીયો, માન દેઇ નિજ દ્વાર.

૧૦૪૮

રાણી પ્રત્યે રાયજી, કેહે છે તે વારતાય;

એથું સગપણ બેડીએ, રાણી કે'છે હાય.

૧૦૪૯

પુત્રીને પૂછુ પ્રસન થઇ, પ્રધાનને ગમતું હોય;

ગમ્યું જે મન રાયને, ના નવ કહે તે કોય.

૧૦૫૦

લીધું લગન ઉતાવળું, બેવરાબ્યો શુભ બેગ;

નગર ખાધુ શણગારીયું, કરીયો શુભ સંબેગ.

૧૦૫૧

ચોરી રચી ત્યાં હેમની, ખેઠાં વર કન્યાય;

આસન ખેંચી રીઝયું, ચર્ણુ પખાળે રાય.

૧૦૫૨

કન્યાદાન ત્યાં આપીયું, કૃજારપણ મો'રાજ;

રિદ્ધ સિદ્ધને ગામ ધામ, આપ્યું પોતીકું રાજ.

૧૦૫૩

ચોપાઈ.

સર્વે કારજ સિદ્ધજ કર્યાં, પરણી ઉડ્યાં હરખે ભર્યાં;

ખાન પાન અતી રંગ ઉઘાસ, ભીક્ષુક જનની પો'ચી આશ. ૧૦૫૪

દોહરા.

આણ ફેરવી નગ્રમાં, વિનેચટની ત્યાંય;

રાજ્યાસન ખેઠો પછી, સુંદર ભરી સભાય.

૧૦૫૫

મો'લમાં માહાલે માનની, થઇ છે યોગે ચાર;

પ્રેમદા ત્રણે રાખતી, વિલાસી કેરો ભાર.

૧૦૫૬

ચોપાઈ.

નિશાન ચડાવ્યાં રાજદ્વાર, વાજંત વાજે અપરમપાર;

વિવેક બેઠ વિનેચટ તણો, હરખ પામે સૌ મનમાં ધણો. ૧૦૫૭

દોહરા.

નરપતિ નવો જાણી શુભ, લાંબા નૌતમ બેઠ;

મેલી મહીપને મંદીરે, પાછા ફરીયા નેટ. ૧૦૫૮
 રીખવદંત મળવા આવીયા, સાથે સુત છે ચાર; ૧૦૫૯
 વિનેચટ કેરો તાત છે, બોળ બંધવ સાર.

ચોપાઈ.

બાર વરસે થયો મેળાપ, શું બોળખાયે તેનું આપ; ૧૦૬૦
 સાહેબ સાહેબ શેઠજી કહે, વિનેચટ તે સૌ મનમાં લહે.
 જે દીવસે હુતો ગુમાર, ત્યારે તો એનો કુમાર; ૧૦૬૧
 બોલ્યા બોલ હું આડે અંક, આજ શું કા'કુ એનો વંક.
 વિમળદંત પ્રથમ જે નામ, બીજી મુરખચટ અભીધામ; ૧૦૬૨
 વિનેચટ નામ તે પરડયું સહી, તેની બાળ તે એને નહી.
 એવો મનસુગો મનમાં કીધ, બોલાવી આસન શુભ દીધ; ૧૦૬૩
 કાણે શેઠજી સત્ય વિચાર, સુત ચાર તે તમ પરિવાર.
 બીજી ઘેર છે કંઈ પ્રજા, ત્યારે શેઠ કહે વારતા; ૧૦૬૪
 હૈયુ ભરાયું આંખે નીર, વાણો સાંભળતાં ના રહી ધીર. ૧૦૬૫
 દોહરો.

રીખવદંત કહે રાયજી, મારો પાંચમો પરિવાર; ૧૦૬૬
 હમાણું ચાર મુખ આગળે, ગયો પાંચમો ખાર.
 ચોપાઈ.

સરવે વાતનું મુજને સુખ, પુત્ર તણું સાલે બહુ દુઃખ; ૧૦૬૭
 વહી ગયાં છે વરસજી બાર, નવ બાણું ક્યાં ગયો કુમાર. ૧૦૬૮

દોહરો.

વિનેચટ વળતું વદે, રાખો મનમાં હામ; ૧૦૬૯
 પિતા પુત્ર હું તમ તણો, મુરખચટ જેનું નામ.
 જે દિન તમે પુછ્યું હતું, પાંચ બંધવને જેમ; ૧૦૭૦
 તેતો સઘળું નીપન્યું, બાંતે લુલો કેમ.
 તમે સર્વે સંપે કરી, મુજને દક્ષણા દીધ; ૧૦૭૧
 તે પ્રતાપે શેઠજી, કારજ થયું મુજ સિધ. ૧૦૭૨

ચોપાઈ.

સુણી વાક્ય વિનેચટ તણું, શરમઈ ગયો છે પોતે ધણું; ૧૦૭૩
 ત્યારે બાંધવ કરે વિચાર, રખે હવે કંઈ કા'દે બાર.
 એકથી એક અદકેડે ડરે, શેવા ચાકરી અદકી કરે; ૧૦૭૪
 તાત પુત્ર બંધવને માય, બાર વરસે થયાં એકઠાંય.
 માત રતનથી ચાલી ધાર, પડી વિનેચટ મુખ મોઝાર; ૧૦૭૫
 રૂખમાદે થઈ રળીઆત, પુત્ર માંખે રૂદીયા સાથ. ૧૦૭૬

ખોલતો બાળપણમાં બેઠો, તોડ દંધરે રાખ્યો તેડ;
 રોશ કરી બોલ્યાંતાં બેઠો, રત્નમાં નવ રાખ્યો તેડ. ૧૦૭૩
 ધન્ય તુજને કૃષ્ણ મુજ ધન્ય, મરે તો તું પુત્ર રતન;
 સગાં સહોદર સરવે જાત, પ્રાં રા થઈ ત્યાં સઘળે વાત. ૧૦૭૪
 દોહરા.

રીખવદંત ફેરી દોકરો, વિનયટ કાણીએ સાર;
 ભજ્યું ભાગ્ય ભાઈ એહનું, દંશે રાખ્યો ભાર. ૧૦૭૫
 દિન દિન કળા અદકી કરે, વસે એકઠો પરિવાર;
 વિનયટ વચન લોપે નહીં, મોગનું લગાર. ૧૦૭૬
 ચોપાઈ.

શેવ કરે ચારે સુંદરી, સસરા સાચુની દોલ ધરી;
 પુર્વ સંસ્કાર ફળી તો ગયો, વણીક જાત પણ રાજા થયો. ૧૦૭૭
 ચારેને આપ્યા અધિકાર, વગને વચ્ચરનો દાર;
 બીજાને વળી ઉપ પ્રધાન, ત્રીજાને શેન્યાપતી જાણ. ૧૦૭૮
 ચોથાને સોંપ્યું એક કામ, ચર્ચા બેવી ધમોધમ;
 એમ સોળ માસ તો વહી જાય, ત્યાર પછી ત્યાંતા શું થાય. ૧૦૭૯
 દોહરા.

સિખ લઈને સોમપાળ, જાવા તનપર હોય;
 સંગે લોધી સુંદરી, મળી પ્રજા સૌ ડોય. ૧૦૮૦
 અધિપતિ માગે આગના, જાવા પોતે વન;
 તપથી દેહ સાધન કરે, રીઝે જીગજીવન. ૧૦૮૧
 બેવી રીત મૂજ રાયની, તેવી રાખો પત્ય;
 વિનયટને લોપો રખે, ચાવજો સરવે સત્ય. ૧૦૮૨
 ચોપાઈ.

સોમપાળે શીક્ષા એમ દોષ, નરનારી પછી ગાલ્યાં સિધ્ધ;
 પ્રજા પાળે વિનયટ રાય, રૂડી રીતે કરે છે રાજ્ય. ૧૦૮૩
 એ કથાતો અરીથી રહી, સિતળપુરની શી ગત થઈ;
 બ્યારે પુત્રી ચાલી ગઈ, પિતાને મન ચિંતા થઈ. ૧૦૮૪
 દોહરા.

સાત દીવસ થયા સામઝા, માત તાતને થયું જાણ;
 શોધ કીધી ત્યાં રાયજી, ભાળ ન જડિ નીરવાણ. ૧૦૮૫
 નિરાશ થઈ રાજા રહ્યો, કુંવરીની મૂકી આશ;
 ખાર વરસ લોધી નહી, તેથી થયો નિરાશ. ૧૦૮૬

ચોપાઈ.

સંસારનો સકળ જે ભોગ, તાજ કર્યો કુંવરીને વિયોગ;
 શેવે ઠાઠ તડકો તે મૂખ, સાગર સરખું ભારે દુઃખ. ૧૦૮૭
 ધંધા ધારીમાં એકજ કામ, વિદ્યા વિજ્ઞાસીનું મૂખ નામ;
 અનેક પડિત પ્રાણવે તણી, કહ્યું કોઈનું માને નહી. ૧૦૮૮
 એવે પ્રકારે કાઢે દન, વિનયટને કે' વિજ્ઞાસી વચન;
 વિજ્ઞાસી ત્યાં વંદે વચન, કહ્યું તે સ્વામી ધરજો મન. ૧૦૮૯
 માત પિતા મળવા મન થાય, તે માટે કરો ઉપાય;
 પિયજી મારા પ્રાણધાર, તમ સંગે સૂખ મને અપાર. ૧૦૯૦
 વિનતી એક કરૂં તમતણી, પીડયા એક પ્રકટી છે ધણી;
 માત તાત જે મારાં સહી, તે મૂજને વિસારે નહી. ૧૦૯૧
 પ્રાણુ ગમે આ કાયા જેમ, ટળવળી દિન કાઢેછે તેમ;
 આર વરણનાં વાળાં વાય, રાજક દૈવક શુચિજ્ઞાય. ૧૦૯૨
 તે માટે કરો એક કામ, મોકલો શેવક તેણે ઠામ;
 જાઓ પત્ર વિગતની વાત, માત તાત થાએ રળીઆત. ૧૦૯૩
 તેડાંવા શૂર તળખેવ, રૂડી રીતે કરીએ શેવ;
 વિનયટ કાઢે ભણું એ કાજ, નિરસે મારે કરવું આજ. ૧૦૯૪

દોહરા.

સ્વરત થી શાભતું, સિતળપુર છે ગામ;
 મહારાજ રાજ રાજેશી, સિતળ શેનજી નામ. ૧૦૯૫
 લક્ષણવંત વિવેકમાં, યૌદ વિદ્યા યુગુ બાણુ;
 વિવેક સાગર રાયજી, ચતુર બુધ નિધાન. ૧૦૯૬
 યરદુઃખ ભંજન સુખ કરણુ, યૌધાક્ષણુ પ્રતિપાળ;
 મહારાજ ધીરાજ તમો, શત્રુ જનનાં કાળ. ૧૦૯૭
 આપ પુન્ય પ્રતાપથી, જરા જુગમાં ગવાય;
 દિન દિન કળા અદ્વેરડી, રામ રાજ્ય મહિમાય. ૧૦૯૮
 શુરપુર શીરોમણી, દિલ નિરમળ દાતાર;
 રાજ્ય અખંડ અવિચળ સહી, ક્ષત્રી કુંળ શાશુગાર; ૧૦૯૯

ચોપાઈ.

લખીતંગ સોમપુરી ગામ, વિનયટ રાજનું નામ;
 આગ્રાકિત શેવક તમ તણે, યશ પામે જે તમથી ધણે. ૧૧૦૦
 સમાચાર એક જાણુને તમો, જનમાત્ર યદની પામ્યા અમો;
 સુતા વિજ્ઞાસી તમ તણી, તે વરી મૂજને પ્રીતિ ધણી. ૧૧૦૧

દોહરા.

રખે ચિંતા મન ધરો, તમો છો ક્ષત્રી જાત;

તેમ હું વાણીક છું, મળી જીકિત ભલી ભાત. ૧૧૦૨

ચોપાઈ.

- પુરવેશી ચાલ્યો વિવેક, એથી દોથ ન લાગે એક;
રાજ પુત્રીના ત્રણ પ્રકાર, તેહ તણે કડુ વિચાર. ૧૧૦૩
- માત તાત પરણાને રળી, બીજી ધથ મરજી છે બળી;
ત્રીજી આપ ગમે તે વરે, પણ સત્ય કો કાળે નવ હરે. ૧૧૦૪
- એક પ્રતિવૃત પાળે જોહ, કથી આપદા નવ વેડે તેહ;
બંને કુળમાં તારણહાર, સ્વસુર પક્ષ પીયર પરિવાર. ૧૧૦૫
- હું આવ્યો તમારે ગામ, સ્ત્રો દેવશરને ધામ;
દમ્ભાવર તે મજને વરી, ત્યાંથી ચાલ્યા કપટે કરી. ૧૧૦૬
- મહ્યું ગામ અમે રળીઆત, અવર કોઈ નવ પ્રીછે વાત;
સંગે આવી એકજ ધાવ, વિલાસીને મન અદકો ભાવ. ૧૧૦૭
- તમો પુત્રીને પગલે કરી, મુને ખે રાજકુંવરોઆ વરો;
વડી રાણીને એને શીર ભાર, બીજી રહે સૌ આગ્રાકાર. ૧૧૦૮
- જેવી વિલાસી જાણે તમો, સુત તમારા એવા અમો;
બીજી થી કહીએ ખાંચળે, થોડુ લખ્યું અદકુ વાંચળે. ૧૧૦૯
- અત્રે છે સૌ કુશળ હોમ, લખળે પત્ર આણીને પ્રેમ;
કંઈ કા'વળે અમને કામ, છું હુતો તમારે નામ. ૧૧૧૦
- પ્રજા સૌ કા'વે તમ તણી, અમારી વિનતી માનો ધણી;
બીજી લખવા કારણ એહ, મુજ ગુર મોકલજો જોહ, ૧૧૧૧
- વળી તમને મળીશુ રાજન, તે દાહડે હરખે મુજ મન;
કુશળતાનો પાઠવજો પત્ર, તલસે છે સૌનાં મન અત. ૧૧૧૨

દોહરા.

- પત્ર લખી એક પાઠવું, સોમપુરી છે જ્યાંય;
હલકારી હજુરથી, પો'ર્યો સિતલપુર ત્યાંય. ૧૧૧૩
- સભા સૌકો દેખતાં, કરીયો છે જીહાર;
કાગળ ઠરમાં આપીયો, વાંચે નૃપ તે વાર. ૧૧૧૪
- કુશળતા વાંચી હુંટાવેંયા, અક્ષય નીજ બંડાર;
પ્રજા સૌ પ્રસન થઈ, હરખે માત અપાર. ૧૧૧૫
- ધવળ મંગળ વરતાવીયાં, કાસદ પામ્યો ખડુ માન;
સિતળસેનેશું કરું, વિચાર કર્યો નિદાન. ૧૧૧૬

ચોપાઈ.

- સિતળસેન મન હરખ્યો ઘણું, ધન્ય ધન્ય જીવ્યું મુજ તણું;
વિનેયટ સરખો પામી ભરતાર, ધન્ય પુત્રી તુજ અવતાર. ૧૧૧૭

પ્રેમવતી રળીઆતજ ધધ, ચંદ્રબુધની ચિંતા ગધઃ
 હરખ્યો વજર કેરો કુમાર, ધન્ય વિનેચટ તુંજ અવતાર. ૧૧૧૮
 દેવકૃષ્ણે જાણી વાત, મન થયો અતી રળીઆત;
 ભલે સરસ્વતિ ધધ તૃપમાન, ખાળકનાં સધર્ષાં સૌ પાન. ૧૧૧૯
 પંડ્યાણીએ સરવે સુર્યું, હરખી હેડા માંડે ઘણું;
 સરસ્વતિ કેરો પ્રતાપ, વિનેચટ થયો નગરનો નાય. ૧૧૨૦
 ભડું થયું જે પાખ્યો રાજ, પુરણુ થયાં મન વાંછીત કાજ;
 વાત અન્યોઅન્ય એવી કહી, સિતળરાય સુખ પાખ્યો સહી. ૧૧૨૧
 હલકારો આખ્યો તો જેહ, તેની જોડે મોકડીયા એહ;
 ચંદ્રબુધને દેવકૃષ્ણ સાર, ખીજ શેવકનો નહી પાર. ૧૧૨૨
 દેવકૃષ્ણ સુખપાલે જાણ, ચંદ્રબુધ અશ્વે નિરવાણુ;
 થોડે દીવસે આખ્યા તાહ, સોમપુરી નગરી છે જપાહ. ૧૧૨૩
 મળ્યા ભેટયા થયો સંજોગ, અન્યો અન્ય પુછે આરોગ;
 ગુરની શેવા માંડી ઘણી, કરે ચાકરી ચંદ્રબુધ તણી. ૧૧૨૪
 ગુરની પુજ કરી અપાર, પ્રેમ ધરી શોડસ પ્રકાર;
 ચણોદકતું કરીયું પાન, આખ્યાં અભેપદ મહાદાન. ૧૧૨૫
 એક શકટ^૧ સોવર્ણ ભર્યું, ગુરને પ્રેમે અરપાણુ કર્યું;
 એક માસ એણી પેરે ગયો, અંગ ઉમંગ અજેરો થાયો. ૧૧૨૬
 દિન દિન થાયે આનંદ, ગુર આશિષ લાગે સુખકંદ;
 ચંદ્રબુધ ખોલ્યો પછી સાર, વિનેચટને કહ્યો પ્રકાર. ૧૧૨૭
 આગ્રા હો અમને પુરનાથ, મોકલો વિલાસીને અમ સાથ;
 ઘણા દીવસનો વિયોગજ જેહ, ગળશે માતતાને તેહ. ૧૧૨૮
 વિનેચટ કહે ભલી એ ભાત, એ વાતે અમે રળીઆત;
 કાલ સવારે ઉત્તમ દન, તતપર કરો સર્વે સામન. ૧૧૨૯
 વીતી રાત પ્રભાતજ થયો, સર્વે સાથ તતપર ધધ ગયો;
 કૃષ્ણદેવ વિલાસી નાર, ચંદ્રબુધ સૌ થયાં તૈયાર. ૧૧૩૦
 રાય વળાવી ગયા પુર ખા'ર, પ્રગટી દીલગિરી અપાર;
 ઘણાં દીવસ ચાલતાં સાર, સિતળપુર પો'ર્યા નિરધાર. ૧૧૩૧
 દોહડા.

માત તાતને પુત્રી મળી, થયો હરખ અપાર;
 વિયોગ અઝા દિનનો, નાખ્યો છે વિસાર. ૧૧૩૨
 સુખ આનંદે માહાલતાં, થયા માસજ ચાર;
 વિલાસીને તેહ મોકલ્યું, વિનેચટે નિરધાર. ૧૧૩૩
 સાસરવાસો બહુ પ્રીતથી, રાયે કર્યો તૈયાર;

સુખપાસે ખેંચી કરી, આવી તે રાજદ્વાર. ૧૧૩૪
આપાઈ.

વિદ્યાવિલાસી આવી ત્યાંય, વિનેયટ રાજ કરે છે જ્યાંય;
મળ્યાં હળ્યાં સ્ત્રિ ભરતાર, વિનેયટ હરખ્યો અપરંપાર. ૧૧૩૫
ગિદ્ધ સિદ્ધ બોલગે કડી પેર, પ્રજા ઉપર રાખે છે મે'ર;
ધર્મ સાચ સૌ આચરે, પુન્ય દાન ઝાંઝે કરે. ૧૧૩૬
સદાવ્રત ઝાઝાં આપાય, ફરકે ધર્મ તણી ધન્યય;
પ્રજા ઉલાસે મનમાં ધણું, શેવન કરે મરસ્વતી તણું. ૧૧૩૭
કયા કીરતન થ્રગણે ધરે, રૂંધાં જન સરયે આચરે;
એમ કરતાં ખડુ દીનજ ગયા, વિનેયટને પુનઃ જ થયા. ૧૧૩૮

દોહરા.

મણીરતન સુત મંજરી તણો, ચતુર ચિરોમાણુ સાર;
રૂપ કુંવર લીલાવતી, શોભાના નાડી પાર. ૧૧૩૯
સુવદનાનો સુરસંગ, તે ડહો આવિધાર;
પ્રીતી ધર્મ ઉપર ધણી, તેના શુભ વિચાર. ૧૧૪૦
વિદ્યાવિલાસીનો તનુજ, ધણો તેહ વિદ્વાન;
પ્રેમ વિનેયટનો ધણો, તેથી પામે માન. ૧૧૪૧
વિલાસ કુંવર નામ છે, વડીલ તન છે તેહ;
ચાર પુત્રમાં અધિક છે, શોભીતા શુભ દેહ. ૧૧૪૨
સંતોષ વિનેયટને હવો, મન જાવા કીધું વન;
સુખ સંપત સરયે તજ્યાં, તણ્યું રાજ્યાસન. ૧૧૪૩
ભવ્ય બૂવન છોડી અને, ચાલ્યો પોતે સાર;
દુઃખીઆરી પ્રજા થઈ, રૂદન કરે અપાર. ૧૧૪૪
વૈરાગ્ય આણી મનમાં, કર્યું પછે સહ તાજ;
પ્રોટો પરિવાર જેહ, રૂદન કરી આવ્યો વાજ. ૧૧૪૫
શોક સમાવી સર્વનો, ચાલ્યો પોતે તર્ક;
નારી ચાર સાથે રાહી, માંડ્યું અનશ્નજ્વત†
ઘોડે દીવસે પામીયો, શિવ તણો કૈલાશ;
એવા નરને ધન્ય છે, થયા ગુણ પ્રકાશ. ૧૧૪૬
ગુર્જરેશ્વ ગર્યો ધણો, વેગનપુરમાં વાસ;
પિતા પુષ્પોત્તમ તણો, કહે કવિ શામળદામ. ૧૧૪૭
ત્રાતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કર જેહ;
શામળભટ કે' ખોલજો, જ્ય જ્ય શ્રી રણછોડ. ૧૧૪૮

સમાપ્ત.

પ્રથમથી ગ્રાહક થનાર ગૃહસ્થોનાં નામ.

નામ.	પ્રતોની હેકાણું. સંખ્યા.
રા. બા. મણી ભાઈ જથ ભાઈ	વડોદરા. ૭૫
રા. રા. વ્યાસ રળીઆતરામ શીવલાલ (પરીલક્ષ્મીદાસ નંદલાલના સુનીમ)	,, ૧૦૦
રા. રા. અમીન દયશ્વર ભાઈ હરીભાઈ.	,, ૨૫
રા. રા. પા. આત્મારામ જોધપારામ.	,, ૧૦
રા. રા. જોશી ગિત્તમરામ દુર્લભરામ.	,, ૧૦
રા. રા. શેઠ મગનલાલ પુરૂષોત્તમ.	,, ૧૦
રા. રા. છગનલાલ મથુરદાસ.	,, ૧૦
રા. રા. વ્યાસ દેવશંકર દયાશંકર.	અમદાવાદ. ૭
રા. રા. ધનશ્યામ હરિકૃષ્ણ.	વડોદરા. ૫
રા. રા. પા. ગીરધરભાઈ હરીવલ્લભદાસ.	,, ૫
રા. રા. કલાર્ક. જીવજીલાલ મણસુખરામ.	,, ૫
મહારાજા ધોરાજી. શ્રીમંત શ્રીચંદ્ર સીંગજી જીતસંગજી.	છોટાઉદેપુર. ૫
રા. રા. વ્યાસ ધેલાશંકર નરૈત્તમ	અમદાવાદ ૫
રા. રા. પા. પુરૂષોત્તમ શામળદાસ.	વડોદરા. ૫
રા. રા. વૈધ. હિમતલાલ દયાશંકર	ખોડકા. ૫
રા. રા. શેઠ. કર્તુરચંદ દુલ્લભદાસ	મીયાગામ ૫
રા. રા. શેઠ મહેલાલ અમરતલાલ.	અમદાવાદ ૫
રા. રા. ભટ્ટ મગનલાલ ગંગાસંકર	સુરત. ૪
રા. રા. દેસાઈ ભાઈલાલ વ્રજરાય	વડોદરા. ૪
રા. રા. આપુરાવ નારાયણરાવ	,, ૪
રા. રા. ભટ્ટ કાશીશંકર જ્યેષ્ઠકર	,, ૪
રા. રા. દવે. પુંજશંકર ત્રીભોવન	,, ૪
રા. રા. પુરૂષોત્તમ ભાઈજી	,, ૪
રા. રા. ગિધરાતદાર કાળીદાસ લક્ષ્મીદાસ.	ખોડકા ૪
રા. રા. ભટ્ટ રણુછોડરામ માધવરામ	,, ૪
રા. રા. અંબારામ નથુરામ	માતર. ૩
રા. રા. સુનીલાલ મનસુખલાલ.	વડોદરા. ૩
જ્ઞ. રા. વેણીશંકર દીનમણીશંકર	,, ૨

રા. રા. કાશીનાથ દીનાનાથ	”	૨
રા. રા. નાથાલાલ ગીરધરલાલ	”	૨
રા. રા. સોની શીવલાલ દુલભદાસ.	”	૨
રા. રા. સોની. હરગોવિંદ નારણદાસ.	”	૨
રા. રા. પા. નાથાલાલ ધ્વિરલાલ.	”	૨
રા. રા. મેહતાજી દલસુખરામ લક્ષ્મીરામ.	”	૨
રા. રા. ભોગીલાલ હરીલાલ	”	૨
રા. રા. અમીન. રાવજીભાઈ વેહેરીભાઈ.	”	૨
રા. રા. દાદાભાઈ ઉમેદભાઈ.	”	૨
રા. રા. મંછરામ પરબદાસ દલાલ.	”	૨
રા. રા. મણીરાય જસવંતરાય	”	૨
રા. રા. મગનલાલ પ્રલાદજી	”	૨
રા. રા. ભગવાનદાસ નરોત્તમદાસ.	”	૨
રા. રા. શેઠ છોટલાલ લલ્લુભાઈ.	”	૨
રા. રા. શેઠ મગનલાલ મોતીલાલ	”	૨
રા. રા. શેઠ હરિલાલ મોતીલાલ.	”	૨
રા. રા. અવેરી કેશવલાલ નગીનદાસ.	”	૨
રા. રા. તોળાશંકર લલ્લુભાઈ.	”	૨
રા. રા. ઠકર ગીરધરલાલ અવેરદાસ.	”	૨
રા. રા. દેશાઈ રણછોડ હરગોવિંદદાસ.	”	૨
રા. રા. પા. મોતીભાઈ લલ્લુભાઈ.	ભાદરજી	૨
રા. રા. પા. વાસણભાઈ જીભાઈ.	ખોડકા	૨
રા. રા. ભટ્ટ રામચંદ્ર રઘુનાથ	”	૨
રા. રા. શા. મગનલાલ કાશીદાસ.	માતર	૨
રા. રા. કલ્યાણરાય પ્રાણશંકર	”	૨
રા. રા. જાની સોમેશ્વર હરજીવન	અમદાવાદ	૨
રા. રા. વૈદ્ય રણછોડ હરજીવન.	”	૨
રા. રા. અમરતલાલ મણીરામ.	”	૨
રા. રા. વ્યાસ પ્રભાશંકર જ્યેશંકર.	ભાવનગર	૧
રા. રા. કેશુશર્મા રૂસ્તમજી વાછા.	”	૧
રા. રા. હરીલાલ વી. અવેરશા	”	૧
રા. રા. હરગોવિંદ વી. હરજીવન	”	૧
રા. રા. માવજીભાઈ વી. પ્રેમજી	”	૧
રા. રા. લલ્લુભાઈ વી. હરજીવનદાસ.	”	૧

રા. રા. વીઠ્ઠલદાસ વી. ભીખાભાઈ	૨,	૧
રા. રા. વનમાળીદાસ વી. જેઠાભાઈ	,,	૧
રા. રા. ચુનીલાલ વી. મનસુખરામ જાની	,,	૧
રા. રા. દુરગાશંકર વી. જેઠારામ	,,	૧
રા. રા. મુળજીભાઈ વી. જીવણદાસ	,,	૧
રા. રા. મણીલાલ વી. ઝોધવજી	,,	૧
રા. રા. ભોળાનાથ વી. લક્ષ્મીરામ	,,	૧
રા. રા. હરીલાલ વી. પરમાનંદદાસ	,,	૧
રા. રા. પરમાનંદ વી. ગીરધરલાલ	,,	૧
લીલાધર લાયખેરી.	ધોળકા.	૧
રા. રા. સુરજરામ રામનાથ તાલુકા મારતર.	,,	૧
રા. રા. ઉત્તમરામ પ્રભુરામ	,,	૧
રા. રા. મગનલાલ ભાઈચંદ	,,	૧
રા. રા. પુરૂષોત્તમ રણુછોડભાઈ	,,	૧
રા. રા. છોટાલાલ ખેચરભાઈ	,,	૧
રા. રા. રામશંકર રેવાશંકર	,,	૧
રા. રા. કૃષ્ણાધર ભુદરભાઈ	,,	૧
રા. રા. પુરૂષોત્તમદાસ લક્ષ્મીદાસ.	ખોડકા	૧
રા. રા. ખેડેચરદાસ વલ્લભદાસ	,,	૧
રા. રા. ભટ્ટ અમથારામ વિદ્યારામ	,,	૧
રા. રા. મુળજીભાઈ ગંગાદત	ખેડા.	૧
રા. રા. શીવશંકર મણીશંકર	,,	૧
રા. રા. પ્રેમાનંદ અનોપરામ.	,,	૧
રા. રા. નાથાલાલ નરશીરામ	,,	૧
રા. રા. શેઠ મોહનલાલ કાણીદાસ	,,	૧
રા. રા. શ્રીપ્રસાદ ગવરીનાથ.	પેટલાદ.	૧
રા. રા. પા. ગોરધનદાસ વહાલાભાઈ	,,	૧
રા. રા. ખાખારાવ દામોદર	,,	૧
રા. રા. હીરાલાલ કાળીદાસ	,,	૧
રા. રા. ભાઈશંકર કૃષ્ણશંકર	,,	૧
રા. રા. અમરતલાલ ખાખરભાઈ	,,	૧
રા. રા. કેશવલાલ ખાખાશંકર	,,	૧
રા. રા. આપાજી ખળવંતરાવ	,,	૧
રા. રા. ખળવંતરાય મોતીભાઈ	,,	૧
રા. રા. શીવરામભાઈ ખળવંતરાય	,,	૧

રા. રા. શેઠ. પરમાનંદદાસ કલ્યાણદાસ	ભરૂચ	૧
રા. રા. ભગવાન ધરુછરામ	અમલેશ્વર	૧
રા. રા. ભટ. શીવલાલ નરભેરામ	નડીઆદ	૧
રા. રા. મણીશંકર નાથાશંકર	અમદાવાદ	૧
રા. રા. બની. ત્રીભોવન લક્ષ્મીરામ	,,	૧
રા. રા. પંડ્યા. છોટાલાલ પીતાંબર	,,	૧
રા. રા. દલપતરામ નરશીરામ	,,	૧
રા. રા. દામોદરદાસ મનસુખરામ	,,	૧
રા. રા. વ્યાસ દોલતરામ ગોવિંદરામ	,,	૧
રા. રા. હરીલાલ મયાશંકર	,,	૧
રા. રા. નાથાલાલ નથુભાઈ	,,	૧
રા. રા. જોશી. કાળીદાસ પ્રભાશંકર	,,	૧
રા. રા. રેકોલર રમાલાલ દામોદર	,,	૧
રા. રા. રેકોલર મગનલાલ લલુભાઈ	,,	૧
રા. રા. હરીશંકર અમથારામ	,,	૧
રા. રા. નારાયણ ધનેશ્વર	,,	૧
રા. રા. ચતુરભાઈ મથુરભાઈ	,,	૧
રા. રા. રેકોલર અમરતલાલ રઘુનાથ	,,	૧
રા. રા. રેકોલર ગોવિંદલાલ રણુછોડદાસ	,,	૧
રા. રા. ભગવાનજી મંછરામ	,,	૧
રા. રા. રઘુનાથજી ગોવિંદજી	,,	૧
રા. રા. રેકોલર વલ્લભભાઈ નાગરજી	,,	૧
રા. રા. રેકોલર હરીલાલ પ્રાણુલાલ	,,	૧
રા. રા. રેકોલર દામજી ત્રીકમજી	,,	૧
રા. રા. રેકોલર તુણશીભાઈ રામદાસ	,,	૧
રા. રા. રેકોલર નરશીંહરાય મોતીરાય	,,	૧
રા. રા. અંબાલાલ ખેડેચરભાઈ	,,	૧
રા. રા. વ્યાસ માણીશંકર ઉમેદરામ.	,,	૧
રા. રા. જ્ઞેઠાલાલ ખાપાલાલ	,,	૧
રા. રા. યકતાવર ખળદેવ	,,	૧
રા. રા. મણીભાઈ ખોધાભાઈ	,,	૧
રા. રા. મણીલાલ ખેડેચરભાઈ	,,	૧
રા. રા. માણેકલાલ ખેડેચરભાઈ	,,	૧
રા. રા. નાથાભાઈ અમરતલાલ	,,	૧

રા. રા. મનસુખરામ નરૌત્તમ	૭૭	૧
રા. રા. હિમતલાલ	૭૭	૧
રા. રા. આત્મારામ	સુરત	૧
રા. રા. મણીભાઈ ખળદેવ	૭૭	૧
રા. રા. શંભુલાલ ભવાનીશંકર	૭૭	૧
રા. રા. સુરજરામ ગોવિંદરામ	૭૭	૧
રા. રા. નરહરીશંકર નરભેરામ	૭૭	૧
રા. રા. નગીનદાસ સીવલાલ	૭૭	૧
રા. રા. સુનીલાલ લક્ષ્મીભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. મુળચંદદાસ હરગોવિંદદાસ	૭૭	૧
રા. રા. મોતીરામ નગીનદાસ	૭૭	૧
રા. રા. સુનીલાલ યુલાખદાસ	૭૭	૧
રા. રા. અંબારાવ હરીશંકર	૭૭	૧
રા. રા. કેશવલાલ આત્મારામ	૭૭	૧
રા. આ. ભોમીલાલભાઈ પ્રાણુવજ્રભદાસ	વડોદરા.	૧
રા. રા. પોપટ કાળીદાસ	૭૭	૧
રા. રા. છોટાલાલ.	૭૭	૧
રા. રા. ચીંતામણી પરમરામ (આસીસ્ટન્ટ માસ્ટર)	૭૭	૧
રા. રા. નાગર. નરસીંગલાલ લેહરશંકર.	૭૭	૧
રા. રા. નાગર. અવેરલાલ ધનસુખરામ.	૭૭	૧
રા. રા. પ્રેમાનંદ નરૌત્તમ	૭૭	૧
રા. રા. શુક્લ. હરીશંકર ભાઈશંકર	૭૭	૧
રા. રા. ત્રીભોવન રણછોડદાસ	૭૭	૧
રા. રા. મંગળભાઈ મુળજીભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. પા. ભાયચંદ આપુભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. ગોરધનદાસ ગણુપતભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. ત્રીકમલાલ દલસુખભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. વકીલ. નંદલાલ હરગોવિંદદાસ	૭૭	૧
રા. રા. શા. દલસુખભાઈ ભવાનીભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. શા. મોતીલાલ દલસુખભાઈ	૭૭	૧
રા. રા. શા. મોહનલાલ સુનીલાલ	૭૭	૧
રા. રા. સદાશીવરાવ ખળવંતરાવ	૭૭	૧

રા. રા. મોહનલાલ ભગવાનદાસ	૫	૧
રા. રાં. છોટાલાલ આત્મારામ	૫	૧
રા. રા. પા. ઇશ્વરભાઈ અમથાભાઈ	૫	૧
રા. રા- વ્યાસ. રૈવાશંકર રામશંકર	૫	૧
રા. રા. બ્રહ્મની. મગનલાલ પુરૂષોત્તમ	૫	૧
રા. રા. ગણપતરામ દલપતરામ	૫	૧
રા. રા. ગીરધરભાઈ નથુભાઈ	૫	૧
રા. રા. પા. માણિકલાલ હરીલાલ	૫	૧
રા. રા. ત્રવાડી. વામન બળદેવજી	૫	૧
રા. રા. બાળોબા યુગ્મબા	૫	૧
રા. રા. શા. વાડીલાલ બાલુભાઈ	૫	૧
રા. રા. શા. કેશવલાલ મુળજીભાઈ	૫	૧
રા. રા. મેહતા. ઝવેરીલાલ સંપતરામ	૫	૧
રા. રા. શા. મંગળલાલ યુનીલાલ	૫	૧
રા. રા. ચંદ્રશંકર કામનાથ	૫	૧
રા. રા. છોટાલાલ	૫	૧
રા. રા. છોટુભીયાં ધસમાલભીયાં	૫	૧
રા. રા. વકીલ. ભીમભાઈ અરદેસરજી	૫	૧
રા. રા. દેશાઈ. દુલ્લપરામ શંકરજી	૫	૧
રા. રા. દેશાઈ. ડાહ્યાભાઈ દેશાઈભાઈ	૫	૧
રા. રા. મગનલાલ ઉમેદરામ	૫	૧
રા. રા. પેરતનજી ફરામજી	૫	૧
રા. રા. વૈદ્ય. ધીરજીરામ પ્રાણશંકર	૫	૧
રા. રા. ભુરાભાઈ પુરૂષોત્તમભાઈ	૫	૧
રા. રા. નગરજેઠ મગનલાલ નરોત્તમદાસ	૫	૧
રા. રા. દુરગાશંકર હરિશ્ચંદ્ર	૫	૧
રા. રા. મુકાની. યુનીલાલ દાજીભાઈ	૫	૧
રા. રા. જેઠ. ઉજ્જમશીંહ લીલાધરદાસ	૫	૧
રા. રા. રતનશા કેરયાહજી	૫	૧
રા. રા. લીવેદી. છગનલાલ નાથાલાલ	૫	૧
રા. રા. મેહતા. બટુકશંકર ગીરધરલાલ	૫	૧
રા. રા. રત્નેશ્વર વેણીરામ	૫	૧
રા. રા. મણીશંકર નાણનાલાલ	૫	૧

રા. રા. મેહતા. પુરુસોત્તમ પુંજરામ	,,	૧
રા. રા. મારતર ત્રવાડી અધ્યાર	,,	૧
રા. રા. નાથાલાલ પ્રેમાનંદ	,,	૧
રા. રા. વ્રજલાલ ભગવાનદાસ	,,	૧
રા. રા. જોશી. ગંગાશંકર હરીહર	,,	૧
રા. રા. વ્યાસ ખાળાશંકર દયાશંકર	,,	૧
રા. રા. ભચુલાલ ભાદશંકર	,,	૧
રા. રા. સોની. ભોગીલાલ હરકીશનદાસ	,,	૧
રા. રા. સોની. ત્રીભોવન મયારામ	,,	૧
રા. રા. સોની. માણિકલાલ ત્રીભોવન	,,	૧
રા. રા. ખાળાશંકર દાણભાઈ	,,	૧
રા. રા. ગોરધનદાસ રણુછોડદાસ	,,	૧
રા. રા. પા. રણુછોડદાસ પીતામ્બરદાસ	,,	૧
રા. રા. પા. શીવલાલ આશારામ	,,	૧
રા. રા. ઠક્કર. હરીભાઈ જ્ઞેઠાભાઈ	,,	૧
રા. રા. પા. દ્વારકાદાસ લલ્લુભાઈ	,,	૧
રા. રા. પા. મોતીલાલ ત્રીકમલાલ	,,	૧
રા. રા. પા. શંકર મંછારામ	,,	૧
પા. રા. છોટાલાલ વનમાળી	,,	૧
રા. રા. મેહતા. ગોરધન	,,	૧
રા. રા. ભવાનીશંકર હરગોવિંદ	,,	૧
રા. રા. ખંડુભાઈ દાણભાઈ	,,	૧
રા. રા. હીરાલાલ ડાહ્યાભાઈ	,,	૧
રા. રા. શીવલાલ માણિકલાલ	,,	૧
રા. રા. વૈદ્ય આણંદરાય કેશવરાય	,,	૧
રા. રા. મથુરભાઈ	,,	૧
રા. રા. માણિકલાલ	,,	૧
રા. રા. ભોળાનાથ છોટાલાલ	,,	૧
રા. રા. મં ૦ કં ૦ મોદી	,,	૧
રા. રા. સોરાખજી આદરજી	,,	૧
રા. રા. આઝા મણીશંકર ભાદશંકર	,,	૧
રા. રા. કોઠવાલા તૈમુરજી રતનજી	,,	૧
રા. રા. હરગોવિંદ.	,,	૧

રા. રા. ચંદુલાલ મોતીલાલ	૨૭	૧
રા. રા. પરશુરામ વલ્લભરામ	૨૭	૧
રા. રા. દલપતરામ પ્રભાશંકર	૨૭	૧
રા. રા. માણિકલાલ ગોવરધન	૨૭	૧
રા. રા. પ્રાણજીવન દલપતરામ	૩૧	૧
રા. રા. અંબાશંકર તુળજશંકર	૨૭	૧
રા. રા. પંડયા કાળીદાસ પાપુભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. પરશુરામ પુંજભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. નથરવાનજી ખમનજી	૨૭	૧
રા. રા. પુરૂષોત્તમ અમયાભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. હિંમતલાલ હરગોવિંદદાસ	૨૭	૧
રા. રા. હમીદુદ્દીન શુભામ મહુદ્દીન	૨૭	૧
રા. રા. જ્ઞાલાલ કાળીદાસ	૨૭	૧
રા. રા. ત્રીવેદી ભવાનજીભાઈ ગીરધરદાસ	૨૭	૧
રા. રા. ગોવિંદરાય જીભાઈ	૩૭	૧
રા. રા. મોતીરામ	૨૭	૧
રા. રા. જગજીવન ધરમદાસ	૨૭	૧
રા. રા. શુભામદાસ હરીભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. ઠાકોર લલ્લુભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. શીવપ્રસાદ હરપ્રસાદ	૨૭	૧
રા. રા. કુખેરજી સુરજરામ	૨૭	૧
રા. રા. ઠાકોરદાસ દયારામ	૨૭	૧
રા. રા. પા. દામોદર દુલ્લભદાસ	૨૭	૧
રા. રા. પા. વીઠલદાસ હરીભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. પા. મગનભાઈ વજુભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. પા. મગનભાઈ મનસુખભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. પા. લખાભાઈ બૂલાભાઈ	૨૩	૧
રા. રા. પા. મનસુખરામ નાથજી	૨૭	૧
રા. રા. પ્રાણજીવન જગજીવન	૨૭	૧
રા. રા. પરી. માહાસુખ ભાઈચંદ	૨૭	૧
રા. રા. ગીરજશંકર જ્ઞાનરામ	૨૭	૧
રા. રા. પા. કુખેરભાઈ બીખાભાઈ	૨૭	૧
રા. રા. માહાસુખ વનમાળી	૨૩	૧
રા. રા. યા. હીરાલાલ બીખાભાઈ	૨૩	૧

રા. રા. પાં હીરાલાલ હરીલાલ	”	૧
રા. રા. ઉપાધ્યાય રૈવાશંકર કુરુણાશંકર	”	૧
રા. રા. પાં મોતીભાઈ લલ્લુભાઈ	”	૧
રા. રા. જો. ભોળાનાથ ગંગાધર	”	૧
રા. રા. જો. સંકર અંબાશંકર	”	૧
રા. રા. સુકલ હરજીવન પુરૂષોત્તમ (કઠલાલ)	”	૧
રા. રા. માધવલાલ દોલતભાઈ	”	૧
રા. રા. પુરૂષોત્તમ કથનદાસ	”	૧
રા. રા. જો. મોતીભાઈ ભગનાથ	”	૧
રા. રા. વિઠલ નાગરદાસ	”	૧
રા. રા. મારવાડી શ્રી કૃષ્ણ વધીચંદ	”	૧
રા. રા. વકીલ નરભોરામ મોતીરામ	”	૧
રા. રા. ખડુદીન હમદજી	”	૧
રા. રા. વિનાયકરાવ વિષ્ણુપંથ	”	૧
રા. રા. જાની ગણપતરામ રણછોડરામ	”	૧
રા. રા. સોની મનસુખ જોડારામ	”	૧
રા. રા. ત્રીભોવન વજ્રહુમણ	”	૧
રા. રા. સુનીલાલ ઘેઝેલાભાઈ	”	૧
રા. રા. દેશાઈ હીમતલાલ ગીરધરલાલ	”	૧
રા. રા. જો. પ્રભાશંકર ઉમેદરામ	નરૌડા	૧
રા. રા. શાં કરતુચંદ ઉગરચંદ	”	૧
રા. રા. રૂપશંકર ગંગાશંકર	માતર	૧
રા. રા. લલ્લુભાઈ હરીકૃષ્ણ	”	૧
રા. રા. મોતીલાલ નારાયણ	”	૧
રા. રા. કુકુભાઈ હીમતરામ	”	૧
રા. રા. રામશંકર હરજીવન	”	૧
રા. રા. મણીશંકર હરીશંકર	”	૧
રા. રા. નરશીદાસ ખુશાલદાસ	”	૧
રા. રા. લક્ષ્મીરામ રામશંકર	”	૧

શુદ્ધિ પત્રક.

પાનું.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪	૧૦-૧૧	તેહ	તેહ
૭	૧	મનીશ	મનુષ્ય
૭	૭	મુજકંદ	મુચકંદ
૭	૧૫	મોઝાર	મોઝાર
૭	૧૮	આંહાંથી	યાંહાંથી
૮	૧૪	ખાસ	ખાસ
૯	૧૧	અંકાર	અંકાર
૧૧	૨૪	પ્રમાવતી	પ્રેમાવતી
૧૨	૧૭	ભોવન	ભુવન
૨૨	૨૮	આવ્યા	આવ્યાં
૨૩	૧	વણુચે	વણુસે
૨૩	૩	યઇ	ગઇ
૨૬	૧૫	નગ્રમો	નગ્ર
૩૧	૧૯	શુણી	સૃણી
૩૮	૨૬	જાપ	જાપ
૪૩	૫	સોલ	સોળ
૪૩	૧૫	ચતુસ	ચતુરા
૪૯	૨૦	ગુગરા	ધુધરા
૫૦	૫	વાળ મોતીએ	મોતીએ વાળ
૫૧	૯	નૃત્ય	નૃત્ય
૫૩	૧૪	સંચર્યા	સંચર્યા
૫૪	૫	ચાલણું	ચલાણું
૫૬	૧૭	જાત્ય	જોત
૬૧	૭	એક	એહ
૬૧	૧૦	નાર	સાર
૬૩	૫	ઉઠીયો	ઉઠીઓ.
૭૩	૧૧	આવનાર	અવતાર
૭૯	૧૮	થાયો	થયો

